

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ АГЕНТЛАГ
ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ГАЗАР

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

2009

**Энэхүү эмхтгэлийн талаархи саналыг дараах хаягаар ирүүлнэ үү.
Засгийн Газрын Хэрэгжүүлэгч Агентлаг-Эрүүл Мэндийн Газар**

Шуудангийн хаяг: С.Зоригийн гудамж
Улаанбаатар -210648
Факс: 976-11-320633
Утас: 70111485, 325540
Э-шуудан: admin@doh.gov.mn
www.doh.gov.mn

Редактор: Ц.Содномпил, АУ-ны доктор (Ph.D)

Эмхтгэсэн: Д.Нямхорол, НЭМ-ийн магистр
Д.Баясгалан, АУ-ны магистр
С.Ариунтуяа
Т.Өнөрцэцэг

Хэвлэлийн эх бэлтгэсэн: Д.Уранчимэг
Хэвлэлийн дизайнер: Ц. Ганганцэцэг

Товчилсон нэр томъёоны тайлбар

АР	Архангай
БӨ	Баян-Өлгий
БХ	Баянхонгор
БУ	Булган
ГА	Говь-Алтай
ГС	Говьсүмбэр
ДГ	Дорноговь
ДО	Дорнод
ДУ	Дундговь
ЗА	Завхан
ОР	Орхон
ӨВ	Өвөрхангай
ӨМ	Өмнөговь
СҮ	Сүхбаатар
СЭ	Сэлэнгэ
ТӨ	Төв
УВ	Увс
ХО	Ховд
ХӨ	Хөвсгөл
ХЭ	Хэнтий
АД	Аймгийн дүн
УБ	Улаанбаатар
УД	Улсын дүн
ҮСХ	Үндэсний статистикийн хороо
МХЗ	Мянганы хөгжлийн зорилт
БЗДХ	Бэлгийн замаар дамжих халдвар
ХДХВ	Хүний дархлал хомсдолын вирус
ДОХ	Дархлалын олдмол хамшинж
ДОТС	Богино хугацааны шууд хяналттай эмчилгээ
СТДХ	Сүрьеэтэй тэмцэх дэд хөтөлбөр
НҮЭМ	Нөхөн үржихүйн эрүүл мэнд
ЖСА	Жирэмслэлтээс сэргийлэх арга
ХӨЦМ	Хүүхдийн өвчний цогц менежмент
ДНБ	Дотоодын нийт бүтээгдэхүүн
ТБУСТХ	Төсвийн байгууллагын удирдлага санхүүжилтийн тухай хууль
ЭМД	Эрүүл мэндийн даатгал

ӨМНӨХ ҮГ

Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг-Эрүүл мэндийн газрын статистикийн хэлтсээс эрүүл мэндийн салбарын албан ёсны статистик мэдээ тайланд тулгуурлан жил бүр эрүүл мэндийн үндсэн үзүүлэлтүүдийг олон улсын аргачлалын дагуу тооцож, дүгнэлт хийн эмхтгэл болгон хэвлүүлэж та бүхэнд хүргэдэг.

Бид 2001 оноос эхлэн монгол, англи хэл дээр хэвлүүлэн, 2005 оноос эхлэн эрүүл мэндийн салбарын үндсэн үзүүлэлтийг эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний шатлалаар сүүлийн 3 жилээр тооцон гаргаж, эх хүүхдийн эндэгдэл, зарим халдварт өвчний сүүлийн 10 жилийн хандлага, хүн амын өвчлөлийн болон нас баралтын тэргүүлэх шалтгаануудыг тодорхойлон, эрүүл мэндийн салбарын эдийн засгийн үзүүлэлтүүдэд баяжилт хийн, үндэсний хэмжээнд хэрэгжиж буй хөтөлбөрүүдийн шалгуур үзүүлэлтүүдийг нэгтгэн нийтийн хүртээл болгож байгаа билээ.

2009 оны эмхтгэлд ДЭМБ-ын Номхон далайн баруун бүсийн мэдээний санд ордог Монгол улсын эрүүл мэндийн салбарын үзүүлэлтүүд, хүн амын өвчлөл, нас баралтын тэргүүлэх шалтгааныг насны бүлэг, хүйс, бүс нутгаар тооцож, дэлхийн хүн амын өвчлөл, нас баралтын 2030 он хүртэлх чиг хандлага зэрэг нотолгоонуудыг шинээр оруулж харьцуулсан дүгнэлт хийн хүргэж байна.

2005-2009 онд 1000 амьд төрөлтөд ногдох нялхсын болон тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн түвшин 2015 онд хүрэхээр дэвшүүлсэн Мянганы хөгжлийн эрүүл мэндийн зорилтод хүрсэн үзүүлэлттэй байна.

Бүх түвшний эрүүл мэндийн бодлого боловсруулагчид, шийдвэр гаргагчид болон мэдээлэл хэрэглэгч бусад хүмүүст нотолгоонд тулгуурласан оновчтой шийдвэр гаргахад бидний энэхүү эмхтгэл дэмжлэг үзүүлнэ гэдэгт бүрэн итгэлтэй байна.

ДАРГА

Ц. СОДНОМПИЛ

Гарчиг

Бүлэг 1. Монгол Улсын хүн ам	6 - 7
1.1 Хүн ам	6
1.2 Хүн амын дундаж наслалт	6
1.3 Монгол улсын хүн ам ба хүн ам зүйн зарим үзүүлэлтүүд	7
Бүлэг 2. Мянганы хөгжлийн эрүүл мэндийн зорилтууд	8 -11
Бүлэг 3. Эх хүүхдийн эрүүл мэнд	12 - 21
3.1 Эхийн эрүүл мэнд	12
3.1.1 Жирэмсний үеийн буюу төрөхийн өмнөх үеийн эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ	12-13
3.1.2 Төрөлт, төрөх үеийн эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ	14-15
3.1.3 Төрсний дараах үеийн тусламж, үйлчилгээ	15-16
3.1.4 Хүүхдийн эрүүл мэнд ба хөхөөр хооллолт	16-17
3.1.5 Эхийн эндэгдэл	17-18
3.1.6 Үр хөндөлт	18
3.1.7 Жирэмслэлтээс сэргийлэх орчин үеийн арга хэрэглээ	19
3.2 Хүүхэд өсвөр үеийнхний эрүүл мэнд	19-21
Бүлэг 4. Эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ	22 - 31
4.1. Өрхийн эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ	22-24
4.2. Сумын болон сумдын эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ	24-26
4.3. Хоёрдогч шатлалын эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ	26-28
4.4. Гуравдагч шатлалын эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ	29-31
Бүлэг 5. Томуугийн А(Н1N1) вирусийн халдварын тархалт	32 - 34
Бүлэг 6. Халдварт өвчин	35 - 39
6.1 Нийт халдварт өвчин	35
6.2 Гэдэсний халдвар	36-37
6.3 Амьсгалын замын цочмог халдвар	37-39
6.4 Бэлгийн замаар дамжих халдвар	39
Бүлэг 7. Халдварт бус өвчлөл	40 - 44
7.1 Хүн амын өвчлөлийн тэргүүлэх шалтгаан	40
Бүлэг 8. Хүн амын нас баралт	45 - 49
8.1 Зүрх-судасны тогтолцооны өвчний шалтгаант нас баралт	47
8.2 Хорт хавдрын шалтгаант нас баралт	47
8.3 Гэмтэл хордлого, гадны шалтгаант өвчний нас баралт	48
Бүлэг 9. Эрүүл мэндийн эдийн засаг	50 - 55
9.1 Эрүүл мэндийн салбарын эдийн засгийн зарим үзүүлэлтүүд	50
9.2 Эрүүл мэндийн даатгал	51-54
Хавсралт	55
Бүлэг 10. ДЭМБ-ын Номхон далайн баруун бүсийн мэдээний санд орох Монгол улсын үзүүлэлтүүд, 2009	56-60
Бүлэг 11. Эрүүл мэндийн үндсэн үзүүлэлтүүд, 2009 он	61 - 102

БҮЛЭГ 1. МОНГОЛ УЛСЫН ХҮН АМ

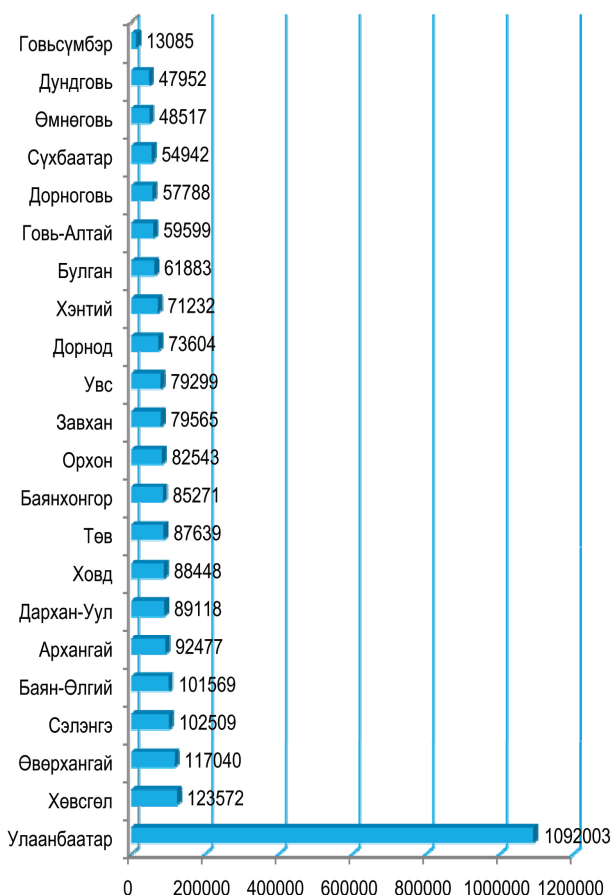
1.1 Монгол улсын хүн ам

Монгол улс нь засаг захиргааны нэгжийн хувьд аймаг, нийслэлд, аймаг нь суманд, сум нь багт, нийслэл нь дүүрэгт, дүүрэг нь хороодод хуваагдана. Өнөөдрийн байдлаар Монгол улс нь 21 аймаг, 329 сум, 1564 багтай бөгөөд Улаанбаатар хот нь Монгол улсын нийслэл бөгөөд 9 дүүрэг, 132 хороотой.

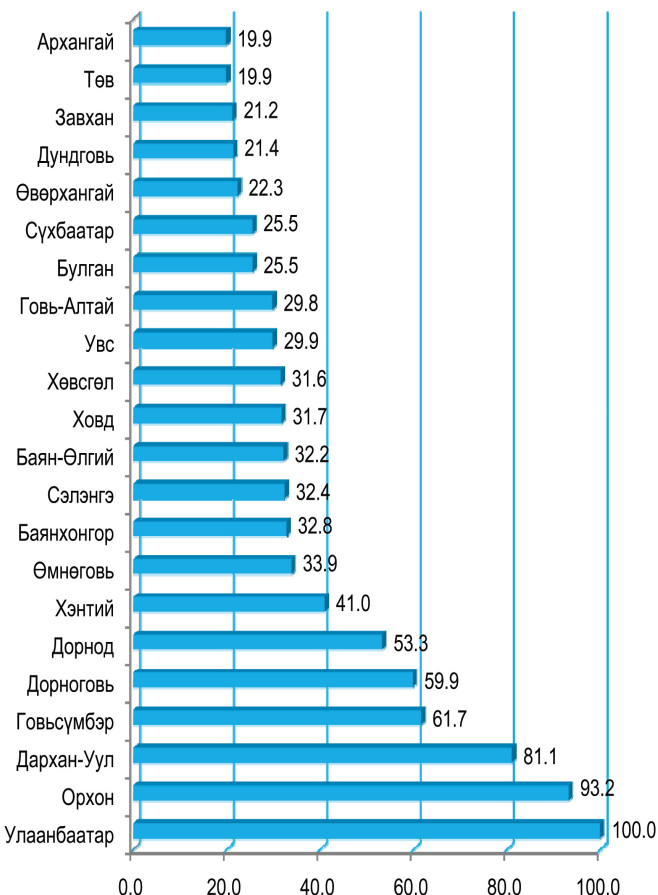
2009 оны жилийн эцсийн байдлаар Монгол улсын хүн ам 2 сая 735.8 мянгад хүрсэн бөгөөд 2008 онтой харьцуулахад 52.3 мянган хүн буюу 1.9 хувиар өссөн байна. Нийт хүн амын 62.6 хувь нь хот суурин газар, үлдсэн 37.4 хувь нь хөдөө амьдарч байна. Улаанбаатар хотод 1 сая 112.3 мянган хүн буюу нийт хүн амын 40 хувь нь оршин сууж байна.

Нийт хүн амын 48.9 хувийг эрэгтэйчүүд, 51.1 хувийг эмэгтэйчүүд, насны бүтцээр авч үзвэл 15 хүртэлх насны хүүхэд 27.6 хувийг, 15- 64 насны хүн ам 68.4 хувийг, 65 дээш насны хүн ам 4.0 хувийг тус тус эзэлж байна.

Зураг 1.1. 2009 оны дундаж хүн амын тоо, аймгаар

Зураг 1.2 Хот, суурин газар амьдардаг хүн амын эзлэх хувь, аймгаар, 2009

1.2 Дундаж наслалт

Хүний хөгжлийн индексийн үндсэн үзүүлэлтийн нэг болох хүн амын дундаж наслалтаараа Монгол улс хүний хөгжлийн дунд зэргийн хөгжилтэй оронд багтдаг бөгөөд 2009 оны байдлаар хүн амын дундаж наслалт 67.96 байна. Хүйсээр авч үзвэл эмэгтэйчүүдийн дундаж наслалт-71.79 эрэгтэйчүүдийн дундаж наслалт -64.33 байна. Эндээс харахад эрэгтэй, эмэгтэй хүн амын дундаж наслалтын хоорондын ялгаа их буюу зөрүү нь 7.5 жил байна

1.3 Хүн ам зүйн зарим үзүүлэлтүүд

Монгол улс 1990 оноос хойш хүн ам зүйн шилжилтийн үед байгаа бөгөөд энэ нь төрөлт, нас баралтын түвшин огцом буурч, хүн ам хөгшрөх байдлаар тодорхойлогдож байна. Тухайлбал 1990 онд манай улсын хүн амын дундаж өсөлт 2.7 хувь байсан бол 2000 онд 1.4 хувь, 2003-2005 онд 1.17 болж буурсан. Харин 2007-2009 онд хүн амын өсөлт 1.5-2.0 болж өмнөх 3 жилтэй харьцуулахад 0.3-0.8 -иар нэмэгдсэн байна. Түүнчлэн 1990 онд 1000 хүн амд ногдох төрөлт 35.3 байсан бол 2003 гэхэд 18.0 болж 2 дахин буурч хамгийн бага түвшинд хүрсэн бөгөөд 2004-2006 онд тогтворжин, 2007 онд 21.7, 2008 онд 23.7, 2009 онд 25.30 болж нэмэгдсэн байна.

Нэг эмэгтэйн амьдралынхаа туршид төрүүлсэн хүүхдийн тоо 1990 онд 4.3 байсан бол 2000-2003 онд гэхэд 2 дахин буурсан үзүүлэлттэй байсан. Харин 2007-2009 онд төрөлт нэмэгдсэнтэй холбоотойгоор энэ үзүүлэлт нь 2007 онд 2.3, 2008 онд 2.6, 2009 онд 2.7 болж нэмэгдсэн байна.

2009 онд 68762 хүүхэд амьд төрснөөс 2 ихэр хүүхэд 1342 /671 төрөлт/, 3 ихэр хүүхэд 27 /9 төрөлт/ байна. Амьд төрсөн хүүхдийн 51.3 хувь нь эрэгтэй, 48,7 хувь нь эмэгтэй хүүхэд байгаа бөгөөд төрөх үеийн хүйсийн харьцаа 100 охидод 105 хөвгүүд ногдож байна.

Хүснэгт 1.1. Хүн ам зүйн үзүүлэлтүүд, сонгосон онуудаар

Үзүүлэлт	1990	2000	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Нийт хүн (мян)	2149.2	2407.5	2504.0	2533.1	2562.3	2594.8	2626.6	2683.5	2735.5
Хотын хүн ам (хувиар)	54.6	57.2	58.5	59.1	60.2	60.9	61.0	61.4	62.6
Хөдөөгийн хүн ам (хувиар)	45.4	42.8	41.5	40.9	39.8	39.1	39.8	38.6	37.4
Насны бүлгээр (хувиар)									
0-15	41.5	33.7	32.6	32.6	32.6	28.6	28.9	28.1	27.6
15-64	54.4	62.8	63.9	63.9	63.9	67.3	67.3	67.8	68.4
65 аас дээш	4.1	3.5	3.5	3.5	3.5	4.1	4.1	4.1	4.0
Хүн ам зүйн коэффициентууд									
ТЕК	35.3	21.5	18.0	17.7	17.8	18.4	21.7	23.7	25.3
НЕК	7.9	5.9	6.1	6.1	6.1	6.1	6.2	5.7	5.7
Цэвэр өсөлт	2.7	1.5	1.2	1.16	1.17	1.23	1.55	1.8	1.9
ТНК	4.3	2.2	2.0	1.9	1.9	1.9	2.3	2.6	2.7

2000 оны хүн амын тооллогын дүнг үндэслэн тооцсон 2000-2025 оны хэтийн тооцооноос үзэхэд өндөр настны тоо 2005 онд 2000 оныхоос 16.2 хувиар буюу 20.1 мянган хүнээр, 2010 онд 2000 оныхоос 28.7 хувь буюу 35.6 мянгаар өснө гэсэн тооцоо гарсан байна.

2009 оны байдлаар нийт хүн амын 37.8 хувь нь хөдөө буюу сумын төв, багт амьдарч байна. Өөрөөр хэлбэл нийт хүн амын 40.6 хувь нь УБ хотод, 21.6 хувь нь аймгийн төвд үлдсэн хувь нь хөдөө буюу сумын төв, багт амьдарч байна. 1990 оноос хойш хотжилт, нийгмийн эдийн засгийн хөгжлөө даган хүн ам төв суурин газар руу шилжих хөдөлгөөн буурахгүй байгаагаас 2000 онд нийт хүн амын 42.8 хувь нь хөдөөд оршин суудаг байсан бол 2009 онд 37.8 хувь болж буурсан байна.

БҮЛЭГ 2. МЯНГАНЫ ХӨГЖЛИЙН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЗОРИЛТУУД

МХЗ-ыг 2000 оны 9 сард Дэлхийн Мянганы Дээд Хэмжээний Чуулга уулзалтад оролцсон дэлхийн 191 үндэстнийг төлөөлсөн 147 орны төр засгийн тэргүүнүүд баталж, тогтвортой хөгжил, ядууралтай тэмцэх асуудлыг дэлхийн хөгжлийн тэргүүлэх чиглэлээр сонгосноор мянганы хөгжлийн зорилтууд нь аль ч улс орны хөгжил дэвшлийг хэмжих хэмжүүр болж байна.

Монгол улс 2005 онд үндэснийхээ МХЗ-уудыг тодорхойлохдоо хүний эрхийг баталгаажуулах, ардчилсан засаглалыг хөгжүүлэх асуудлыг МХЗ-уудынхаа салшгүй хэсэг болгож, нийт 9 зорилго 22 зорилтуудыг дэвшүүлэн УИХ-аар батлуулан, хэрэгжилтийг хангахын тулд шаардлагатай бодлого, арга хэмжээ, хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлж байна.

Монгол улсын МХЗ-ын хүрээнд хүүхдийн эндэгдлийг бууруулах, эхийн эрүүл мэндийг сайжруулах, ХДХВ/ДОХ, сүрьеэ болон бусад өвчинтэй тэмцэх гэсэн эрүүл мэндтэй холбоотой 5 зорилт (7-11 зорилтууд хамаарна) дэвшүүлсэн байдаг.

Зорилт 7

1990-2015 онд нялхсын болон 5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийг гуравны хоёроор бууруулах

**Хүснэгт 2.1 Нялхсын болон 5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн түвшин
(1000 амьд төрөлтөд), сонгосон онуудаар**

Үзүүлэлт	1990	2000	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2015
Нялхсын эндэгдэл /1000 амьд төрөлтөд/									
Хүйс									
Эрэгтэй	-	-	25.9	22.8	22.1	19.2	22.4	22.6	
Эмэгтэй	-	-	19.6	18.6	17.3	16.4	16.6	17.6	
Байршил									
Улсын дундаж	63.4	31.2	22.8	20.8	19.8	17.8	19.6	20.2	22.0
УБ хот	70.3	32.8	23.7	18.1	19.0	14.7	17.5	18.0	-
Аймгийн дундаж	62.5	30.8	22.3	22.5	20.3	20.3	21.2	21.9	-
5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл /1000 амьд төрөлтөд/									
Хүйс									
Эрэгтэй	-	-	32.5	28.4	26.8	23.3	26.4	25.9	
Эмэгтэй	-	-	25.6	23.6	21.1	20.8	20.2	21.2	
Байршил									
Улсын дундаж	87.5	42.4	29.1	26.1	24.0	22.1	23.4	23.6	29.2
УБ хот	99.9	42.4	28.9	21.7	21.8	18.8	20.8	21.0	-
Аймгийн дундаж	94.4	42.5	29.2	28.9	25.6	24.6	25.3	25.7	-

Сүүлийн 20 жилийн хугацаанд Монгол улсад нялхсын болон 5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн түвшин тогтвортой буурсныг дээрх статистик тоо мэдээллүүд нотлон харуулж байна. Энэ бууралт нь өргөн дархлаажуулалт, хүүхдийн өвчний цогц менежмент, хөхөөр хооллолтыг дэмжих зэрэг нийгмийн эрүүл мэндийн оновчтой арга хэмжээг амжилттай авч хэрэгжүүлж байгаатай шууд холбоотой юм.

2015 онд хүрэхээр дэвшүүлсэн зорилтын хэрэгжилтийн байдал

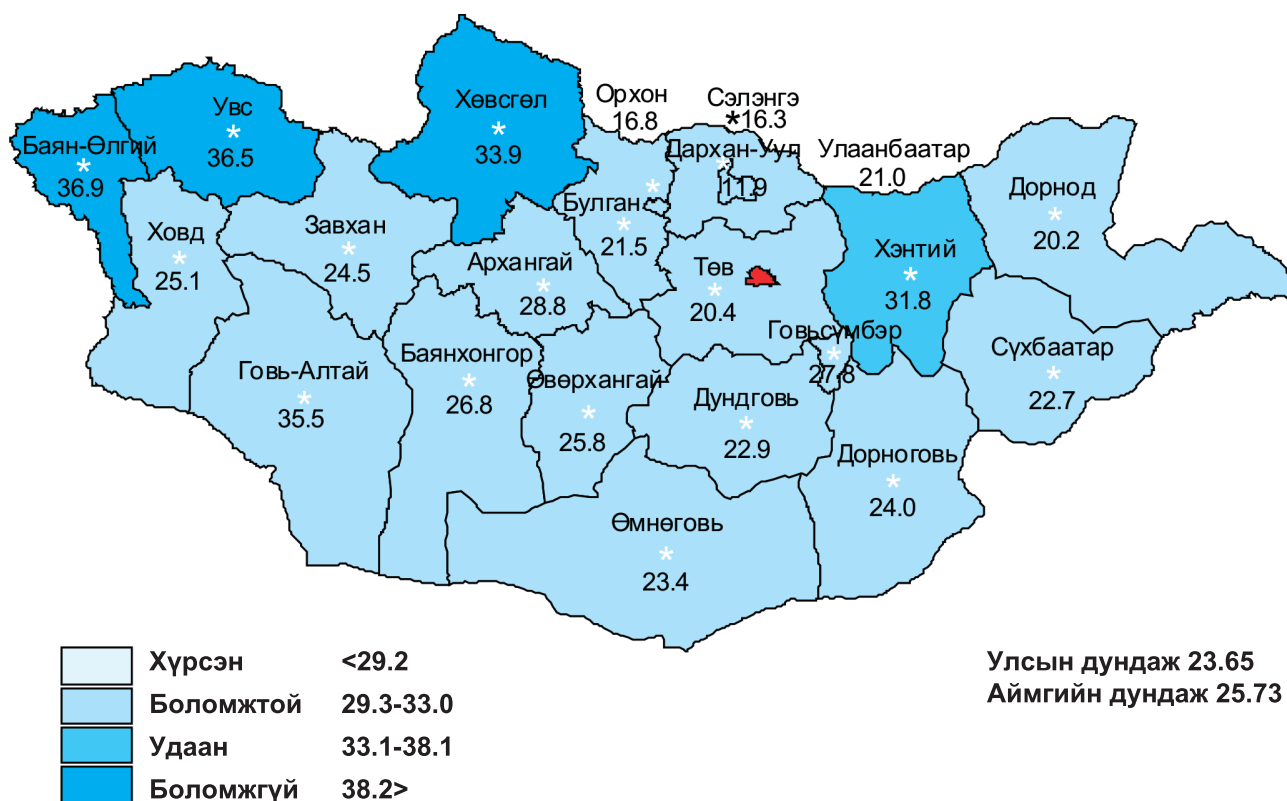
1990 онд 1000 амьд төрөлтөд ногдох нялхсын эндэгдлийн түвшин 63.4 байсан бол 2000 онд гэхэд 2 дахин, 2000-2009 онд 3 дахин буурч, 2009 онд 20.2 болсон байна. 1000 амьд төрөлтөд ногдох тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл 1990 онд 87.5 байсан бол 2000 онд гэхэд 2 дахин, 2000-2009 онд 3.7 дахин буурч, 2009 онд 23.6 болсон байна.

Нялхсын болон 5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн түвшин улсын хэмжээгээр 2005-2009 онд 2015 онд дэвшүүлсэн зорилтыг хангасан боловч, аймгуудаар авч үзвэл ялгаатай байна. (Зураг 2.1)

Нялхсын эндэгдлийн шалтгаанд перинаталь үеийн эмгэг, амьсгалын болон хоол боловсруулах замын эрхтэн тогтолцооны өвчин, халдварт өвчин, төрөлхийн гажиг, осол гэмтлийн шалтгаант нас баралт зонхилдог бөгөөд сүүлийн 10 жилд перинатал үеийн болон төрөлхийн гаж хөгжлийн шалтгаант эндэгдэл эрс нэмэгдсэн байна. Тухайлбал 1998 онд нялхсын эндэгдлийн шалтгаанд төрөлхийн гажиг 2.0 хувь, перинаталь үеийн эмгэг 25.0 хувийг эзэлж байсан бол 2009 онд төрөлхийн гажиг 11.2 хувь, перинаталь үеийн эмгэг 52.4 хувь болж тус тус нэмэгдсэн байна.

Монгол улсад амьсгал, хоол боловсруулах тогтолцооны болон халдварт өвчний шалтгаант хүүхдийн эндэгдэл тогтвортой буурч байгаа боловч нялхсын эндэгдэлд эрт болон хожуу нярайн эндэгдлийн эзлэх хувь нэмэгдэж байна. Иймд ураг, нярайн тусламж үйлчилгээнд оношилгоо, эмчилгээний дэвшилтэт технологи нэвтрүүлэх, ингэснээр эх, нярайн эрүүл мэндийг сайжруулах шаардлагатай байгааг харуулж байна.

Зураг 2.1 Тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн түвшин
(1000 амьд төрөлтөд), аймгаар, 2009

Зорилт 8

Нөхөн үржихүйн эрүүл мэндийн шаардлагатай тусламж үйлчилгээг зохих насны хүн бүрт хүргэж, 1990-2015 онд эхийн эндэгдлийг дөрөвний гурваар бууруулах

Хүснэгт 2.2 Эхийн эндэгдлийн түвшин (100 000 амьд төрөлтөд), сонгосон онуудаар

Үзүүлэлт	1990	2000	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2015
Улсын дундаж	199.0	158.5	98.6	93.0	69.7	89.6	49.0	81.4	50.0
УБ хот	126	171.1	79.8	73.3	71.8	73.7	55.2	78.9	-
Аймгийн дундаж	230	153.4	109.6	105.7	68.2	102.0	44.3	83.5	-

Монгол улс нь эхийн эндэгдлийн түвшингээр бүсийн орнууд болон хөгжилтэй орнуудтай харьцуулахад харьцангуй өндөр оронд тооцогддог.

НҮБ-ын Хүн амын сан болон Монгол улсын засгийн газраас Нөхөн үржихүйн эрүүл мэнд үндэсний 2 дахь хөтөлбөрийг 2002-2006 онд амжилттай хэрэгжүүлж дууссан, мөн 2007-2011 үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээнүүдийн үр дүнд эхийн эндэгдлийн түвшин 2003-2008 онд тогтвортой буурч, бага түвшинд хэвээр хадгалагдаж ирсэн.

Гэсэн хэдий ч 2009 онд 100000 амьд төрөлтөд ногдох эхийн эндэгдлийн түвшин 81.4 болж өмнөх оноос 1.5 дахин нэмэгдсэн байна. Энэ нь эхийн эндэгдлийн түвшин тогтвортой буурахгүй байгааг харуулж байна.

Зорилт 9

2015 он гэхэд ХДХВ/ДОХ өвчний тархалтыг зогсоож, БЗДХ-ыг бууруулж эхлэх

Монгол улсын нийт хүн амын дундах Хүний дархлал хомсдолын вирусийн халдвар (ХДХВ), дархлалын олдмол хомсдол (ДОХ)-ын тархалтын түвшин 1.0 хувиас бага байгаа нь зүүн ази, Номхон далайн баруун бүсийн зарим орнуудтай харьцуулбал ХДХВ, ДОХ-ын тархалт багатай 5 улс орны тоонд багтдаг хэдий ч ХДХВ-ын халдвар бүртгэгдсэн тохиолдол сүүлийн жилүүдэд нэмэгдсээр байна.

1992 онд Монгол улсад анхны ХДХВ/ДОХ-ын тохиолдол бүртгэгдсэнээс хойш 2009 оны жилийн эцсийн байдлаар ХДХВ/ДОХ-ын нийт 62 тохиолдол бүртгэгдэж, үүнээс 13 тохиолдол нь 2009 онд бүртгэгдсэн байна. Бүртгэгдсэн 62 тохиолдлын 10 нь нас барсан байна. ХДХВ/ДОХ-ын нийт 62 тохиолдлын 90 хувь нь буюу 57 тохиолдол нь 2005-2009 онд бүртгэгдсэн байна.

ХДХВ-ийн халдвартай хүмүүсийн 49 (80%) нь эрэгтэйчүүд, 12 нь (20%) нь эмэгтэйчүүд байна. ХДХВ-ийн халдвартай гэж бүртгэгдсэн тохиолдлууд 100% бэлгийн замаар халдвар авсан байна.

ХДХВ-ийн халдварын 33 (54.1%) тохиолдол идэвхитэй тандалтаар, 18 (29.5%) тохиолдол сайн дурын шинжилгээгээр, 10 (16.4%) тохиолдол нь өвчний улмаас эмнэлэгт хандсан болон хэвтэн эмчлүүлж буй хүмүүсээс илэрсэн байна.

ХДХВ/ДОХ-той хүмүүсийн гэр бүлд амьдарч байгаа 25 хүүхдийн 3 хүүхэд бүтэн өнчин хүүхэд байна.

Зорилт 10**2015 онд гэхэд сүрьеэ өвчний тархалтыг зогсоож, бууруулж эхлэх**

Монгол улсад сүрьеэ өвчний илрүүлэлт, эмчилгээний чанар сайжирч, нас баралтын түвшин буурч байгаа боловч өвчлөлийн түвшин нэмэгдэж байгаа нь тавьсан зорилтыг хэрэгжүүлэхэд бэрхшээлтэй болж байна.

Сүрьеэ өвчин нь улс орны нийгэм, эдийн засгийн байдал, хүн амын амьжиргааны түвшинтэй шууд хамааралтай байдаг. Манай орны хувьд 1990-ээд оноос эхэлсэн нийгэм, эдийн засгийн өөрчлөлтийн үр дагаврууд болох инфляци, ажилгүйдэл, ядуурал, шилжилт хөдөлгөөн зэрэг нь уг өвчний тархалтад нөлөөлж байна. ДЭМБ-ын судалгаагаар Номхон далайн баруун бүсэд багтдаг сүрьеэгийн өвчлөл өндөртэй 7 орны 3 дугаарт Монгол улс орж байна.

Хүснэгт 2.3 Сүрьеэгийн өвчлөл, нас баралтын түвшин (100 000 хүн амд), сонгосон онуудаар

Он	1990	2000	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2015
Сүрьеэгийн өвчлөлийн түвшин									
Улсын дундаж	79	125	176	175	185	166	159	156	40
УБ хот	85	180	264	264	259	225	227	213	-
Аймгийн дундаж	63	99	129	123	132	123	115	113	-
Сүрьеэгийн нас баралтын түвшин									
Улсын дундаж	4.8	3.2	3.8	4.0	2.9	2.5	2.7	2.8	-
УБ хот	5.4	2.5	3.3	3.3	3.3	2.3	3.2	2.7	-
Аймгийн дундаж	3.9	2.0	4.5	4.3	2.5	2.6	2.4	2.9	-
ДОТС-ын хүрээнд эмчилсэн сүрьеэгийн тохиолдлын хувь									
Улсын дундаж	-	100/80	100/83	100/79	100/82.1	100/83.8	100/85.0	100/84.2	-
УБ хот	-	100/84	100/84	100/74	100/78.4	100/80.6	100/83.2	100/80.2	-
Аймгийн дундаж	-	100/81	100/87	100/84	100/87.1	100/88.0	100/87.2	100/88.0	-

100.000 хүн амд ногдох сүрьеэгийн өвчлөлийн түвшин 1990 онд 79 байсан бол 2000 онд 1.5 дахин, 2004-2006 онд 2-2.3 дахин нэмэгдсэн байна. Харин 2007 оноос эхлэн өвчлөл буурч эхэлсэн ба 100.000 хүн амд сүрьеэгийн өвчлөлийн түвшин 2007 онд 166, 2008 онд 159, 2009 онд 156 ногдож байна.

2009 оны байдлаар улсын хэмжээнд сүрьеэгийн 4218 тохиолдол шинээр бүртгэгдсний 60.1 хувийг (2535) уушигны, 39.9 (1683) хувийг уушигны бус эрхтний сүрьеэ эзэлж байна. Уушгины сүрьеэгийн 71,4 хувь нь (1809) уушгины түрхэц эерэг сүрьеэ байна

Сүрьеэ өвчний улмаас нас барсан хүмүүсийн тоо харьцангуй буурч байна. Сүрьеэ өвчний улмаас 1992-1995 онуудад жилд дунджаар 121 хүн нас барж байсан бол 1996-1999 онуудад 113; 2000-2003 онуудад 75; 2004-2009 онуудад 80 тохиолдол болж буурчээ.

Сүрьеэгээр өвчлөгсдийн 71.4 хувь нь 16-44 насны хөдөлмөрийн насны хүмүүс байгаа бөгөөд хүйсээр авч үзвэл эрэгтэйчүүд 50.9 хувь, эмэгтэйчүүд 49.1 хувийг эзэлж байна.

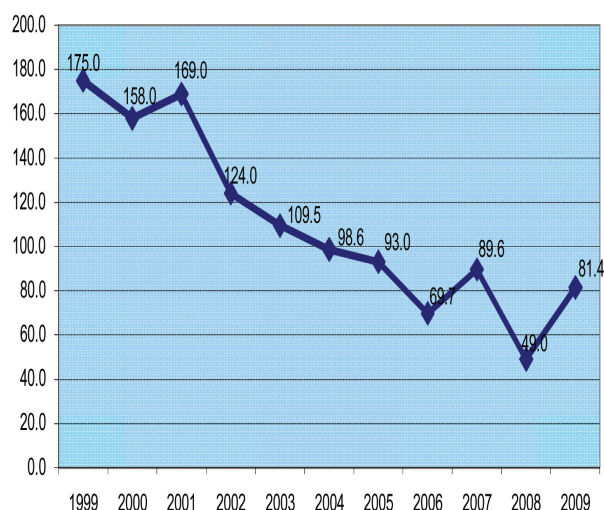
Дэлхийн бусад улс орнуудын адил манай улс 1990-ээд оны үеэс шууд хяналттай богино хугацааны эмчилгээний бодлого, стратегийг (ДОТС) өргөжүүлж нэвтрүүлсэнтэй холбоотойгоор сүрьеэгийн тархалт, нас баралт хяналтанд орох хандлагатай болж байна.

БҮЛЭГ 3. ЭХ ХҮҮХДИЙН ЭРҮҮЛ МЭНД

3.1 Эхийн эрүүл мэнд

- ♦ Монгол улсын төрөөс хүн амын хөгжлийн талаар баримтлах бодлогод хүн амын тогтвортой өсөлтийг хангаж, хүн ардаа урт удаан, эрүүл энх, бүтээлчээр амьдрах, хөгжих таатай орчинг бүрдүүлэхэд оршино гэж заажээ. Эх хүүхдэд тэтгэмж олгох, шинээр гэрлэгчид болон төрсөн хүүхдэд тэтгэмж олгох, олон хүүхэдтэй эхэд жилд нэг удаа мөнгөн тусламж үзүүлэхтэй холбогдсон харилцаа зэргийг хуулиар зохицуулж байна.
- 2009 онд;**
- ♦ “Эхийн эндэгдлийг бууруулах стратеги 2005-2010”, “Нөхөн үржихүйн эрүүл мэнд үндэсний 3 дахь хөтөлбөр 2007-2011”, Мянганы хөгжлийн тав дахь зорилтыг хэрэгжүүлэх ажлыг эрчимжүүлэх зорилгоор

Зураг 3.1 Эхийн эндэгдэл 100.000 амьд төрөлтөд /1999-2009/

“Эхийн эндэгдлийг бууруулах арга хэмжээний тухай” ЭМС-ын 149 тоот тушаал, мөн томуугийн А хүрээний (H1N1) вирүсийн шинэ цартахал гарсантай холбоотой жирэмсэн эмэгтэй хэт эрсдэлтэй байгааг анхааран “Томуугийн халдварын үед жирэмсэн эмэгтэйд үзүүлэх эрүүл мэндийн тусламжийг чанаржуулах тухай” ЭМС-ын 370 тоот тушаалууд тус тус батлагдан гарсан байна.

Нөхөн үржихүйн эрүүл мэндийн үндэсний хөтөлбөрийн дунд хугацааны үнэлгээ энэ онд хийгдэж хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд оролцогч талуудын хамтын ажиллагаа өргөжиж, төрийн болон ТББ-ууд, хувийн хэвшлийн байгууллагууд хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд идэвхтэй оролцсоныг цохон тэмдэглэсэн байна. Нийт хүн амд болон зорилтот бүлгийнхэнд чиглэгдсэн НҮЭМ-ийн чиглэлээр сургалт, сурталчилгааны ажлууд өргөн хүрээнд хийгджээ. Мөн эмч, мэргэжилтнүүдийн мэдлэг, чадварыг сайжруулах чиглэлээр сургалт, семинаруудыг тогтмол зохион байгуулж, эх барихын багаж хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжөөр амаржих газруудыг хангаж, тусламж үйлчилгээний чанарт эерэгээр нөлөөлсөн байна.

НҮЭМ-ийн эм, хэрэгслийн аюулгүй байдал, тогтвортой хангамжийн үндэсний стратеги 2009 онд батлагдаж НҮЭМ-ийн эм, хэрэгслийн хангамжийг тогтворжуулах асуудлаар томоохон ахиц гарав. 2009 онд Монгол улс анх удаа улсын төсөвт НҮЭМ-ийн эм, хэрэгслийн зардлын санхүүжилт батлагдсан нь НҮЭМ-ийн эм хэрэгслийн тогтвортой байдлыг хангахад чухал арга хэмжээ болжээ.

3.1.1. Жирэмсний үеийн буюу төрөхийн өмнөх үеийн эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ

Жирэмсний хяналт нь жирэмсэн, төрөлт, төрсний дараах үеийн хүндрэлд хүргэж болзошгүй эрсдэлт хүчин зүйлийг цаг алдалгүй тогтоож, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах боломжийг бүрдүүлж өгдөг. Жирэмсний хүндрэлгүй эмэгтэйчүүд жирэмсний хугацаандаа 6-аас доошгүй удаа эмчийн хяналтанд үзүүлсэн байх журмыг баримталдаг билээ. Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний анхан шат болох сум, өрхийн эмнэлгийн үйлчилгээнд жирэмснийг эрт илрүүлж, хянах, эрсдэлтэй болон жирэмсний хүндрэлтэй эхчүүдийг дээд шатлалын эмнэлэгт шилжүүлэх, хэвийн төрөлтийг их эмчийн хяналтан дор удирдах, төрсний дараах эх, нярайг хянах, гэр бүл төлөвлөлтийн асуудал, эхийн амрах байрны хэвийн үйл ажиллагааг хангах асуудлууд нэн тэргүүнд тавигдсаар байна. Жирэмсэн, төрөлт, төрсний дараах үеийн хүндрэл, эх нярайн өвчлөл, эндэгдлийг бууруулахад жирэмсний үеийн буюу төрөхийн өмнөх үеийн эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ чухал юм. Жирэмсэн эмэгтэйд үзүүлэх

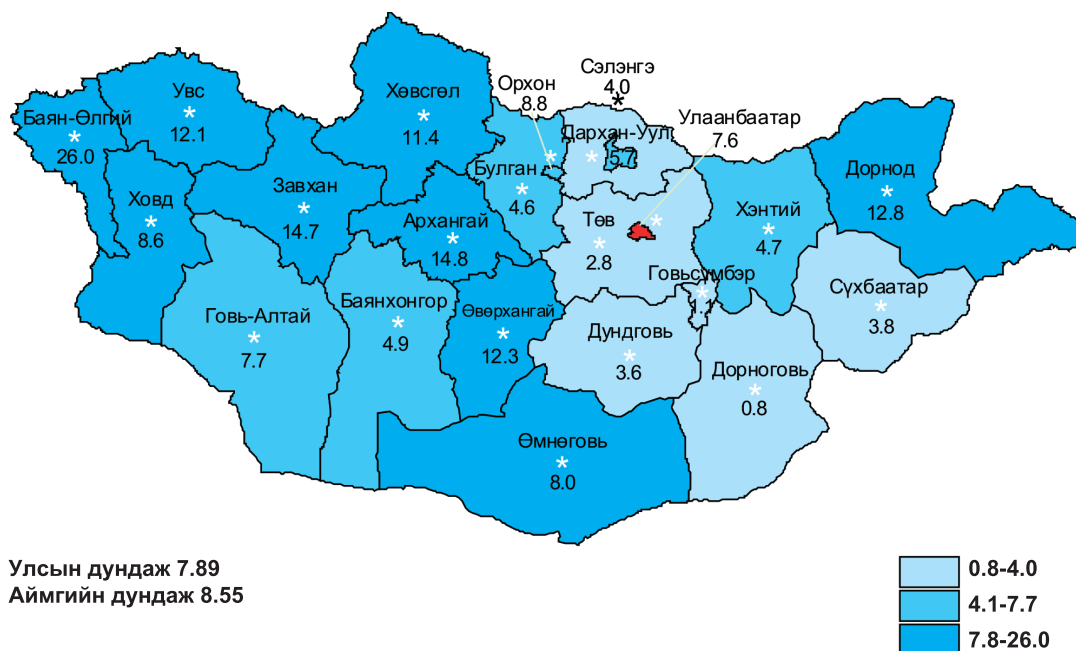
төрөхийн өмнөх эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний нэг болох жирэмсэн эхчүүдийг амин дэм болон бичил элементээр хангах үйл ажлын хүрээнд Олон найрлагат бичил тэжээлийн бэлдмэлээр хангах тухай ЭМС-ын 2009 оны 321 тоот тушаал батлагдан гарсан.

Жирэмсэн эмэгтэйчүүд жирэмсний эрт үеийн болон байнгын хяналтад орох нь хавсарсан өвчлөлийг оношлох, эмчлэх, улмаар жирэмсний болон төрөх үеийн хүндрэлийг бууруулахад чухал ач холбогдолтой юм.

2009 оны байдлаар нийт хяналтад хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн 83.2 хувь нь жирэмсний эрт үедээ буюу эхний 3 сартайдаа хяналтад хамрагджээ, Хот, хөдөөгөөр авч үзвэл хотод 80.3 хувь нь, хөдөө орон нутагт тухайн эмэгтэйчүүдийн 85.5 хувь нь жирэмсний эрт үеийн хяналтад хамрагдсан байна. Хожуу буюу 7 ба түүнээс дээш сартайд хамралтын хувь 1,2 байна.

Жирэмсний хяналтад орсон эмэгтэйчүүдийг шинжилгээнд хамруулах нь цус багадалт, жирэмсний хожуу хордлого, бөөрний эмгэг, ургийн болон бусад эмгэгийг эрт илрүүлж, холбогдох хүндрэлээс сэргийлэх боломж бүрддэг. Эрүүл мэндийн сайдын 2004 оны 197 тоот тушаалын дагуу “Жирэмсэн эмэгтэйчүүдэд ХДХВ/ДОХ-ын үзлэг, шинжилгээ хийх журам”-ын дагуу жирэмсэн эмэгтэйд зөвшөөрөл авсаны үндсэн дээр шинжилгээ хийхийг заасан. Шинээр хяналтад орсон нийт жирэмсэн эхчүүдийн 91.5 хувь нь цусны ерөнхий шинжилгээнд хамрагдснаас 7.9 хувь нь цус багадалттай байна. Тухайн эмэгтэйчүүдийн 90.2 хувь тэмбүү илрүүлэх ийлдэс судлалын шинжилгээ хийлгэсэн нь өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 9.9 пунктээр нэмэгдсэн байна. Жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн дунд тэмбүү илрүүлэх ийлдэс судлалын шинжилгээнд хамрагдснаас 1.9 хувьд нь тэмбүү өвчин илэрсэн ба энэ үзүүлэлт Баянхонгор 5.5, Орхон 3.3, Дорноговь 3.4, Сэлэнгэ 2.4, Улаанбаатар 2.2 хувьтай байна. Нийт жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн 63.9 хувь нь рентген шинжилгээнд хамрагдаж идэвхитэй сүрьеэгийн 90 тохиолдол илэрсний 75.5 хувь нь Улаанбаатар хотод байна.

Зураг 3.2 Цус багадалттай жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн хувь, 2009 он

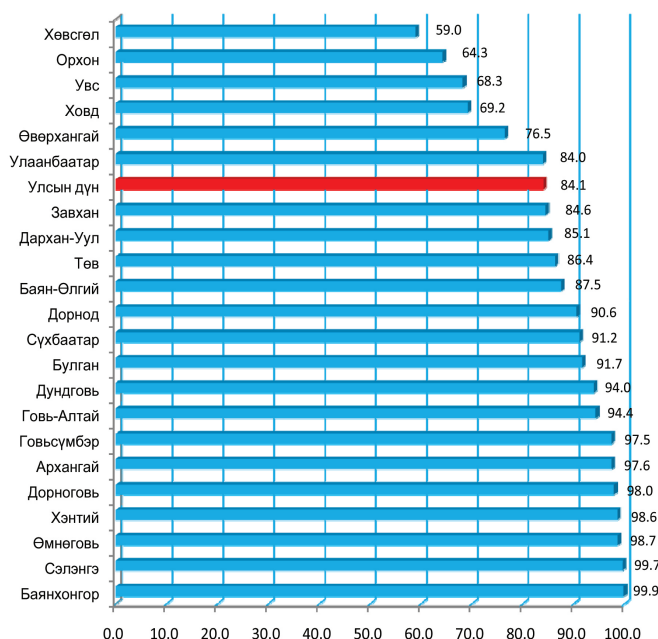
Эхийн амрах байр нь алслагдсан хөдөөгийн багийн болон нарийн мэргэжлийн эмчийн хяналтанд төрөх шаардлагатай эхчүүдийг сум, аймгийн эмнэлэгт төрүүлэх, гэрийн төрөлтөөс сэргийлэх, эхчүүдийг мэдээлэл, сургалт, сурталчилгаанд хамруулах, боломжийг бүрдүүлдэг манай улсын өвөрмөц тусламж үйлчилгээний хэлбэр юм.

Жирэмсэн эмэгтэйг төрөхөөс өмнө эмчийн зөвлөсөн хугацаанд, төрсөн эхийг төрсний дараа амаржих газраас гарснаас хойш 7 хүртэлх хоногоор амрах үйл ажиллагааг жигдрүүлэхэд эхийн амрах байрны гол зорилго оршино.

2009 онд эхчүүдийн амрах байр улсын хэмжээнд 336 ажиллаж байгаагаас 310 нь сумын төвд, 22 нь аймгийн төвд, Улаанбаатар хотын эмнэлэгт 3, бусад газар 1 ажилласан байна.

Эдгээр байрны 105 нь зориулалтын байранд байгаа ба 231 нь эмнэлэг дотор байрлаж байна. Эхчүүдийн амрах байрны дундаж ор хоног 7.9 байна. 2009 онд 14 амрах байр шинээр баригдаж, 97 буюу 28,8 хувьд нь засвар үйлчилгээ, тохижилт хийгдсэн байна.

Зураг 3.3 Жирэмсэн байхдаа 6 ба түүнээс дээш удаа хяналтанд хамрагдсан эмэгтэйчүүдийн хувь 2009 он

Нийт амарвал зохих эхчүүдийн 71.0 хувь нь амрах байранд амарсан байна. 2009 оны байдлаар нийт төрсөн эхчүүдийн 84.1 хувь нь жирэмсний хугацаандаа 6 ба түүнээс дээш удаа үзүүлж хяналтад байж төрсөн байна.

Харин хяналтад ороогүй төрсөн эмэгтэйчүүд 0.2 хувьтай байгаа нь өнгөрсөн оны үеэс нэмэгдсэн байна. Дорноговь, Дорнод, Улаанбаатар хотод энэ үзүүлэлт нэмэгдсэн байна.

3.1.2 Төрөлт, төрөх үеийн эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ

Эхчүүдийг аль болох эмнэлэгт төрүүлэх, эмнэлгүүдийг сайтар бэлтгэгдсэн эх баригчид бусад мэргэжилтнээр хангах, нийт жирэмсэн эхчүүдийг жирэмсний хяналтад авах нь чухал юм. Анхан төрөгчид, мөн ихэр жирэмсэн, 35-аас дээш насны төрөгчид, жирэмсний хяналтад хэт хожуу хамрагдахад, өмнөх төрөлтүүдийн үед хүндрэл гарч байсан болон хүүхэд нь эндэж байсан эхчүүд, тэжээлийн дутагдалтай буюу архаг хуучтай жирэмсэн эхчүүдийг орон нутгийн бэлтгэгдсэн эмнэлэгт төрүүлэх шаардлагатай. Нийт хөдөөгийн эмэгтэйчүүдийн 40 орчим хувь нь аймгийн төв, Улаанбаатарт ирж төрдөг ба бүс нутгаар авч үзвэл баруун бүсэд сумаас аймагт, аймгийн төвөөс Улаанбаатарт ирж төрөх нь хамгийн бага байна гэсэн дүгнэлт 2008 оны Нөхөн үржихүйн эрүүл мэндийн судалгаагаар гарчээ. Мөн хүүхэд төрүүлсэн эмэгтэйчүүдийн 99 хувь нь төрөх үедээ эмнэлгийн ажилтны тусламж авч, эмэгтэйчүүдийн их эмчийн тусламж авч төрсөн эмэгтэйчүүдийн хувь хотод /53 хувь/ хөдөөгөөс өндөр, харин эх баригч бага эмчийн тусламж авч төрсөн эмэгтэйчүүдийн хувь хөдөөд /37 хувь/ хотоос /21 хувь/ өндөр байна.

Улсын хэмжээнд 68544 эх төрсөн нь 2008 онтой харьцуулахад төрөлт 5457 тохиолдлоор нэмэгдсэн байна. Төрөлт өнгөрсөн оны мөн үеэс улсын хэмжээнд бүх аймгуудад болон Улаанбаатар хотод нэмэгджээ. 1000 хүн амд ногдох төрөлтийн түвшин 25.3 байгаа ба энэ үзүүлэлт Дархан-Уул 29.09, Дорнод 26.18, Орхон 30.15, Увс 30.00, Улаанбаатар хотод 27.73 өндөр байна. Нийт төрөлтийн 42.3 хувь нь Улаанбаатар хотод, 41.3 хувь нь аймаг, дүүргийн нэгдсэн эмнэлэгт, 13.2 хувь нь сум болон сум дундын эмнэлэгт, 2.9 хувь нь хөдөөгийн нэгдсэн эмнэлэгт, 0.4 хувь нь гэртээ төрсөн байна. Нийт төрсөн эхчүүдийн 39.9 хувь нь анхны төрөлт

байгаа ба нийт төрөлтийн 6.7 хувийг их эмч, 83.3 хувийг эх барих, эмэгтэйчүүдийн их эмч, 9.6 хувийг эх баригч бага эмч удирдан явуулсан байна. 20-оос доош насны төрөлтийн эзлэх хувь 6.1 байгаа ба 35-иас дээш насны төрөлтийн эзлэх хувь 12.0 байна. Төрөлт нэмэгдэхийн хэрээр гэртээ төрсөн эхчүүдийн хувь хэмжээ нэмэгдэж өнгөрсөн оны мөн үеэс 0.1 пунктээр буюу 59 тохиолдлоор нэмэгджээ. Нийт гэрийн төрөлтийн 47.0 хувь нь эмнэлгийн тусламжгүй төрсөн нь энэ үзүүлэлт хотод өнгөрсөн оныхоос 9.4 пунктээр буурсан нь өмнөх онуудтай харьцуулахад эмнэлгийн тусламжгүй төрөлтийн хувь буурсаар байгаа билээ.

Хүснэгт 3.1 Төрөлтийн тоо, эмнэлгийн байгууллагын төрлөөр, 2009 он

	Нийт төрөлт	Үүнээс гэртээ	Аймгийн нэгдсэн эмнэлэг	Хөдөөгийн нэгдсэн эмнэлэгт	Сум, сум дундын эмнэлэгт	Бага эмчийн салбарт	УБ хотын амаржих газар болон ЭНЭШТ-д	Хувийн эмнэлэгт
Архангай	2045	1	1181	0	862	1	0	0
Баян-Өлгий	2558	0	1739	0	819	0	0	0
Баянхонгор	2047	8	1571	0	468	0	0	0
Булган	1060	5	697	0	358	0	0	0
Говь-Алтай	1374	9	1018	0	345	2	0	0
Говьсүмбэр	361	1	359	0	1	0	0	0
Дархан-Уул	2592	16	2461	0	115	0	0	0
Дорноговь	1337	9	1028	225	75	0	0	0
Дорнод	1927	12	1794	0	121	0	0	0
Дундговь	1085	2	777	0	306	0	0	0
Завхан	1878	1	875	313	689	0	0	0
Орхон	2489	17	2462	0	10	0	0	0
Өвөрхангай	2942	14	1693	336	860	9	0	30
Өмнөговь	1280	5	1043	0	232	0	0	0
Сүхбаатар	1192	2	1051	0	139	0	0	0
Сэлэнгэ	1848	3	891	620	334	0	0	0
Төв	934	1	501	0	432	0	0	0
Увс	2379	25	1493	0	860	1	0	0
Ховд	2227	4	1428	325	470	0	0	0
Хөвсгөл	3149	3	1861	0	1285	0	0	0
Хэнтий	1560	3	1090	185	282	0	0	0
Аймгийн дүн	38264	141	27013	2004	9063	13	0	30
Улаанбаатар	30280	127	1314	0	4	0	28685	150
Улсын дүн	68544	268	28327	2004	9067	13	28685	180

3.1.3 Төрсний дараах үеийн тусламж, үйлчилгээ

Мянганы хөгжлийн зорилтын үзүүлэлтүүдийг 2011 он гэхэд жирэмсний эрт үеийн хяналт, эхийн амрах байрны үйлчилгээ, эмнэлэгт төрөх хувь, төрсний дараах идэвхитэй хяналт гэх зэрэг үйлчилгээг тодорхой түвшинд хүргэхээр заасан билээ. 2008 оны Нөхөн үржихүйн эрүүл мэндийн судалгаанд хүүхэд төрүүлсэн эхчүүдийн 46 хувь нь жирэмсэн үедээ ямар нэг хавсарсан өвчнөөр өвдөж байсан гэсэн нь 1998 оныхоос 13 пунктээр, 2003 оныхоос 0.4 пунктээр өсчээ. 2009 оны байдлаар жирэмсэн, төрөх, төрсний дараах үеийн хүндрэлийн нийт 43623 тохиолдол бүртгэгдэж 1000 амьд төрөлтөд 634.4 байна.

Нийт тохиолдлын:

- жирэмсэн үеийн хүндрэл- 35.6 хувь,
- төрөх үеийн хүндрэл- 45.9 хувь,
- төрсний дараах үеийн хүндрэл- 1.5 хувь,
- жирэмсэн төрөхөөс үл хамаарах өвчний хүндрэл- 16.8 хувийг тус тус эзэлж байна.

Жирэмсэн эмэгтэйчүүд БЗДХалдвартай, төрөлх тэмбүүтэй хүүхэд төрөх тохиолдол ихэсч байгаа нь жирэмсний хяналт, тусламж үйлчилгээний чанарыг сайжруулахыг анхааруулж байгаа юм. Жирэмсэн үеийн хүндрэлүүдээс манас таталтын урьтал болон манас таталт 59.3 хувь, төрөх үеийн хүндрэлээс төрөх хүчний анхдагч болон хоёрдогч сулралт 27.0 хувь, төрсний дараах үеийн хүндрэлээс хожуу үеийн цус алдалт 53.8 хувьтай тэргүүлж байна.

Нийт төрсөн эхчүүдийн 29,1 хувь нь жирэмсэн байх үедээ ямар нэгэн хавсарсан өвчнөөр өвдсөн байна. Үүнээс:

- шээс бэлгийн тогтолцооны өвчин- 39,2 хувь
- цус, цус төлжүүлэх эрхтний өвчин ба дархлааны механизм хамарсан эмгэг-17,2 хувь
- зүрх-судасны тогтолцооны өвчин- 11,4 хувь эзэлж эхний 3 шалтгаанд тэргүүлж байна.

Төрсний дараах анхаарал халамжийг сайжруулан идэвхитэй үзлэгийг эх нярайд үзүүлэх, төрсний дараа 42 хоногтойдоо эмчийн хяналтад орох, төрсөн эхчүүдэд хүүхдээ асрах, хөхөөр хооллох, гэр бүл төлөвлөлтийн чиглэлээр зөвлөгөө өгөх нь тусламж үйлчилгээний нэг гол асуудал билээ.

2008 оны Нөхөн үржихүйн эрүүл мэндийн судалгаагаар төрсний дараах 42 хоногийн дотор зөвлөгөө авсан эхчүүдийн хувь 2003 оны судалгааны үеэс өссөн байна. Үүний дотор хөхөөр хооллолт, нярайн асаргааны талаарх зөвлөгөө 2 пункт, гэр бүл төлөвлөлтийн талаарх зөвлөгөө 6 пункт, БЗДХ-ын талаарх зөвлөгөө 11 пунктээр нэмэгджээ гэсэн дүгнэлт гарсан байна. 2009 оны эрүүл мэндийн статистикийн бүртгэлээр хяналтад байж төрсөн эхчүүдээс төрсний дараа 42 хоногтойдоо эмчийн идэвхитэй хяналтад хамрагдсан хувь 84.2 байгаа нь өнгөрсөн оны байдалтай харьцуулахад 6.0 пунктээр нэмэгдсэн байна. Энэ нь төрсний дараах хүндрэл болон эхийн эндэгдэл буурахад чухал ач холбогдолтой үзүүлэлт юм.

3.1.4 Хүүхдийн эрүүл мэнд ба хөхөөр хооллолт

Сүүлийн жилүүдэд нялхас, хүүхдийн эндэгдэл, тураалын түвшин буурч, хүүхдийн эрүүл мэндийн үндсэн үзүүлэлтүүд нилээд сайжирсан нь бага насны хүүхдийн өвчнийг цогцоор оношилж, эмчлэх олон улсын стандарт нэвтрүүлж, хүүхдийг эхийн сүүгээр бойжуулах бодлогыг эрчимжүүлэн, дархлаажуулалтын өргөжүүлсэн хөтөлбөрийг амжилттай хэрэгжүүлсэн зэрэг олон хүчин зүйлийн үр дүн билээ.

Хүснэгт 3.2 Төрсөн хүүхдийн мэдээ, бүсээр, 2009 он

Бүсээр	Төрсөн хүүхэд				Нийт төрөлтөд	
	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Хүйсийн харьцаа /100-д/	Бага жинтэй хүүхдийн эзлэх хувь	Амьгүй төрөлтийн түвшин/1000 төрөлтөд/
Баруун бүс	10387	5280	5107	103.4	4.4	12.3
Төвийн бүс	9456	4825	4631	104.2	3.0	5.5
Хангай, говийн бүс	13787	7070	6717	105.3	4.3	5.7
Зүүн бүс	4695	2410	2285	105.5	3.6	7.4
Аймгийн дүн	38325	19585	18740	104.5	3.9	7.6
Улаанбаатар	30437	15656	14781	105.9	4.5	6.2
Улсын дүн	68762	35241	33521	105.1	4.2	7.0

Улсын хэмжээнд 68762 хүүхэд амьд төрсөн нь өнгөрсөн оны мөн үеэс 5500 хүүхдээр буюу 8.7 хувиар нэмэгдсэн байна. Нийт амьд төрсөн хүүхдийн 4.2 хувь нь 2500 граммаас доош жинтэй төржээ. Амьд төрсөн хүүхдээс 1342 нь хоёр ихэр, 27 нь гурван ихэр байна. Амьгүй төрөлт 1000 төрөлтөд 7,01 байгаа ба нийт 486 тохиолдлоос баруун бүсэд 26,5 хувь байгаа нь бусад бүс нутгаас өндөр байна. Амьгүй төрөлтөд эрэгтэй хүүхдийн эзлэх хувь ихэнхи бүс нутгуудад өндөр байна. Төрөх үеийн хүйсийн харьцаа 105.1 байна. 2009 онд 1 хүртэлх насны хүүхдийн идэвхитэй хяналтын 99.1 хувь, 5 хүртэлх насны хүүхдийн идэвхитэй хяналтын 94.9 хувь байна.

Төрсөн хүүхдийн тавны дөрвөөс /81 хувь/ илүү нь төрсний дараах нэг цагийн дотор хөхөө амласан ба, 6 сар хүртэлх насны хүүхдүүдийн 82 хувь нь дан хөхөөр хооллож байсан нь судалгаагаар гарчээ. Энэ нь Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллагын зөвлөмжтэй нийцэж байгаа юм.

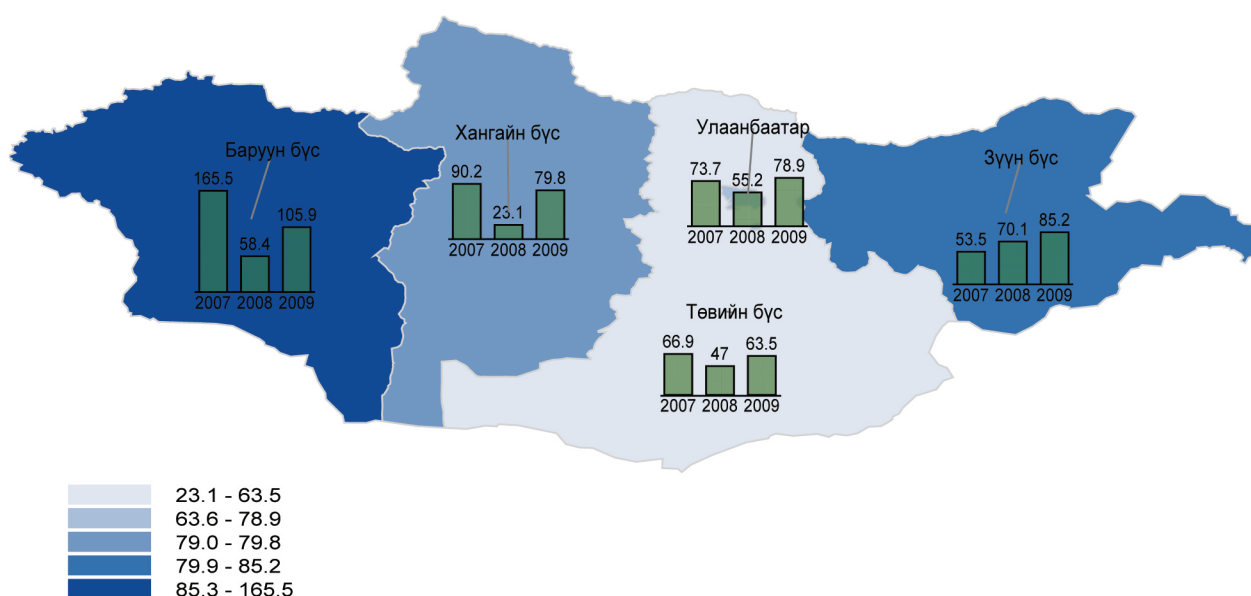
3.1.5. Эхийн эндэгдэл

Мянганы хөгжлийн зорилтын чухал үзүүлэлт болох эхийн эндэгдлийг 2015 он гэхэд 100 000 амьд төрөлтөд 50,0 болгох зорилтын хүрээнд “Эхийн эндэгдлийг бууруулах тухай” ЭМ-ийн Сайдын 2005 оны 190 тоот тушаал, “Мянганы хөгжлийн тав дахь зорилтыг хэрэгжүүлэх ажлыг эрчимжүүлэх зорилгоор “Эхийн эндэгдлийг бууруулах арга хэмжээний тухай” ЭМС-ын 149 тоот тушаал амжилттай хэрэгжсээр байна.

Нөхөн үржихүйн эрүүл мэнд (НҮЭМ)-ийн тусламжийн чанарыг сайжруулахад чиглэгдсэн эмнэл зүйн удирдамжийг боловсруулж хэрэгжүүлэх, эрсдэл өндөртэй эхчүүдийг нарийн мэргэжлийн шатлалын тусламжинд эрт илгээх, баг, сум, өрхийн эмч, эх баригч ба эмэгтэйчүүдийн эмч нарын мэдлэг, ур чадварыг дээшлүүлэх, нэн шаардлагатай эм багаж төхөөрөмжөөр хангах зэрэг олон арга хэмжээ авч байгаа нь эхийн эндэгдлийг бууруулах таатай нөхцөл бүрдүүлсээр байна.

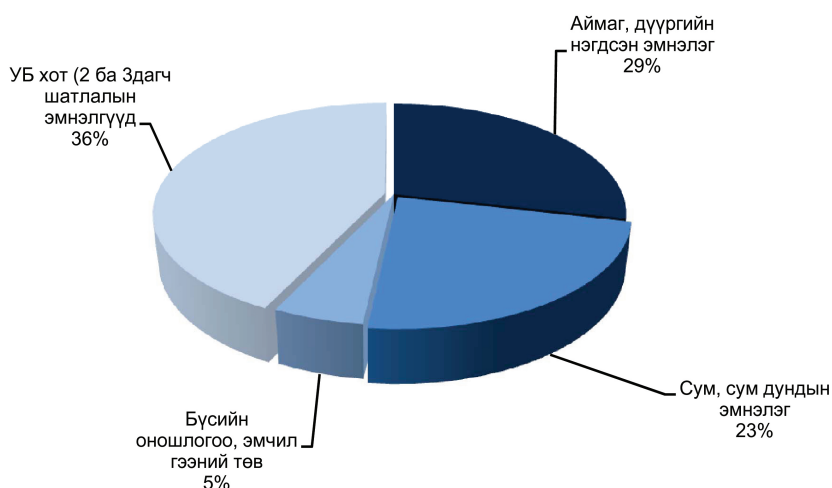
100 000 амьд төрөлтөд ногдох эхийн эндэгдлийн түвшин өнгөрсөн оны мөн үед 49.0 байсан бол энэ онд 81.4 болж нэмэгдсэн байна. Улсын хэмжээнд нийт 56 эх эндсэн ба өнгөрсөн оны мөн үеэс 25 тохиолдлоор нэмэгдэж, Говьсүмбэр, Дархан-Уул, Дорноговь, Дорнод, Увс аймгуудад эхийн эндэгдлийн тохиолдол гараагүй байна. 100 000 амьд төрөлтөд ногдох эхийн эндэгдлийг сүүлийн 3 жилээр бүсээр авч үзвэл.

Зураг 3.4 Эхийн эндэгдэл 100 000 амьд төрөлтөд, бүсээр , 2007-2009 он

Зураг 3.5 Эхийн эндэгдэл, эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний шатлалаар, 2009 он

Эндсэн эхчүүдийн 33.9 хувь жирэмсний үеийн хүндрэл, 7.1 хувь нь төрөх үеийн хүндрэл, 14.3 хувь нь төрсний дараах хүндрэл, 44.6 хувь нь жирэмсэн болон төрөхөөс бусад өвчний улмаас эндсэн байна.

Энэ үзүүлэлтээс харахад өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад жирэмсэн үеийн хүндрэл 4.9 пункт, жирэмсэн төрөхөөс үл хамаарах өвчний шалтгаан 12.3 пунктээр тус

тус нэмэгдсэн байна. Ялангуяа жирэмсэн үеийн хүндрэлийн шалтгаан нэмэгдэж байгаа нь жирэмсний эрт үеийн болон байнгын хяналтыг сайжруулах, хавсарсан өвчлөлийг эрт оношлох, эмчлэх шаардлага гарч байна.

Эндсэн эхчүүдийн 82.0 хувийг 20-34 насны, 18.0 хувийг 35-аас дээш насны эмэгтэйчүүд эзэлж байна.

3.1.6 Үр хөндөлт

Гэр бүл төлөвлөлтийн талаарх мэдлэг, ойлголт, дадал хэвшил, хэрхэн нэмэгдэж байгаа болон энэ чиглэлээр үзүүлж буй тусламж үйлчилгээ, бодлого хөтөлбөр хүн амд хэрхэн хүрч байгааг харж болох нэгэн үзүүлэлт бол үр хөндөлтийн түвшин байдаг. Сүүлийн жилүүдэд төрөлт нэмэгдэж, эмэгтэйчүүдийн төрөх сонирхол нэмэгдсэн ба мөн төр засгаас үзүүлж буй төрөлтийг дэмжих нийгмийн халамжийн бодлого хөтөлбөрүүд амжилттай хэрэгжиж байгаа нь үр хөндөлтийн түвшин буурч байгааг 2008 оны судалгаагаар харагджээ. Гэсэн хэдий ч НҮЭМ-ийн нэг тулгамдаж буй асуудал бол үр хөндөлтийн түвшин тогтвортой буурахгүй байгаагаас гадна үр хөндөлтийн тоо бодиттойгоор мэдээлэгдэхгүй байгаа явдал юм. Аюулгүй үр хөндөх үндэсний стандартад үр хөндөх эрх бүхий эмнэлгүүдэд эх барих эмэгтэйчүүдийн эмч гүйцэтгэх, үр хөндөлтийн цогц тусламж үйлчилгээнд орчин үеийн аргуудыг нэвтрүүлснээр үр хөндөлтөөс үүдэлтэй хүндрэл болон нас барах тохиолдол буурах явдал харуулж байна.

Эрүүл мэндийн 2009 оны статистик мэдээгээр 1000 амьд төрөлтөд 183.3, нөхөн үржихүйн насны 1000 эмэгтэйд 15.3 үр хөндөлт ногдож байна. Өнгөрсөн оны мөн үеэс 1914 тохиолдлоор буюу 1000 амьд төрөлтөд ногдох түвшин 14.4 нэмэгдсэн байна. Өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад Дархан-Уул, Орхон болон Улаанбаатар хотод нэмэгдсэн нь хот суурин газар үр хөндөлтийн үйлчилгээний хүртээмж илүүтэй байгаа нь харагдаж байна. Мөн хувийн эмнэлгээр хийгдсэн үр хөндөлт өмнөх онуудаас нэмэгдсэн байна. Хожуу үеийн үр хөндөлтийн түвшин 4.1 хувь байгаа ба өнгөрсөн жилтэй харьцуулахад 0.5 пунктээр нэмэгдсэн байна. Үр хөндөлт хийлгэж буй эмэгтэйчүүдийг насны бүлгээр авч үзвэл 6.2 хувийг 20-иос доош насны, 70.1 хувийг 20-34 насны, 23.7 хувийг 35-аас дээш насны эмэгтэйчүүд тус тус эзэлж байна.

Үр хөндүүлсэн эмэгтэйчүүдийн 30.6 хувь нь төрөөгүй буюу анхны удаа үр хөндүүлсэн байна. Үр хөндөлтийн улмаас гарсан хүндрэлийг авч үзвэл цус алдалт болон умайн дайврын үрэвсэл дийлэнх хувийг эзлэж байна.

3.1.7 Жирэмслэлтээс сэргийлэх орчин үеийн аргын хэрэглээ /ЖСА/

Гэр бүл төлөвлөлтийн талаарх хүн амын мэдлэг, хэрэглээ жилээс жилд өсч орчин үеийн ЖСАХ-ийн хэрэгцээ нэмэгдсээр байна. Жирэмслэхээс сэргийлэх орчин үеийн аргуудад бэлгэвч (эрэгтэй, эмэгтэй), ерөндөг, норплант суулгац (дааврын), жирэмслэхээс сэргийлэх эм, үтрээний хаалт, умайн хүзүүний таглаа, эр бэлгийн эсийг хөнөөгч бодис, үрийн суваг боох (эр, эм) зэрэг аргууд багтана. 2008 оны судалгаагаар нийт эмэгтэйчүүдийн 78 хувь, гэр бүлтэй эмэгтэйчүүдийн 91 хувь нь ЖСАХ-ийг ямар нэгэн арга хэрэглэж байсан гэсэн дүгнэлт гарсан байна.

2009 оны байдлаар эрүүл мэндийн статистик үзүүлэлтээр орчин үеийн ЖСА-ын хэрэглээний хувь 53.2 болсон нь жилээс жилд өсөж байна. Нөхөн үржихүйн насны 1000 эмэгтэйн 531.6 нь ямар нэг жирэмслэлтээс сэргийлэх арга хэрэглэдэг байна. Харин тэдний голчлон хэрэглэж байгаа нь ерөндөг 27.1 хувь, бэлгэвч 35.4 хувь, бэлдмэл /эм / 22.5 хувь байна. Хэрэглээний аргад өнгөрсөн оны мөн үеийнхээс бэлгэвч хэрэглэх аргын хувь 4.7 пунктээр нэмэгдсэн байна.

3.2 Хүүхэд, өсвөр үеийнхний өвчлөл эндэгдэл

2004 онд батлагдсан Монгол улсын төрөөс хүн амын хөгжлийн талаар баримтлах бодлого, Монгол улсын мянганы хөгжлийн зорилт (МХЗ)-т 2015 он гэхэд нялхсын эндэгдлийг 1990 оны түвшингээс 4 дахин бууруулна хэмээн тодорхойлсон байдаг. Хүн амын эрүүл мэндийг сайжруулах талаарх хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээний үр дүнг илтгэх үзүүлэлтүүд болох нялхсын болон 5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл нь сүүлийн жилүүдэд тогтвортой буурах хандлагатай байна.

Манай улсын хувьд өнгөрсөн 15 жилийн хугацаанд 1000 амьд төрөлтөд ногдох нялхсын эндэгдэл 35.3-19.4 болсон бөгөөд энэхүү бууралтыг эрүүл мэндийн бодлого, хөтөлбөрүүдийн үйл ажиллагаатай холбон тайлбарлаж болон юм. 2008 оны судалгаагаар нярайн болон нялхсын эндэгдэл хөдөөд хотоос хотоос харьцангуй өндөр байхад эсрэгээр хүүхдийн эндэгдэл хотод хөдөөгөөс өндөр байна.

Нялхас болон 5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл бүс нутгаар ялгаатай, Баруун бүс нутагт хамгийн өндөр, өмнөд бүс нутагт бага байна гэсэн судалгааны үр дүн гарсан байна. Нялхсын эндэгдэл буурахын хирээр нийт эндэгдлийн дотор нярайн эндэгдлийн эзлэх хувь нэмэгдсээр байна. Нярайн эндэгдэл нь жирэмсэн эхийн эрүүл мэнд, төрөх үеийн хүндрэлтэй ихээхэн холбоотой байдаг.

2009 оны байдлаар 1000 амьд төрөлтөд ногдох 5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн түвшин 23.6 байгаа нь өнгөрсөн онтой харьцуулахад 0.2, нялхсын эндэгдлийн түвшин 20.2 хүрч 1000 амьд төрөлт тутамд 0.6 эндэгдлээр тус тус нэмэгджээ. Ялангуяа Баян-Өлгий, Увс, Говь-Алтай, Хөвсгөл, Хэнтий, Архангай, Баянхонгор аймгуудад нялхас болон 5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл улс, аймгийн дундаж үзүүлэлтээс өндөр байна. Нийт нялхсын эндэгдлийн дотор 62.7 хувийг нярайн эндэгдэл эзэлж байна.

1 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн шалтгаанд перинаталь үед үүссэн зарим эмгэг 52.4 хувь, амьсгалын тогтолцооны өвчин 19.2 хувь, төрөлх гажиг, гаж хөгжил ба хромосомын эмгэг 11.2 хувь байгаа нь эхний тэргүүлэх 3 шалтгаан болж байна. Нялхсын эндэгдэлд амьсгалын тогтолцооны шалтгаан сүүлийн жилүүдэд нэмэгдсэн байгаа ба өнгөрсөн оны мөн үеэс 1.9 пунктээр нэмэгджээ.

Хүснэгт 3.3 Нялхас болон 1-4 насны хүүхдийн нас баралтын шалтгаан, байршлаар, 2009 он

	1 хүртэлх насны		1-4 насны	
	Хот	Хөдөө	Хот	Хөдөө
Амьсгалын тогтолцооны өвчин	11.1	24.5	25.0	38.5
Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	2.2	5.8	6.5	7.4
Перинаталь үед үүсэх оёг	63.3	45.3	0.0	0.0
Төрөлх гажиг, гаж хөгжил ба хромосомын эмгэг	14.4	9.2	8.7	2.7
Өвчлөл ба нас баралтын гадны шалтгаан	4.9	8.6	41.3	33.1

	Тэргүүлэх шалтгаан
	Хоёрдугаар шалтгаан
	Гуравдугаар шалтгаан

1 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэлд хот болон хөдөөд перинаталь үед үүссэн зарим эмгэгийн өвчлөлийн нас баралт тэргүүлэх шалтгаан болж байна. Өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад Томуугийн цартахлын А хүрээний (H1N1) вирүсийн халдвар гарсантай холбоотой нялхсын эндэгдэлд амьсгалын тогтолцооны өвчний шалтгаант нас баралт 4.4 пункт, 5 хүртлэх насны хүүхдийн эндэгдэл 6.8 пунктээр тус тус нэмэгдсэн байна.

Хүснэгт 3.4 Нялхас болон 1-4 насны хүүхдийн өвчлөл шалтгаан, байршлаар, 2009 он

	0-1 хүртэлх насны		1-4 насны	
	Хот	Хөдөө	Хот	Хөдөө
Амьсгалын тогтолцооны өвчин	16.1	42.8	15.7	39.6
Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	5.1	9.0	3.9	8.8
Перинаталь үед үүсэх оёг	3.3	1.0	0.0	0.0
Гэмтэл, хордлого ба гадны шалтгаант бусад тодорхой эмгэг	1.2	0.6	3.8	1.1
Халдварт ба шимэгчт зарим өвчин	0.5	0.3	2.5	1.8
Арьс ба арьсан доорх эслэгийн өвчин	2.4	2.7	5.0	3.3
Чих ба хөхлөг сэртэнгийн өвчин	0.7	3.4	0.6	1.9

	Тэргүүлэх шалтгаан
	Хоёрдугаар шалтгаан
	Гуравдугаар шалтгаан

Нялхас болон 1-4 хүртэлх насны хүүхдийн өвчлөлд хот, хөдөөд амьсгалын тогтолцооны өвчин тэргүүлж жилээс жилд нэмэгдсээр байна. Ялангуяа бага насны хүүхдийн дунд цочмог залгиуртас 39.8 хувь, томуу, томуу төст өвчлөл 46.8 хувиар нэмэгдсэн нь Томуугийн цартахлын А хүрээний (H1N1) вирүсийн халдвар гарсантай холбоотой юм.

Хүснэгт 3.5 Хүүхэд, өсвөр үеийнхний өвчлөлийн тэргүүлэх 5 шалтгаан, насны бүлгээр, /10000 хүн амд/, 2009 он

	1-4 нас	5-9 нас	10-14 нас	15-19 нас
Амьсгалын тогтолцооны өвчин	3629.9	1093.6	878.0	664.3
Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	832.4	679.7	681.1	612.4
Халдварт ба шимэгчт зарим өвчин	282.9	211.0	120.8	153.8
Гэмтэл, хордлого ба гадны шалтгаант бусад тодорхой эмгэг	384.3	255.2	304.8	359.3
Шээс бэлгийн тогтолцооны өвчин	132.6	131.5	247.3	449.0
Арьс ба арьсан доорх эслэгийн өвчин	546.1	291.3	320.3	390.2

	Тэргүүлэх шалтгаан
	Хоёрдугаар шалтгаан
	Гуравдугаар шалтгаан

Өсвөр насны хүүхдийн өвчлөлд амьсгал, хоол боловсруулах тогтолцооны болон арьс ба арьсан доорх эслэгийн өвчний эмгэгүүд дийлэнх тохиолдлыг эзэлж байна. Жилээс жилд гэмтэл, хордлого ба гадны шалтгаант бусад тодорхой эмгэг өсвөр үеийнхний дунд нэмэгдэж, ялангуяа 10-14 насны хүүхдийн дунд 17.2 пунктээр нэмэгдсэн байна. Өсвөр насны хүүхдийн эндэгдэлд өвчлөл ба нас баралтын гадны шалтгаан тэргүүлж байна.

БҮЛЭГ 4. ЭМНЭЛГИЙН ТУСЛАМЖ ҮЙЛЧИЛГЭЭ

Монгол улс нь эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний 3 шатлалт тогтолцоотой бөгөөд эмнэлгийн тусламж үйлчилгээнд баримтлах зарчим нь үйлчилгээг хүн бүрт жигд, хүртээмжтэй чанартай үзүүлэх явдал юм.

- Анхдагч шатлалын тусламж үйлчилгээг УБ хотод өрхийн эмнэлгүүд, аймагт сумын болон сум дундын эмнэлэг
- Хоёрдогч шатлалын тусламж үйлчилгээг УБ хотод дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг, аймагт аймгийн болон хөдөөгийн нэгдсэн эмнэлэг
- Гуравдагч шатлалын тусламж үйлчилгээг УБ хотод клиникийн эмнэлгүүд болон төрөлжсөн мэргэжлийн төвүүд тус тус үзүүлж байна.

2009 оны байдлаар клиникийн эмнэлэг болон төрөлжсөн мэргэжлийн төв - 16, бүсийн оношилгоо эмчилгээний төв - 4, аймгийн нэгдсэн эмнэлэг -17, дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг -12, хөдөөгийн нэгдсэн эмнэлэг - 6, сум дундын эмнэлэг - 35, сумын эмнэлэг - 277, өрхийн эмнэлэг - 226, хувийн ортой эмнэлэг – 160, үүдэн эмнэлэг-922 ажиллаж эмнэлгийн тусламж үйлчилгээг үзүүлж байна.

Хүснэгт 4.1 Эрүүл мэндийн байгууллагууд тусламж үйлчилгээний шатлалаар

Эрүүл мэндийн байгууллагууд	Тоо
Анхдагч шатлалын эмнэлгүүд	556
Өрхийн эмнэлэг	226
Сум/ тосгоны эмнэлэг	277/18
Сум дундын эмнэлэг	35
Хоёрдогч шатлалын эмнэлгүүд	35
Дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг	12
Хөдөөгийн нэгдсэн эмнэлэг	6
Аймгийн нэгдсэн эмнэлэг	17
Гуравдагч шатлалын эмнэлгүүд	20
Бүсийн оношлогоо эмчилгээний төв	4
Төрөлжсөн мэргэжлийн эмнэлэг, төвүүд	16
Амаржих газрууд	3
Бусад эмнэлгүүд /Хилийн цэрэг, төмөр зам, хорихын эмнэлгүүд/	49
Ортой хувийн эмнэлэг	160
Үүдэн хувийн эмнэлэг	922
Аршаан сувилал, сувилал	13
Эм ханган нийлүүлэх байгууллага	144
Эмийн үйлдвэр	57
Хувийн эмийн сан	636
Бусад	60
Бүгд	2655

4.1 Өрхийн эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ

АХБ-ны зээлийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлж буй “Эрүүл мэндийн салбарын хөгжил-2” хөтөлбөрийн хүрээнд өрхийн эмнэлгүүдийг Улаанбаатар хот болон бүх аймгийн төвүүдэд үе шаттайгаар байгуулж, 2002 он гэхэд өрхийн эмнэлгийн тогтолцоонд шилжсэн билээ.

2009 оны байдлаар 226 өрхийн эмнэлэг үйл ажиллагаа явуулж байгаагаас Улаанбаатар хотын 1 112.3 мянган хүн амд 124 өрхийн эмнэлэг, 21 аймгийн төвийн 609.9 мянган хүн амд 102 өрхийн эмнэлэг анхан шатны болон нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээг үзүүлж байна.

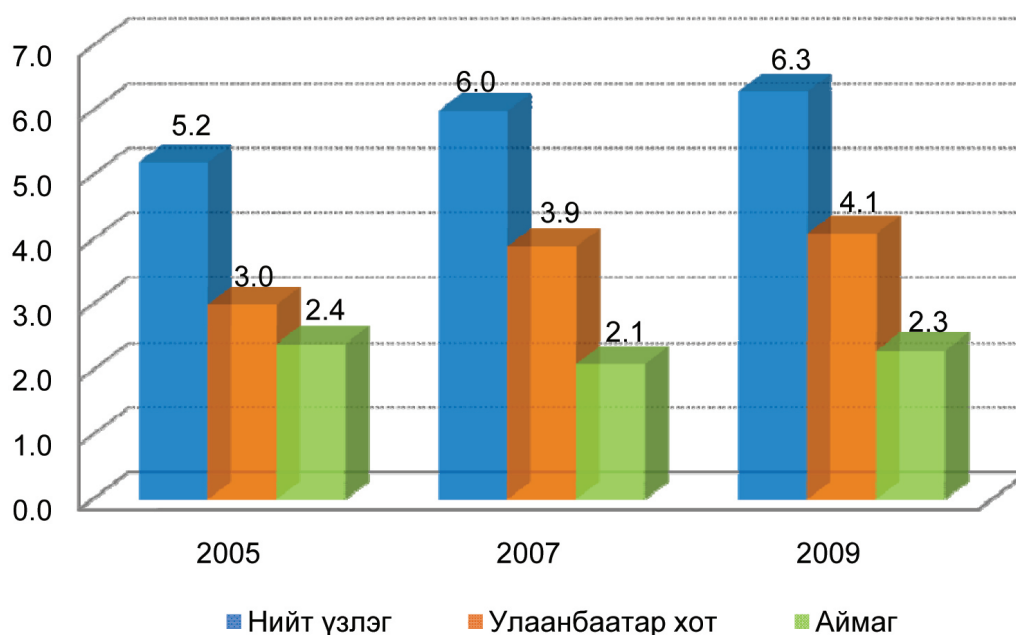
Хүснэгт 4.1.1 Өрхийн эмнэлгүүдийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний зарим үзүүлэлтүүд, 2009 оны байдлаар

Үзүүлэлт	Өрхийн эмнэлэг		Нийт дүн
	УБ хот	Аймаг	
Эмнэлгийн тоо	124	102	226
Их эмчийн тоо	503	303	806
Сувилагчийн тоо	436	346	809
Амбулаториор үйлчлүүлэгчдийн тоо	4 108 498	2 228 091	6 336 589
Амбулаторын нийт үзлэгт урьдчилан сэргийлэх үзлэгийн эзлэх хувь	40.3	36	38.8
Нэг иргэний жилд үзүүлсэн удаа	3.7	3.6	3.7
Нэг өрхийн эмчид ногдох үзлэгийн тоо	8167.2	7353.4	7760
Жирэмсний эрт үеийн хяналтын хувь	82.8	80.6	81.7

226 өрхийн эмнэлэгт их эмч - 806, сувилагч -809 болон нийт 2115 эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэн ажиллаж байна.

2009 онд өрхийн эмнэлгийн түвшинд жилд дунджаар 6.3 сая үзлэг хийгдэж, нэг иргэн жилд дунджаар 3.7 удаа өрхийн эмнэлэгт хандаж эмнэлгийн анхан шатны болон НЭМ-ийн тусламж үйлчилгээг авсан байна. Амбулаторын нийт үзлэгт урьдчилан сэргийлэх үзлэгийн эзлэх хувь УБ хотын өрхийн эмнэлгийн түвшинд 40 хувьтай, харин аймгийн өрхийн эмнэлгийн түвшинд 36 хувьтай байна.

Зураг 4.1.1 Өрхийн эмнэлгүүдэд хийгдсэн амбулаторийн үзлэгийн тоо /саяаар/

УБ хотын өрхийн эмнэлгийн түвшинд 2005 онд 3.0 сая үзлэг хийгдэж байсан бол 2007 онд 3.9 сая, 2009 онд 4.1 болж нэмэгдсэн байна. Жилд нэг өрхийн эмчид ногдох үзлэгийн тоо УБ хотод 8167.2 байгаа нь аймгийн түвшинд ажиллаж байгаа өрхийн нэг эмчид ногдох үзлэгээс 815 үзлэгээр их байна. УБ хотын түвшинд өрхийн эмнэлгүүдийн ачаалал нэмэгдсэн нь сүүлийн жилүүдэд УБ хотын хүн амын тоо, төрөлтийн тоо, хөдөөнөөс УБ хотод шилжин ирж суурьшигчдын тоо нэмэгдсэнтэй холбоотой гэж үзэж болно.

4.2 Сумын болон сум дундын эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ

2001 онд батлагдсан “Сумын эмнэлгийн бүтэц үйл ажиллагааны улсын стандарт”-аар сумын эмнэлгүүд нь үйлчлэх хүрээний хүн амын тооноос хамааран 3 зэрэглэлд хуваагддаг. I зэрэглэлийн сумын эмнэлгийн үйлчлэх хүрээний хүн ам нь 4500 ба түүнээс дээш, ажиллах эмчийн доод хязгаарыг - 7, II зэрэглэлийн сумын эмнэлгийн хувьд 3001-4500 хүртэл хүн ам, ажиллах эмчийн доод хязгаарыг - 3, III зэрэглэлийн сумын эмнэлгийн хувьд 3000 хүртэл хүн ам, 1 эмч байхаар стандартад заасан байдаг.

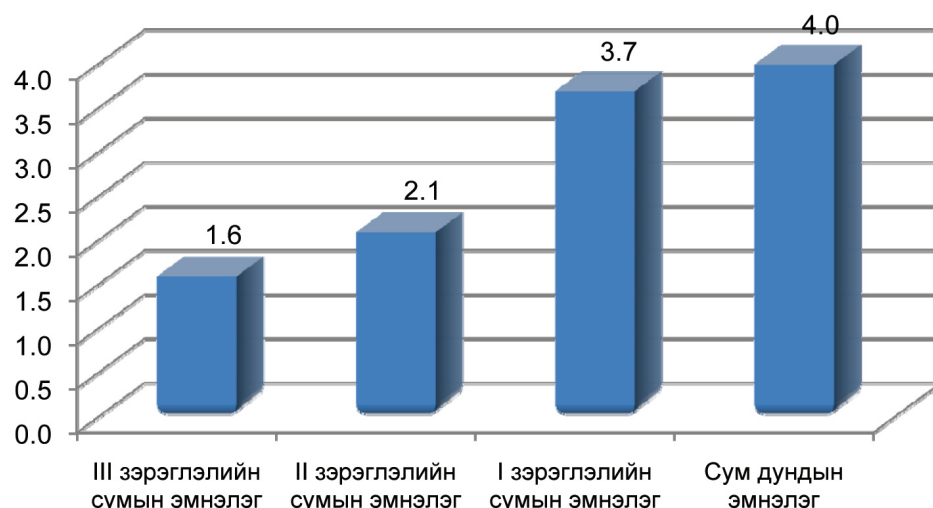
Хүснэгт 4.2.1 Сумын болон сум дундын эмнэлгүүдийн их эмчийн хангамжийг стандартын доод хязгаартай харьцуулсан байдал

Зэрэглэл	Эмнэлгийн тоо	Эмчийн тоо (дундаж)	Стандартын доод хэмжээ	Стандартын түвшинд		Стандартаас доогуур	
				тоо	Хувь	Тоо	Хувь
I зэрэглэл	33	3.7	7	2	6.5	31	93.9
II зэрэглэл	75	2.1	3	21	28.0	54	72.0
III зэрэглэл	180	1.6	1	173	96.1	7	3.9
Дундаж	-	-	-	193	67.7	92	32.3
Сум дундын эмнэлэг	35	4	8	2	5.7	33	94.3

Дээрх хүснэгтээс харахад I зэрэглэлийн эмнэлгийн 6.5 хувь, II зэрэглэлийн сумын эмнэлгийн 28.0 хувь, III зэрэглэлийн сумын эмнэлгийн 96.1 хувь нь стандартад заасан эмчээр хангагдаж чадаагүй байна.

III зэрэглэлийн сумын эмнэлгийн хувьд стандартаар доод тал нь 1 их эмч ажиллах ёстой бөгөөд 180 эмнэлгээс 4 эмнэлэг их эмчгүй, 97 (53.8 хувь) эмнэлэг 1 их эмчтэй, 79 (43.8 хувь) эмнэлэг 2 ба түүнээс олон их эмчтэй ажиллаж байна.

Зураг 4.2.1 Сум, сум дундын эмнэлэгт ногдох эмчийн дундаж тоо, 2009

I зэрэглэлийн сумын эмнэлэгт стандартаар доод тал нь 7 эмч ажиллах ёстой бөгөөд эмчийн дундаж тоо стандартад заасан хэмжээнээс 1.5- 2 дахин бага байгаа бөгөөд эмчийн дундаж тоо 3.7 байна.

Сум дундын эмнэлгээс 2 эмнэлэг нь стандартад заасны дагуу 8 их эмчтэй ажиллаж, үлдсэн 33 эмнэлгийн хувьд стандартаас доогуур буюу дундажаар 4 их эмч ажиллаж байна. Өөрөөр хэлбэл эмчийн хангамж сум дундын эмнэлгүүдийн 94 хувьд стандартын түвшинд хүрэхгүй байна. Энэ үзүүлэлт нь сум дундын эмнэлгүүдийг нарийн мэргэжлийн эмчээр хангах шаардлага хэрэгцээ байгааг харуулж байна.

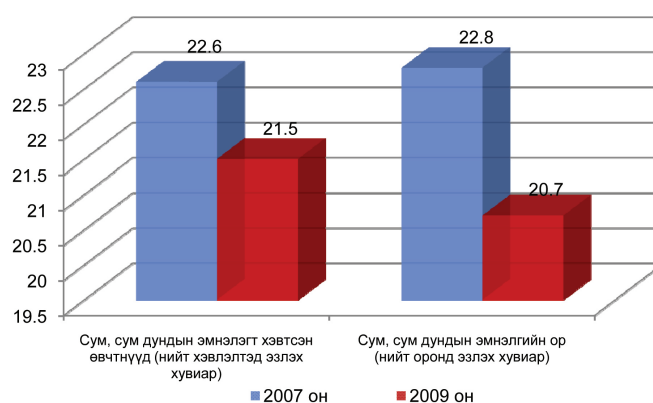
Хүснэгт 4.2.2. Сум, сум дундын эмнэлгүүдийн эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний чанарын болон хүртээмжийн зарим үзүүлэлтүүд

Үзүүлэлт	2007 он			2009 он		
	Сумын эмнэлэг	Сум дундын эмнэлэг	Нийт дүн	Сумын эмнэлэг	Сум дундын эмнэлэг	Нийт дүн
Эмнэлгийн орны тоо	3172	932	4104	3038	624	3662
Их эмчийн тоо	528	144	672	562	149	711
Сувилагчийн тоо	1411	239	1650	1373	246	2992
Дундаж ор хоног	7.7	7.9	7.9	7.8	6.4	7.1
Хэвтэн эмчлүүлэгчийн тоо	116 959	23 938	140 897	114 836	25110	139 946
Амбулаториор үйлчлүүлэгчдийн тоо	2 320 840	418 063	2 738 903	2 246 335	362 549	2 608 884
Амбулаторын нийт үзлэгт урьдчилан сэргийлэх үзлэгийн эзлэх хувь	45.7	42.2	43.9	39.8	40.8	39.9
Нэг иргэний жилд үзүүлсэн удаа	3.1	3.2	3.1	3	2.8	3
Жирэмсний эрт үеийн хяналтын хувь	88.3	85.6	87.9	87.4	89.4	87.6
Эхийн эндэгдэл (100 000 амьд төрөлтөнд)	193.2	49.95	158.6	136.5	175.7	143.6
Нялхсын эндэгдэл (1000 амьд төрсөн хүүхдэд)	32.8	22	25.7	42.2	29.9	39.9

2009 оны байдлаар эмнэлгийн нийт орны 20.6 хувь нь сумын болон сум дундын эмнэлэгт ногдож байгаа бөгөөд 2007 онтой харьцуулбал 442 ороор буюу 10.7 хувиар буурсан байна.

Сумын болон сум дундын эмнэлэгт жилд 140.0 мянган хүн хэвтэн эмчлүүлсэн байна. 2009 онд сум дундын эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлэгчдийн тоо 2007 онтой харьцуулахад 5 хувиар нэмэгдэж, харин сумын эмнэлэгт 2 хувиар буурсан байна.

Зураг 4.2.2 Сум, сум дундын эмнэлгийн ачаалал

Дундаж ор хоног 2007 онд 7.9 хоног байсан бол 2009 онд 7.1 болж буурсан байна. Сумын болон сум дундын эмнэлэгт нэг иргэний үзүүлсэн дундажтоо 2007 онд 3.2 байсан бол 2009 онд 3.0 болж буурсан байна.

2009 онд сумын болон сум дундын эмнэлгийн түвшинд жирэмсний эрт үеийн хяналт 87.6 хувь байна.

2009 онд нийт эндсэн эхийн 23.2 хувь (13 тохиолдол) нь сумын болон сум дундын эмнэлэгт эндсэн байна. Сум дундын эмнэлгийн түвшинд 2007 онд 100 000 амьд төрөлтөд ногдох эхийн эндэгдлийн түвшин 49.9 байсан бол 2009 онд 3 дахин нэмэгдсэн байна.

2009 онд 1000 амьд төрсөн хүүхдэд ногдох нялхсын эндэгдлийн түвшин сумын эмнэлгийн түвшинд 42.2, сум дундын эмнэлгийн түвшинд 29.9 болж нэмэгдсэн байна.

4.3 Хоёрдогч шатлалын тусламж, үйлчилгээ

2009 оны байдлаар 17 аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт 863 их эмч, 1545 сувилагч, 2116 эмнэлгийн дунд мэргэжилтэн, нийтдээ 4506 эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэн; 9 дүүргийн нэгдсэн эмнэлэгт 711 их эмч, 727 сувилагч, 1035 эмнэлгийн дунд мэргэжилтэн, нийтдээ 2531 эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүд ажиллаж байна.

2001 онд аймгийн нэгдсэн эмнэлгийн бүтэц үйл ажиллагааны улсын стандарт MNS 5095:2001 батлагдсан бөгөөд тус стандартыг дүүргийн нэгдсэн эмнэлгийн түвшинд мөн адил мөрдөж байна.

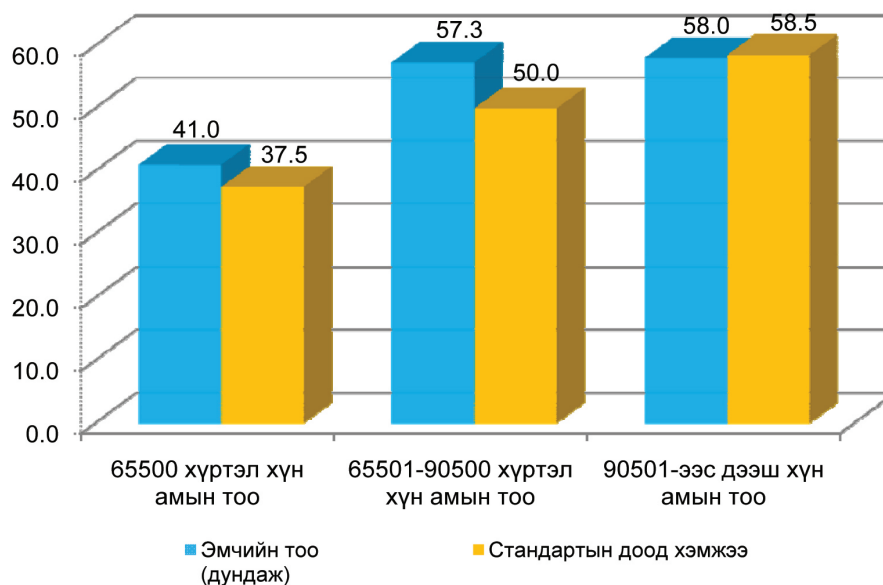
Уг стандартад аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт ажиллах эмчийн тоог аймгийн нийт хүн амын тоог харгалзан ялгавартай тогтоосон. 2009 оны байдлаар аймгийн нэгдсэн эмнэлгүүдийн 40 орчим хувь буюу 6 эмнэлэг стандартын шаардлагыг хараахан хангаагүй байна.

Хүснэгт 4.3.1 Аймгийн нэгдсэн эмнэлгүүдийн их эмчийн хангамжийг стандартын доод хязгаартай харьцуулсан байдал

Аймгийн нийт хүн амын тоо	Эмчийн тоо (дундаж)	Стандартын доод хэмжээ	Стандартын түвшинд		Стандартаас доогуур	
			Тоо	Хувь	Тоо	Хувь
65500 хүртэл	41	37.5	5	71.4	2	28.6
65501-90500 хүртэл	57.3	50	4	66.6	2	33.3
90501-ээс дээш	58	58.5	2	50	2	50
Дундаж	-	-	11	62.60%	6	37,4%

Дээрх хүснэгтээс харахад 65 500 болон 65501-90501 хүртэл хүн амтай аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт ажиллаж байгаа эмчийн дундаж тоо стандартад заасан хэмжээнээс өндөр, 95501-ээс дээш хүн амтай аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт ажиллаж байгаа эмч дундаж тоо стандартад заасан хэмжээнд хүрэхгүй байгаа нь аймгийн нэгдсэн эмнэлгүүдийн эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийн орон тооны доод хязгаарыг шинэчлэн тогтоох шаардлагатай байгааг харуулж байна.

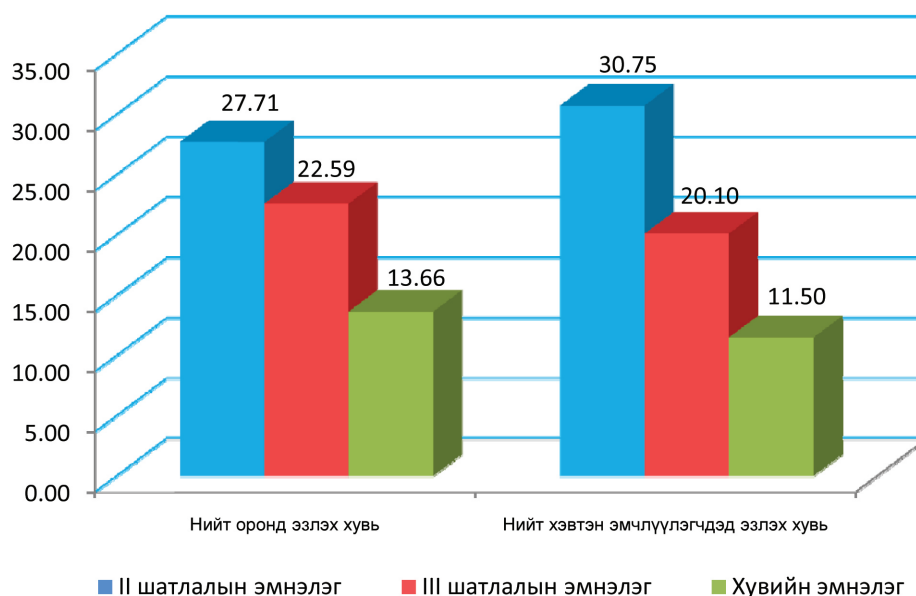
Зураг 4.3.1 Аймгийн нэгдсэн эмнэлгүүдийн их эмчийн хангамжийг стандартын доод хязгаартай харьцуулсан байдал

Аймгийн нэгдсэн эмнэлгүүдэд эмнэлгийн нийт орны 18 хувь нь ногдож байгаа бөгөөд сүүлийн жилүүдэд орны тоог бууруулах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлсэн байна. 2009 онд байдлаар аймгийн нэгдсэн эмнэлгүүдийн орныг 3209 хүртэл бууруулсан нь 2007 онтой харьцуулахад 154 ор буюу 5 хувиар буурсан.

Дүүргийн нэгдсэн эмнэлгүүдэд нийт орны 8 нь хувь ногдож байгаа бөгөөд сүүлийн жилүүдэд орны тоог бууруулах эсвэл нэмэгдүүлэх бодлого баримтлаагүй хэдий ч дүүргийн нэгдсэн эмнэлгийн түвшинд хэвтэн эмчлүүлэгчдийн тоо 2007 онд 58 мянга байсан бол 2009 онд 65 мянга болж, 7 мянган хүнээр нэмэгдсэн байна.

Зураг 4.3.2 Хоёрдогч, гуравдагч шатлалын эмнэлгүүдийн ачаалал

Хүснэгт 4.3.2. Аймаг, дүүргийн нэгдсэн эмнэлгүүдийн эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний чанарын болон хүртээмжийн зарим үзүүлэлтүүд

Үзүүлэлт	2007 он		2009 он		Сүүлийн 3 жилийн дундаж	
	Аймгийн нэгдсэн эмнэлэг	Дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг	Аймгийн нэгдсэн эмнэлэг	Дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг	Аймгийн нэгдсэн эмнэлэг	Дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг
Эмнэлгийн орны тоо	3363	1328	3209	1353	3307.7	1344.7
Их эмчийн тоо	838	697	863	711	877.3	709.3
Сувилагчийн тоо	1525	661	1545	727	1529.7	694
Дундаж ор хоног	8.5	8.2	8.1	8	8.3	8.1
Хэвтэн эмчлүүлэгчийн тоо	118 098	58 801	122 352	65 509	121 803	62 606
Хоног болоогүй нас баралтын хувь	30.2		30.5	29.3	30.8	28.9
Амбулаториор үйлчлүүлэгчдийн тоо	1 354 233	1 768 400	1 535 327	1 860 310	1 508 149	1 836 642
Амбулаторын нийт үзлэгт урьдчилан сэргийлэх үзлэгийн эзлэх хувь	44.7	46.3	43.3	44.5	43.8	46.1
Эхийн эндэгдэл (100 000 амьд төрөлтөнд)	55.1	-	75.9	-	59.2	-
Нялхсын эндэгдэл (1000 амьд төрсөн хүүхдэд)	21.2	-	17.2	-	18.2	-
Доод шатлалаас ирж хэвтэн эмчлүүлэгчдийн хувь	34.6	-	31.2	-	30.2	-

Аймгийн нэгдсэн эмнэлгийн дундаж ор хоног 2007 онд 8.5 байсан бол 2009 онд 8.1 болж буурсан байна.

2007-2009 онд эмнэлгийн хоног болоогүй нас баралтын эзлэх хувь аймгийн болон дүүргийн нэгдсэн эмнэлгийн түвшинд ойролцоо буюу 30 хувьтай байна.

Амбулаториор үйлчлүүлсэн хүний тоо 2007 онд аймгийн нэгдсэн эмнэлгийн түвшинд 1.3 сая, дүүргийн эмнэлгийн түвшинд 1.7 сая байсан бол 2009 онд 1.5 сая ба 1.8 сая болж тус тус нэмэгдсэн байна. Гэсэн хэдий ч амбулаторын нийт үзлэгт урьдчилан сэргийлэх үзлэгийн эзлэх хувь аймгийн болон дүүргийн эмнэлгийн түвшинд буурсан ба сүүлийн 3 жилийн дундаж түвшинд байна.

Аймгийн нэгдсэн эмнэлгийн нялхсын эндэгдлийн түвшин сүүлийн 3 жилд тогтвортой буурсан бөгөөд сүүлийн 3 жилийн дундаж 18.2 байна.

Аймгийн нэгдсэн эмнэлгийн түвшинд 100 000 амьд төрөлтөд ногдох эхийн эндэгдлийн түвшин 2007-2008 онд 55.1-37.8 болж хамгийн бага түвшинд хүрч байсан боловч 2009 онд 75.9 болж нэмэгдсэн байна.

Сүүлийн 3 жилд дунджаар аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлэгчдийн 30.2 хувийг хөдөөнөөс буюу сум, сум дундын эмнэлгээс илгээсэн өвчтнүүд эзэлж байна. 2009 онд хөдөөнөөс аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт ирж хэвтэн эмчлүүлэгчид өмнөх 2007 онтой харьцуулахад 3.4 хувиар буурсан байна.

4.4 Гуравдагч шатлалын тусламж, үйлчилгээ

2009 оны байдлаар улсын хэмжээнд Орхон, Дорнод, Өвөрхангай, Ховд аймгийн нэгдсэн эмнэлгүүд БОЭТ-ийн статусаар үйл ажиллагаагаа явуулж байна.

2009 оны байдлаар БОЭТ-үүдэд 282 их эмч, 551 сувилагч, 739 эмнэлгийн дунд мэргэжилтэн, нийтдээ 1501 эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүд ажиллаж байна.

Хүснэгт 4.4.1 БОЭТ-ийн эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний чанарын болон хүртээмжийн зарим үзүүлэлтүүд

Үзүүлэлт	Онууд			Сүүлийн 3 жилийн дундаж
	2007	2008	2009	
Эмнэлгийн орны тоо	1108	1108	1117	1111
Дундаж ор хоног	8.7	8.5	8.3	8.5
Хоног болоогүй нас баралтын хувь	33.6	33.2	28.9	31.7
Хэвтэн эмчлүүлэгчийн тоо	39 039	40 941	41 820	40 600
Амбулаториор үйлчлүүлэгчдийн тоо	471 592	469 581	447 241	462 805
Эхийн эндэгдэл (100 000 амьд төрөлтөнд)	25.6	22.2	26.8	24.9
Нялхсын эндэгдэл (1000 амьд төрсөн хүүхдэд)	10.9	14.6	10.6	12.1
Доод шатлалаас ирж хэвтэн эмчлүүлэгчдийн хувь	36	35.3	28.7	31.8

2007 онд БОЭТ-д 39.0 мянган хүн хэвтэн эмчлүүлж байсан бол 2009 онд 41.8 мянган хүн болж 2800 хүнээр нэмэгдсэн байна. БОЭТ-д жилд дунджаар 12000 хүн сумын болон сум дундын эмнэлэг, бүсийн аймгуудаас ирж хэвтэн эмчлүүлж байгаа нь нийт хэвтэн эмчлүүлэгчдийн 28.7 хувьтай тэнцэж байна.

Нөгөөтэйгүүр аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт жилд дунджаар доод шатлалын эмнэлгүүдээс 2300 хүн ирж хэвтэн эмчлүүлж байхад БОЭТ-д дунджаар 3200 хүн буюу 900 хүнээр их байна.

БОЭТ-ийн дундаж ор хоног 2007 онд 8.7 байсан бол 2009 8.3 болж буурсан байна. Түүнчлэн эмнэлэгт хоног болоогүй нас баралтын хувь 2007 онд 33.6 байсан бол 2009 онд 28.9 хувь болж буурсан байна.

Сүүлийн 3 жилд улсын хэмжээнд нялхсын эндэгдэл тогтвортой бага түвшинд байгаа хандлагын дагуу БОЭТ-ийн 1000 амьд төрсөн хүүхдэд ногдох нялхсын эндэгдлийн түвшин 2007 -2009 онд 1000 амьд төрөлтөд 12.1 байгаа нь улс болон аймгийн дунджаас доогуур байна. 2009 онд Орхон, Өвөрхангай, Ховд аймгийн БОЭТ-д тус бүр 1 эх эндсэн байна.

УБ хотод эмнэлгийн гуравдагч шатлал болон төрөлжсөн мэргэжлийн тусламж үйлчилгээг клиникийн эмнэлгүүд, төрөлжсөн мэргэжлийн төвүүд үзүүлдэг.

2009 оны байдлаар 16 гуравдагч шатлалын клиникийн болон төрөлжсөн мэргэжлийн төвүүдэд 1183 их эмч, 1875 сувилагч, 2384 эмнэлгийн дунд мэргэжилтэн, нийтдээ 5833 эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүд ажиллаж байна.

Нийт эмнэлгийн орны дөрөвний нэг буюу 25 хувь нь, мөн хэвтэн эмчлүүлэгчдийн тавны нэг буюу 20 хувь нь УБ хотын гуравдагч шатлалын эмнэлэгт ногдож байна.

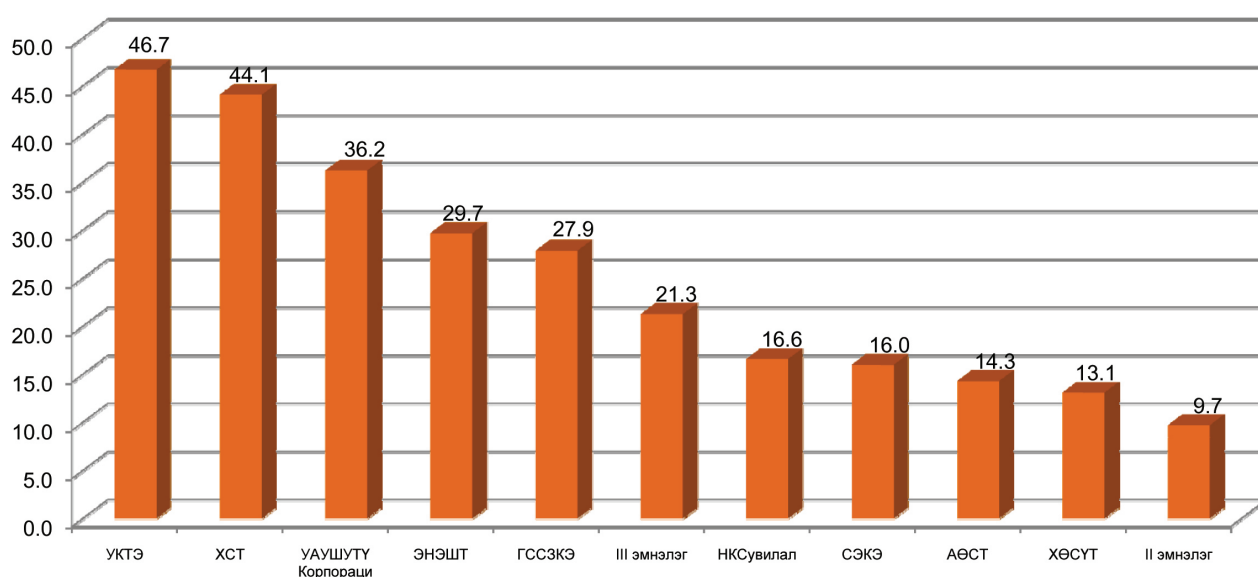
Дундаж ор хоног 2007 онд 10.6 байсан бол 2009 онд 10.2 болж буурсан байна. Түүнчлэн эмнэлэгт хоног болоогүй нас баралтын хувь 2007 онд 22.4 байсан бол 2009 онд 19.8 хувь болж буурсан бөгөөд сүүлийн 3 жилийн дундаж 21.4 хувь байна.

Хүснэгт 4.4.2 УБ хотын гуравдагч шатлалын эмнэлгүүдийн эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний чанарын болон хүртээмжийн зарим үзүүлэлтүүд

Үзүүлэлт	Онууд			Сүүлийн 3 жилийн дундаж
	2007	2008	2009	
Эмнэлгийн орны тоо	3970	3983	4005	3986
Их эмчийн тоо	1169	1232	1183	1195
Сувилагчийн тоо	1790	1878	1875	1848
Дундаж ор хоног	10.6	10.5	10.2	10.4
Хоног болоогүй нас баралтын хувь	22.4	21.9	19.8	21.4
Хэвтэн эмчлүүлэгчийн тоо	125 850	128 873	131 068	128 597
Амбулаториор үйлчлүүлэгчдийн тоо	1 050 966	1 116 979	1 191 925	1 119 957
Доод шатлалаас ирж хэвтэн эмчлүүлэгчдийн тоо /хөдөөнөөс/	31,802	34,498	30,727	32,342

Сүүлийн 3 жилд дунджаар улсын эмнэлэг болон төрөлжсөн төвүүдэд 128 мянган хүн хэвтэн эмчлүүлж байгаагийн 25-30 хувийг хөдөөнөөс ирж хэвтэн эмчлүүлэгчид эзэлж байна. 2007 онтой харьцуулбал 2009 онд нийт хэвтэн эмчлүүлэгчид 13.4 хувиар нэмэгдэж, харин хөдөөнөөс ирж хэвтэн эмчлүүлэгч 3.3 хувиар буурсан байна.

Хүснэгт 4.4.1 Гуравдагч шатлалын эмнэлгүүдэд хөдөө орон нутгаас ирж эмчлүүлэгчдийн эзлэх хувь

Хүснэгт 4.4.3 Клиникийн болон төрөлжсөн мэргэжлийн эмнэлгүүдийн үйл ажиллагааны зарим үр дүнгийн үзүүлэлтүүд

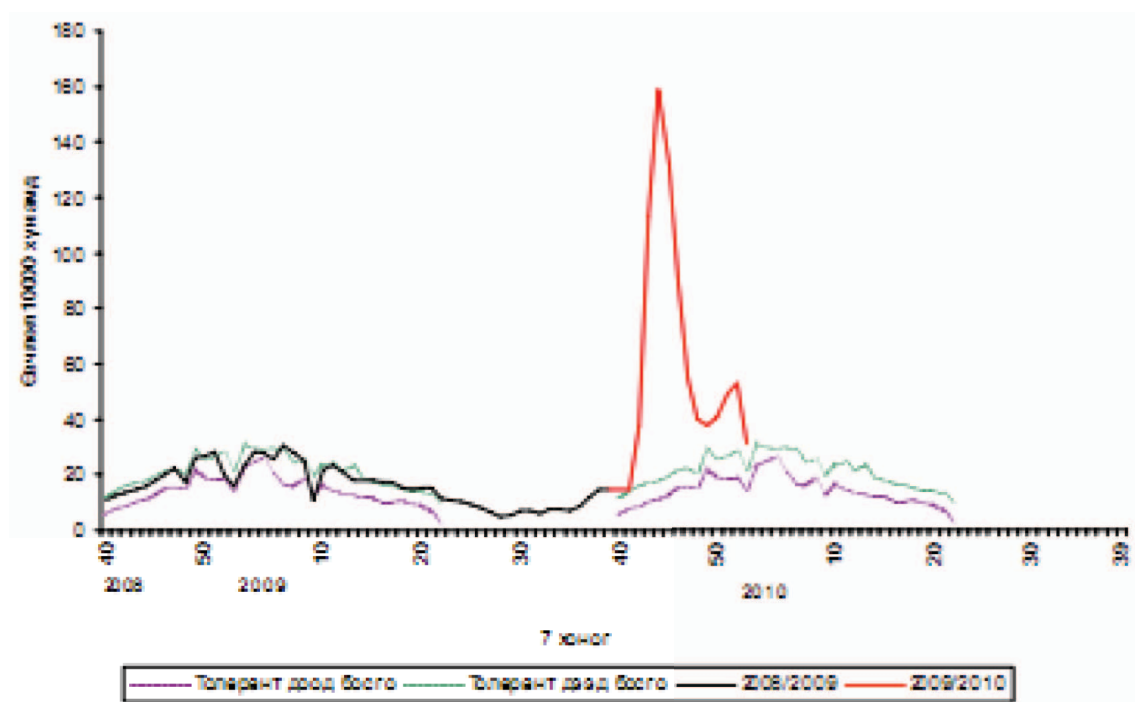
Эмнэлгүүдийн нэр	Амбулаторийн үзлэгийн тоо	Эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлэгчид	Дундаж ор хоног	Хоног болоогүй нас баралт
УКТЭ	177361	20432	8,9	26,0
Клиникийн нэгдсэн II	96150	6786	9,1	20,0
Клиникийн нэгдсэн III	133686	15653	8,9	15,5
ЭНЭШТөв	163399	33099	6,5	15,9
Хавдар судлалын төв	72007	6660	9,7	1,6
ХӨСҮТ	104165	11043	15,0	17,3
ГССЗКЭмнэлэг	74626	11183	13,4	28,9
АӨСТөв	86975	4986	10,8	0,0
СЭМҮТ	43460	5885	27,8	9,1
Нялхасын клиникийн сувилал	-	314	8,0	-
УАШУТҮКорпораци	20356	3305	9,8	-
Шүүх эмнэлэг магадлах товчоо	13808	-	-	-

БҮЛЭГ 5. ТОМУУГИЙН А (H1N1) ВИРҮСИЙН ХАЛДВАРЫН ТАРХАЛТ

Монгол улсад томуугийн цартахлын А (H1N1) вирүсийн халдварын анхны тохиолдол 2009 оны 10 сарын 12 –нд бүртгэгдснээр Монгол улс томуугийн А (H1N1) вирүсийн халдвар тархсан дэлхийн 197 дах орон болсон.

Монгол улсын хувьд томуугийн цартахлын А (H1N1) вирүсийн халдварын анхны давалгаа нь улирлын томуугийн дэгдэлттэй давхцсан онцлог байсан. 2009 онд (10 000 хүн амд)-ийн томуу, томуу төст өвчний 7 хоногийн өвчлөлийн түвшин улирлын томуугийн 42 дахь 7 хоногт огцом нэмэгдэж, 43, 44 дэх долоо хоногт хамгийн оргил үедээ хүрсэн байна. /Зураг 2-оос харна уу./

Зураг 5.1 Бүртгэгдсэн ТТӨ-ийн өвчлөл 10 000 хүн амд

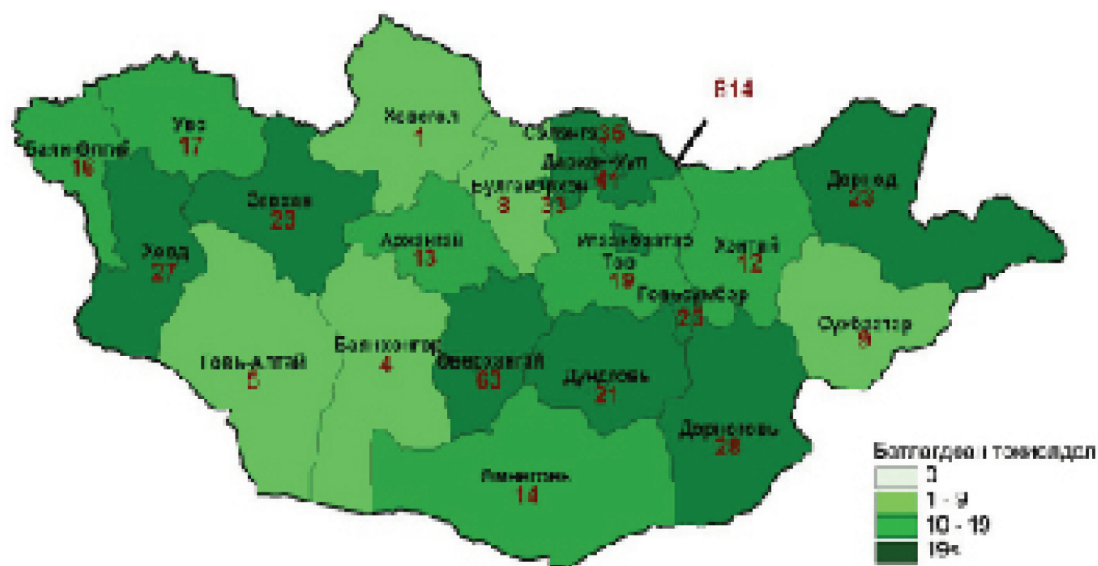

Эх сурвалж: ХӨСҮТ-ийн Томуу, томуу төст өвчний тандалт судалгааны албаны 2008, 2009 оны 7 хоногийн мэдээ

2009 оны 10 дугаар сарын 12-ноос 2010 оны 1 дүгээр сарын 3-ны байдлаар улсын хэмжээнд томуугийн А (H1N1) вирүсийн халдварын лабораториор батлагдсан 1251 тохиолдол бүртгэгдсэн байна. Үүнээс 21 аймагт 437 (34.9%), Улаанбаатар хотод 814 (65.1%) тохиолдол байна. Хүйсээр авч үзвэл эмэгтэй 664 (53.1%), эрэгтэй 584 (46.7%)-тай байна.

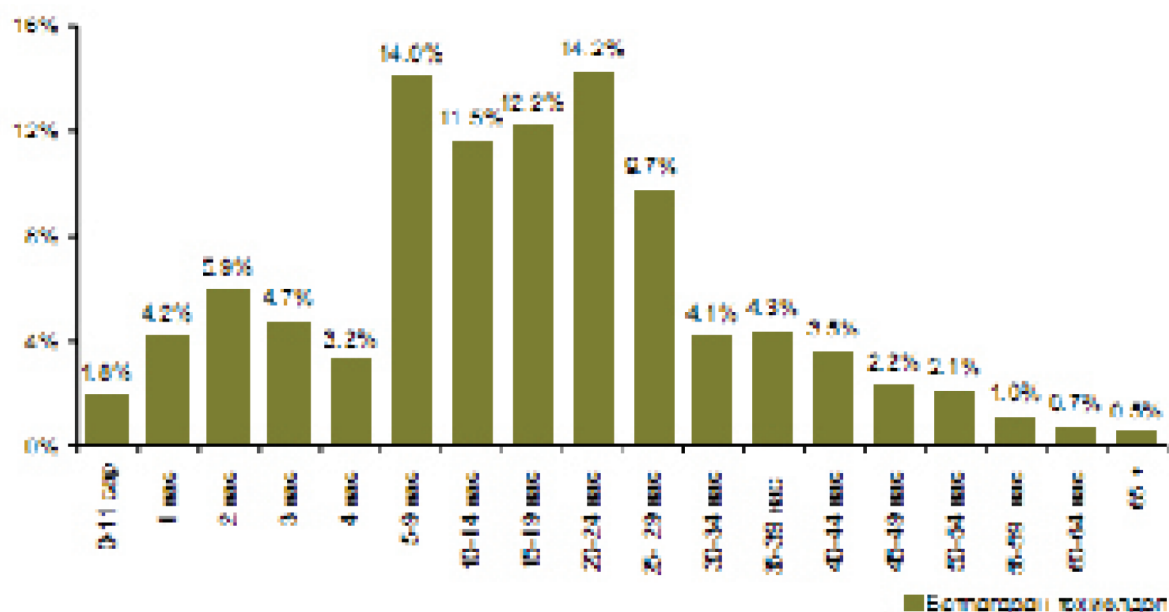
Томуугийн цартахлын А (H1N1) вирүсийн халдварын тархалтыг аймгаар авч үзвэл Архангай-13, Баян-Өлгий -16, Баянхонгор- 4, Булган- 8, Говь-Алтай -5, Говьсүмбэр -25, Дархан-Уул- 41, Дорноговь -28, Дорнод- 23, Дундговь - 21, Завхан -23, Орхон -33, Өвөрхангай -63, Өмнөговь - 14, Сүхбаатар -9, Сэлэнгэ -35, Төв -19, Увс- 17, Ховд -27, Хөвсгөл- 1, Хэнтий аймагт -12, Улаанбаатар хотод 814 лабораториор батлагдсан тохиолдол тус тус бүртгэгдсэн байна.

Зураг 5.2 Томуугийн А (H1N1)в вирүсийн халдварын тархалт

Насны бүлгээр авч үзвэл 0-4 нас 248 (19.9%), 5-9 нас 175 (14.0%), 10-19 нас 296 (23.7%), 20-59 нас 514 (41.2%), 60-аас дээш 15 (1.2%) түс түс эзлэж байна.

Зураг 5.3 Томуугийн А (H1N1)v вирусийн халдварын тархалт (насны бүлгээр)

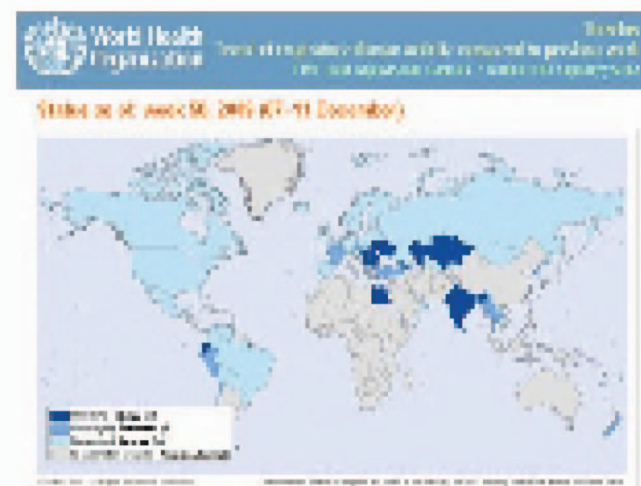
Монгол улсын хувьд томуугийн цартахлын А (H1N1) вирусийн халдварын нас баралтын лабораториор батлагдсан анхны тохиолдол 2009 оны 10 сарын 21 өдөр буюу халдварын анхны тохиолдол бүртгэгдснээс хойш 10 хоногийн дараа бүртгэгдсэн байна.

2010 оны 1 дүгээр сарын 3-ны байдлаар Томуугийн А (H1N1) вирусийн халдварын шалтгаантай 28 нас баралт бүртгэгдсэнээс Улаанбаатар хотод-14, Өвөрхангай аймагт- 5, Өмнөговь, Дорноговь аймагт тус бүр 2, Булган, Архангай, Сүхбаатар, Дундговь, Баян-Өлгий аймагт тус бүр 1 байна.

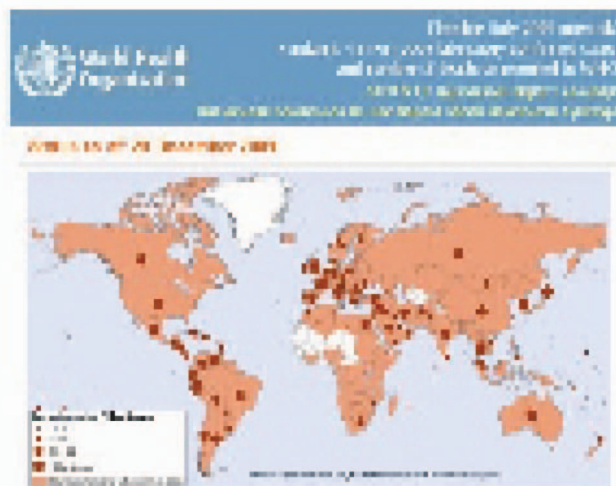
Түүнчлэн 2010 оны 1 дүгээр сарын 3-ны байдлаар томуугийн цартахлын А (H1N1) вирусийн халдварын нас баралтын хувь 2.2 байна. Монгол улсын хувьд улирлын томуугийн нас баралт сүүлийн жилүүдэд бүртгэгдээгүй бөгөөд нас баралтын хувь маш бага 0.01 хувьтай гэсэн судалгааны дүн байдаг.

ДЭМБ-ын мэдээлснээр 2009 оны 12 сарын 27-ны байдлаар дэлхийн 208 оронд томуугийн цартахлын А (H1N1) вирусийн халдварын лабораториор батлагдсан тохиолдлын 12220 нас баралт бүртгэгдсэн байна. (Зураг) Зүүн Азийн улс орнуудад ерөнхийдөө томуугийн тархалт багасах хандлагатай байна. Томуу, томуу төст өвчний өвчлөл Япон, Хятадын Хойд, Өмнөд хэсэг, Тайпей, Монгол, Хонг-Конгод буурах хандлага үргэлжилж, харин Хойд Азийн улс орнуудад, Энэтхэгийн хойд хэсэг, Балба, Шриланк улсад томуугийн идэвхжил нэмэгдэх хандлагатай байна. (Зураг)

**Зураг 5.4 Томуу, томуу төст өвчний хандлага
Дэлхий дахинд**

**Зураг 5.5 Томуугийн А (H1N1)в (цартахлын)
вирусын халдварын Дэлхий дахины тархалт**

БҮЛЭГ 6. ХАЛДВАРТ ӨВЧИН

6.1 Нийт халдварт өвчин

2009 онд улсын хэмжээнд 35 төрлийн цочмог халдварт өвчний 38859 тохиолдол бүртгэгдсэн нь өмнөх онтой харьцуулахад 4934 тохиолдол буюу 10000 хүн ам тутамд ногдох өвчлөл 18.6-аар буурсан байна. 21 аймаг, Улаанбаатар хотод бүртгэгдсэн цочмог халдварт өвчний 10 000 хүн ам тутамд ногдох өвчлөлийг өмнөх онтой харьцуулахад Орхон аймагт 11.5, Баянхонгор аймагт 109.2-оор нэмэгдэж, бусад аймаг Улаанбаатар хотод буурсан үзүүлэлттэй байна. Энэ онд гар-хөл-амны өвчин, вирүст гепатит, хүнсний гаралтай бактерит хордлого, салхин цэцэг өвчний 10 000 хүн амд ногдох өвчлөл 1.6-13.3-аар буурсан нь халдварт өвчний бууралтанд нөлөөлсөн байна.

2009 онд бүртгэгдсэн цочмог халдварт өвчин Баянхонгор, Булган, Дорноговь, Дорнод, Сүхбаатар, Хөвсгөл аймгууд, Улаанбаатар хотод улсын дундажаас /10 000 хүн амд 146.2/ өндөр байна. Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн нийт өвчлөлийн 47.7 хувь нь Улаанбаатар хотод бүртгэгдсэн.

2009 онд улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн нийт халдварт өвчнүүдийн 43.8 хувь нь бэлгийн замаар дамжих халдвар, 17.7 хувь нь вирүст гепатит, 10.8 хувь нь сүрьеэ, 9.4 хувь нь гэдэсний халдварт өвчнүүд, 10.0 хувийг нь амьсгалын замын халдвар, 8.3 хувь бусад халдвар тус тус эзэлж байна.

Зураг 6.1 2009 онд улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн халдварт өвчний бүтэц

2009 онд цочмог халдварт өвчний шалтгаант нас баралтын 133 тохиолдол бүртгэгдсэн нь өмнөх онтой харьцуулахад 32 тохиолдлоор буурсан. Нийт нас баралтын 75.9 хувь сүрьеэ, 15.0 хувь вирүст гепатит, 3.0 хувийг менингококкт халдварын шалтгаант нас баралт эзэлж байна. Өмнөх онтой харьцуулахад сүрьеэ өвчний шалтгаант нас баралт 5 тохиолдлоор, вирүст гепатит, менингококкт халдварын шалтгаант нас баралт тус бүр 7 тохиолдлоор буурсан.

6.2. Гэдэсний халдвар

2009 онд улсын хэмжээнд вируст гепатит А, цусан суулга, хүнсний гаралтай бактерт хордлого, сальмонеллын халдвар, балнад, суулгалт халдвар, гар хөл амны өвчин зэрэг 7 төрлийн гэдэсний халдварт өвчний 9543 тохиолдол бүртгэгдсэн нь нийт халдварт өвчний дотор 24.6 хувийг эзэлж байна. Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэдэсний халдварт өвчний 4546 (47.6%) нь Улаанбаатар хотод гарсан байна.

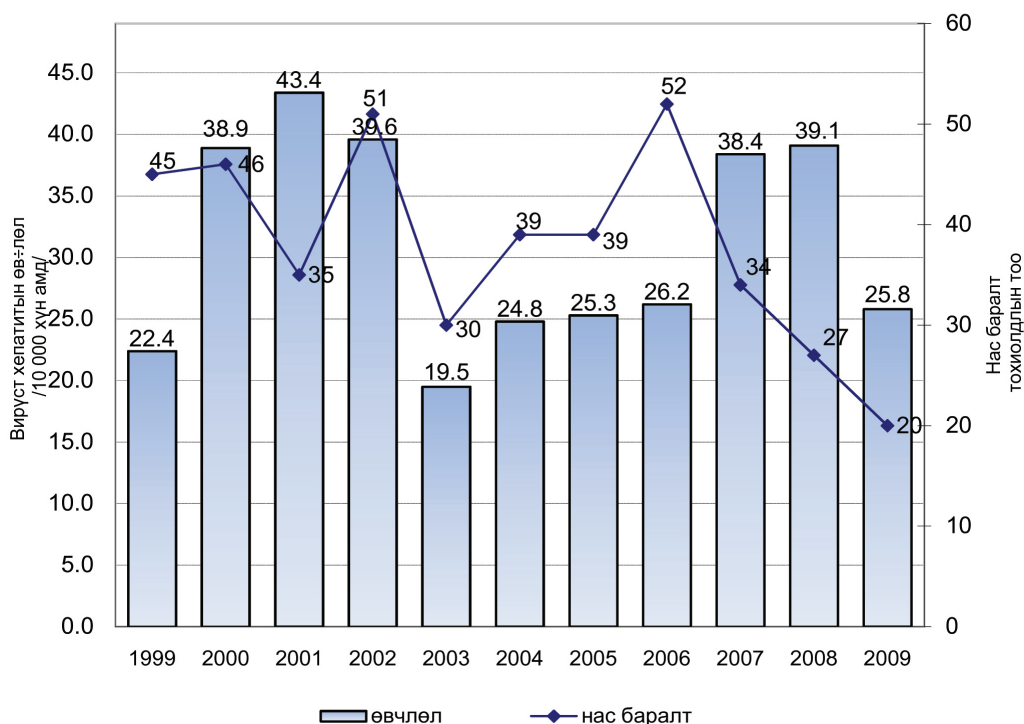
Гэдэсний замын халдварт өвчний 61.7 хувийг вируст гепатит А, 32.5 хувийг цусан суулга, 2.8 хувийг гар хөл амны өвчин, 1.3 хувийг хүнсний гаралтай бактерт хордлого, 1.3 хувийг сальмонеллэз, 0.5 хувийг суулгалт халдвар, 0.07 хувийг балнад тус тус эзэлж байна.

6.2.1. Вируст гепатит

Улсын хэмжээнд вируст гепатит өвчний 6865 тохиолдол бүртгэгдсэн нь нийт халдварт өвчний дотор 17.2 хувийг эзэлж, өмнөх онтой харьцуулахад 3539 тохиолдлоор буурсан. Нийт вируст гепатитын өвчлөлийн 85.7 хувийг вируст гепатит А, 10.9 хувь вируст гепатит В, 1.9 хувийг вируст гепатит С, 1.5 хувийг бусад вируст гепатит тус тус эзэлж байна.

Вируст гепатитын 10000 хүн ам тутамд ногдох өвчлөл улсын дундаж 25.8 байна. Баян-Өлгий, Булган, Дорноговь, Орхон, Сүхбаатар, Хөвсгөл аймгуудын өвчлөл улсын дундажаас 14.2-50.6-аар өндөр байгаа бөгөөд 10000 хүн амд ногдох өвчлөлөөр хамгийн өндөр байгаа Сүхбаатар аймагт (10 000 хүн амд 76.4) 424 тохиолдол бүртгэгдэж 54.7 хувь нь аймгийн төвд илэрсэн. Вируст гепатит өвчнийг нийгмийн байдлаар авч үзвэл өвчлөгсдийн 37.9 хувь сурагчид, 18.9 хувь цэцэрлэгийн хүүхэд, 19.5 хувь гэрийн хүүхэд, 7.6 хувь ажилгүйчүүд, 6.4 хувийг оюутнууд тус тус эзэлж байна. Вируст гепатит А өвчнөөр 0-9 насны хүүхдүүд, вируст гепатит В өвчнөөр 15-29, вируст гепатит С 20-39 насны хүмүүс зонхилон өвчилж байна.

Зураг 6.2.1. Вируст гепатитийн өвчлөл, нас баралт, хандлага, 1999-2009

6.2.3. Балнад

2009 онд улсын хэмжээнд балнад өвчний 7 тохиолдол (Дархан Уул аймагт 3, Төв аймаг, Улаанбаатар хотод тус бүр 2) бүртгэгдсэн нь нийт халдварт өвчний дотор 0.02 хувийг эзэлж байна. Өмнөх онтой харьцуулбал 2 тохиолдлоор нэмэгдсэн.

6.2.4. Хүнсний гаралтай бактерт хордлого

2009 онд Улаанбаатар хотод хүнсний гаралтай бактерт хордлогын 92 тохиолдол, Архангай 8, Дархан-Уул 12, Дорнод 5, Өвөрхангай 4, Хөвсгөл 2 тохиолдол нийт 123 тохиолдол бүртгэгдэж, өнгөрсөн онтой харьцуулахад 715 тохиолдлоор буурсан. Хоолны хордлогот халдвараар өвчлөгсдийн 43 хувийг нь ажилчин, сургуулийн сурагчид эзэлж байна.

6.2.5. Халдварын гаралтай суулгалт халдвар

Баянхонгор (24), Орхон (16), Дорнод (4), Дархан-Уул (2) аймгуудад нийт 46 тохиолдол бүртгэгдэж өнгөрсөн онтой харьцуулахад 10 тохиолдлоор нэмэгдсэн (10 000 хүн амд 0.2) байна.

6.2.6. Цусан суулга

2009 онд улсын хэмжээнд цусан суулгын 3099 тохиолдол (10 000 хүн амд 11.7) бүртгэгдсэн нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 746 тохиолдолоор нэмэгдсэн байна. Нийт бүртгэгдсэн халдварын 76,8 хувь нь Улаанбаатар хотод гарсан байна.

Цусан суулга өвчний 10 000 хүн ам тутамд ногдох өвчлөлөөрөө Говьсүмбэр, Дорноговь аймаг, Улаанбаатар хотод улсын дундажаас 4.1-6.3-аар их байна.

Цусан суулга өвчнөөр өвчлөгсдийн 1441 нь эрэгтэй, 1658 нь эмэгтэй байгаа бөгөөд насны хувьд 0-3 насны хүүхдүүд илүү өртсөн ба 49.9 хувийг эзэлж байна

6.3. Амьсгалын замын цочмог халдвар

Амьсгалын замын зарим цочмог халдварт өвчний 3892 тохиолдол бүртгэгдэж, нийт халдварт өвчний 10.0 хувийг эзэлж, өвчлөлийн дотор салхинцэцэг (42.5%), гахай хавдар (51.1%) -ын халдвар зонхилох хувийг эзэлж байна. 10000 хүн амд 14.6 тохиолдол буюу өмнөх оны мөн үеэс 816 тохиолдлоор ихэссэн үзүүлэлттэй ба өмнөх оноос гахайн хавдар 1430, ёлом 7 тохиолдлоор тус тус ихсэж, салхинцэцэг 407, менингококкт халдвар 33, улаан эсэргэнэ 2, улаанбурхан 22, улаанууд 158 тохиолдлоор тус тус буурсан үзүүлэлттэй байна

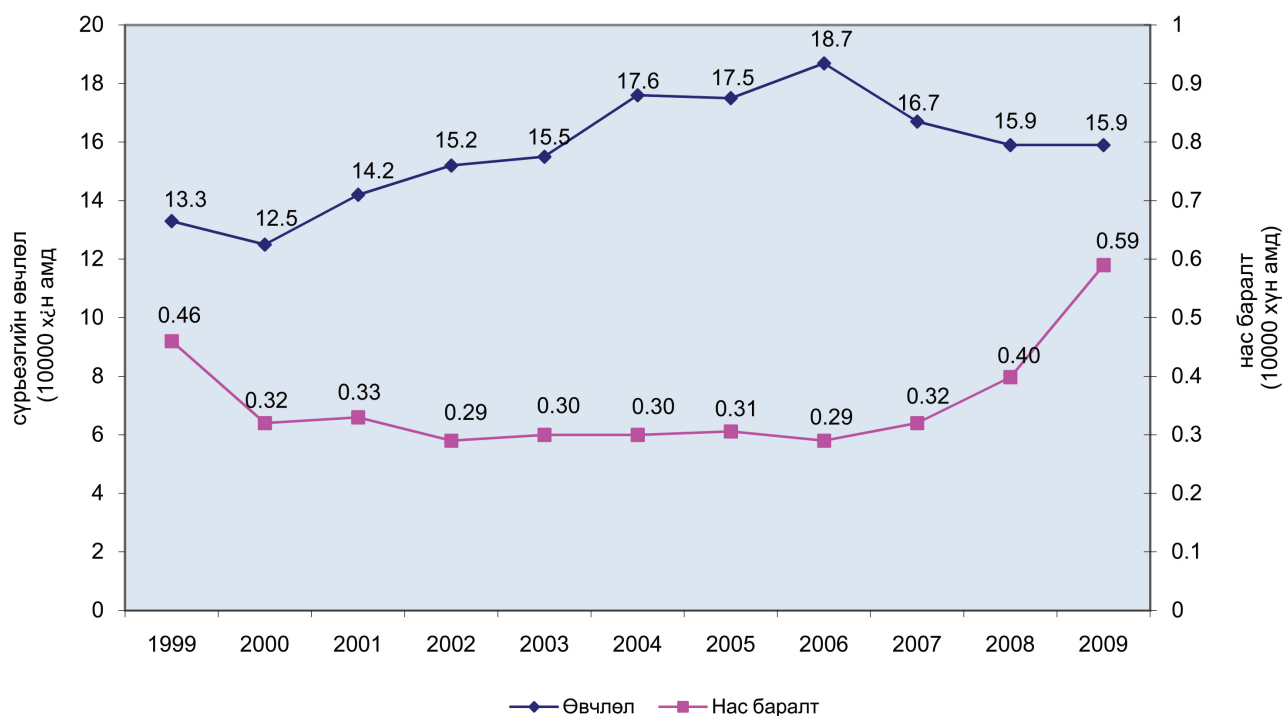
6.3.1. Сүрьеэ

Сүрьеэ өвчний нийт 4218 шинэ тохиолдол бүртгэгдсэн нь нийт халдварт өвчний дотор 10.9 хувийг эзэлж байна. Улаанбаатар хотод өвчлөлийн 2390 тохиолдол байгаа нь сүрьеэгийн нийт өвчлөлийн 56.7 хувийг эзэлж байна.

Уушигны түрхэц эерэг шинэ сүрьеэ 1809 бүртгэгдсэн нь урьд онтой харьцуулахад 29 тохиолдлоор буурсан байна.

Шинээр бүртгэгдсэн сүрьеэгийн тохиолдлын 60.1 хувийг уушигны сүрьеэ, 39.9 хувийг бусад эрхтний сүрьеэ эзэлж, хүүхдийн сүрьеэ 436 тохиолдол илэрсэн ба энэ нь сүрьеэгийн нийт шинэ тохиолдлын дотор 10.3 хувийг эзэлж байна.

Зураг 6.3.2.. Сүрьеэгийн өвчлөл, нас баралтын хандлага 1999-2009 он

Шинээр илэрсэн сүрьеэгийн тохиолдлыг насаар нь авч үзвэл:

16-44 насныхан 71.4 хувь байгаа нь залуу хөдөлмөрийн насны хүмүүс илүүтэй өвчилж байна. Хүйсийн хувьд эрэгтэйчүүд 50.9 хувь, эмэгтэйчүүд 49.1 хувь, хүйсний харьцаа (эр: эм) = 1.0:1.0 байна. 2009 оны байдлаар оношийн баталгаажилт 74.1 хувь, эдгэрэлтийн түвшин 84.2 хувьтай байгаа нь өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад оношийн баталгаажилт 2.3 хувиар, эдгэрэлтийн түвшин 0.8 хувиар тус тус буурсан үзүүлэлттэй байна.

6.3.3. Менингококкийн халдвар

2009 онд улсын хэмжээнд менингококкт халдварын 38 тохиолдол бүртгэгдэж, 10 000 хүн ам тутамд 0.1 тохиолдол ногдож байна. Өмнөх онтой харьцуулахад 33 тохиолдлоор буюу 10 000 хүн амд 0.2 -оор буурсан үзүүлэлттэй байна. Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн менингококкт халдварын өвчлөлийн 28.95 хувь нь Нийслэл хотын хүн амын дунд бүртгэгджээ.

Менингококкт халдварт бүх насныхан өртөж байгаа боловч 0-19 насныхны дунд өвчлөл өндөр байгаа бөгөөд нийт тохиолдлын 84.2 хувийг эзэлж байна. Хүйсийн хувьд 52.6 хувь нь эмэгтэй, 47.4 хувь нь эрэгтэйчүүд байна.

Менингококкт халдварын шалтгаант нас баралтын 4 тохиолдол бүртгэгдснээс Өмнөговь аймагт 2, Увс аймаг, Улаанбаатар хотод тус бүр 1 тохиолдол байна. Менингококкт халдварын шалтгаант нас баралт өнгөрсөн оны мөн үеэс 7 тохиолдлоор буурсан байна.

6.3.2. Гахай хавдар

Улсын хэмжээнд 2009 онд гахайн хавдрын өвчлөлийн нийт 1990 тохиолдол бүртгэгдэж, 10 000 хүн ам тутамд ногдох өвчлөл 7.5 байгаа нь өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 1430 тохиолдол буюу 10 000 хүн амд 5.4-аар нэмэгдсэн байна. 2009 онд Баян-Өлгий, Ховд аймгуудад гахайн хавдрын өвчлөл бүртгэгдээгүй байна. Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гахайн хавдар өвчлөлийн 72.1 хувь нь Улаанбаатар хотын хүн амын дунд бүртгэгджээ.

Нийт бүртгэгдсэн гахайн хавдрын өвчлөлд 0-19 насныхан илүүтэй өртөн (1646), үүнээс 40.9 хувь нь сурагчдын дунд зонхилон тохиолдсон байна. Гахайн хавдраар өвчлөгсдийн 54.5 хувь нь эрэгтэй, 45.5 хувийг эмэгтэйчүүд эзэлж байна.

6.3.3. Салхин цэцэг

Улсын хэмжээнд 2009 онд салхин цэцэг өвчний өвчлөл нийт 1654 тохиолдол бүртгэгдэж, 10 000 хүн ам тутамд ногдох өвчлөл 6.2 байгаа нь өнгөрсөн онтой харьцуулахад 407 тохиолдлоор буурсан байна.

2009 онд салхин цэцэг өвчний 10 000 хүн амд ногдох өвчлөл нь Дорнод (28.4), Дорноговь (12.7), Увс (20.9), Ховд (12.3) аймгуудад улсын болон сүүлийн 5 жилийн дундаж үзүүлэлттэй харьцуулахад өндөр байна.

6.3.4. Улаан эсэргэнэ

Улсын хэмжээнд 2009 онд улаан эсэргэнэ өвчний нийт 20 тохиолдол бүртгэгдэж, 10 000 хүн ам тутамд ногдох өвчлөл 0.1 байгаа нь өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 2 тохиолдлоор буурсан. 2009 онд улаан эсэргэний өвчлөл Дархан-Уул аймагт 1, Хэнтий аймагт 2, Улаанбаатар хотод 17 (10000 хүн амд 0.2) бүртгэгдэж, бусад аймгуудад бүртгэгдээгүй байна.

6.3.5. Улаанууд

5 аймаг, Улаанбаатар хотод улаанууд өвчний 9 тохиолдол бүртгэгдэж, 10 000 хүн амд 0.03 ногдож байгаа нь өмнөх оноос 158 тохиолдлоор буурсан байна. 2009 онд Булган (1), Дархан-Уул (1), Дундговь (2), Завхан (1), Өвөрхангай (1), Улаанбаатар (3) аймаг, хотуудад тус тус бүртгэгдэж, бусад аймгуудад өвчлөл бүртгэгдээгүй байна.

6.4 Бэлгийн замаар дамжих халдвар

БЗДХалдварт өвчний 17029 тохиолдол бүртгэгдсэн нь нийт халдварт өвчний дотор 43.8 хувийг эзэлж, өнгөрсөн онтой харьцуулахад 619 тохиолдлоор буурсан байна. БЗДХ-ын дотор трихомониаз 33.9 хувь, заг хүйтэн 37.3 хувь, тэмбүү 28.8 хувийг тус тус эзэлж байна. 10 000 хүн амд ногдох өвчлөлийг авч үзвэл: тэмбүү 18.5, заг хүйтэн 23.9, трихомониаз 21.7 болж, тэмбүү, трихомониазын 10 000 хүн амд ногдох өвчлөл нь өнгөрсөн оны мөн үеэс 0.2-2.9-оор буурч, заг хүйтэн өвчний өвчлөл 0.8-аар нэмэгдсэн байна.

2009 онд төрөлхийн тэмбүүгийн 19 тохиолдол бүртгэгдсэн нь өнгөрсөн оноос 2 тохиолдлоор нэмэгдсэн байна. Төрөлхийн тэмбүүгийн өвчлөл Өвөрхангай аймагт 7, Орхон аймагт 4, Дорноговь аймагт 3, Баянхонгор аймагт 1, Улаанбаатар хотод 4 тохиолдол тус тус бүртгэгдсэн болно.

Улаанбаатар хотод ХДХВ-ийн халдварын 13 тохиолдол бүртгэгдэж, насны бүлгээр авч үзвэл 15-44 насны хүмүүс байна.

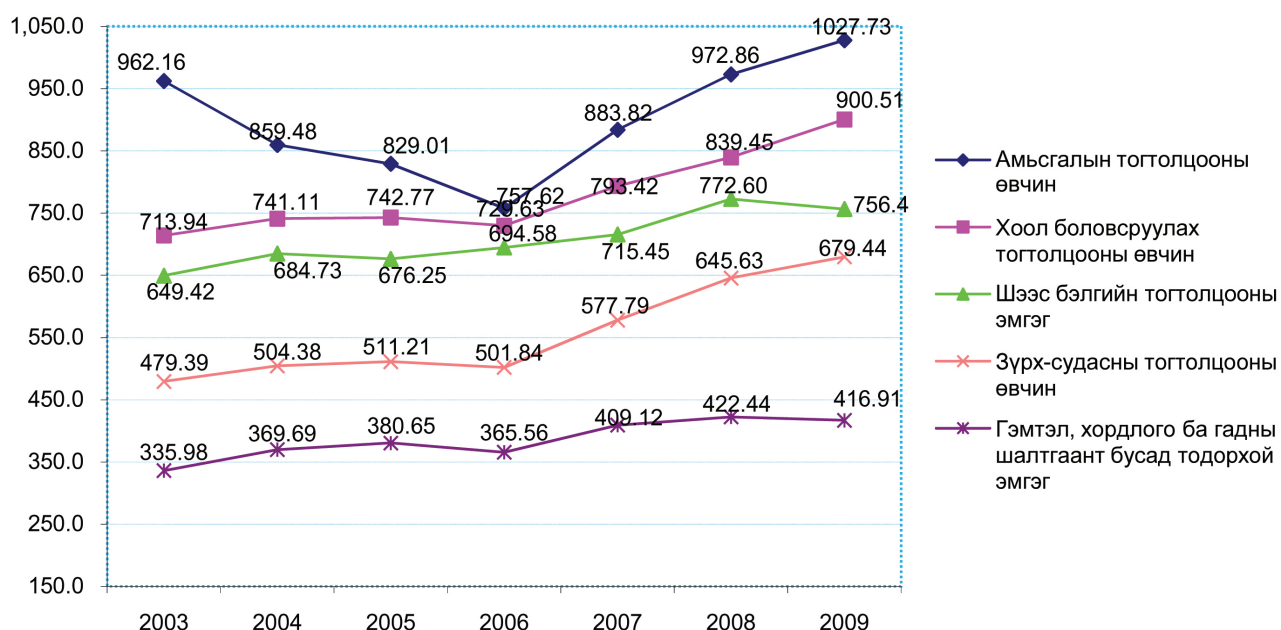
2009 онд жирэмсэн эмэгтэйчүүдэд хийсэн 70867 үзлэгийн дүнгээс үзвэл тэмбүү 1423 (2.0%), заг хүйтэн 837 (1.2%), трихомониаз 1508 (2.1%) тус тус илэрсэн байна.

БҮЛЭГ 7. ХАЛДВАРТ БУС ӨВЧЛӨЛ

7.1 Хүн амын өвчлөлийн тэргүүлэх шалтгаан

Тархвар зүйн шилжилтийн улмаас 1990 оноос эхлэн хүн амын өвчлөл, эндэгдлийн шалтгааны бүтцэд өөрчлөлт орж, “Дадал зуршил, зан үйлээс хамааралт” нэр авсан цусны эргэлтийн тогтолцооны өвчин, хорт хавдар, осол гэмтлийн шалтгаант өвчлөл давамгайлах болсон билээ

Хүснэгт 7.1. Хүн амын өвчлөлийн тэргүүлэх 5 шалтгаан 10000 хүн амд (2003-2009)

2009 оны байдлаар хүн амын өвчлөлийн тэргүүлэх 5 шалтгаанд:

- Амьсгалын тогтолцооны өвчин /10 000 хүн амд 1027.73/
- Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин /10 000 хүн амд 900.51/
- Шээс бэлгийн тогтолцооны өвчин /10 000 хүн амд 756.4/
- Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин /10 000 хүн амд 679.44/
- Гэмтэл, хордлого ба бусад гадны шалтгаант өвчин /10 000 хүн амд 416.91/ орж байна.

2009 онд хүн амын өвчлөлийн тэргүүлэх шалтгааныг байршлаар авч үзвэл УБ хотод хоол боловсруулах өвчин, амьсгалын тогтолцооны өвчин, гэмтэл, хордлого ба бусад гадны шалтгаант өвчин, хөдөөд амьсгалын, хоол боловсруулах, шээс бэлгийн тогтолцооны өвчин тэргүүлэх 3 шалтгаанд орж байна. Тухайлбал 10000 хүн амд ногдох амьсгалын тогтолцооны өвчин хотод 860.15, хөдөөд 1140.85, хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин хотод 880.07, хөдөөд 914.30, шээс бэлгийн тогтолцооны өвчин хотод 631.00, хөдөөд 841.05, осол гэмтлийн шалтгаант өвчлөл хотод 763.31, хөдөөд 183.07, зүрх-судасны тогтолцооны өвчин хотод 679.77, хөдөөд 679.21 ногдож байна.

2009 оны байдлаар 10000 хүн амд амьсгалын тогтолцооны өвчин 1027.73, хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин 900.51, шээс бэлгийн тогтолцооны өвчин 756.40, зүрх-судасны тогтолцооны өвчин 679.44, гэмтэл, хордлого ба бусад гадны шалтгаант өвчин 416.91 ногдож байгаа бөгөөд 2000 онтой харьцуулахад 1.5-2 дахин нэмэгдсэн байна. Өөрөөр хэлбэл сүүлийн 10 жилд эдгээр өвчлөлийн түвшин буураагүй тогтвортой нэмэгдсэнийг харуулж байна. (Зураг)

Хүснэгт 7.1.1 Хүн амын өвчлөлийн тэргүүлэх 5 шалтгаан, 2009 оны байдлаар

	Нийт өвчлөл	Амьсгалын тогтолцооны өвчин	Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	Шээс бэлгийн тогтолцооны өвчин	Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин	Гэмтэл, хордлого ба гадны шалтгаант бусад тодорхой эмгэг
Хүйс						
Эрэгтэй	4700.35	987.19	745.77	352.91	527.84	545.00
Эмэгтэй	7219.42	1066.45	1048.31	1141.80	824.24	294.56
Насны бүлэг						
20 хүртэл	4555.52	1785.21	765.06	248.39	50.33	324.70
20-44	5528.01	473.29	719.77	1021.19	377.71	497.00
45-65	9116.25	69.15	1524.37	1196.18	2088.00	448.46
65 ба түүнээс дээш	13663.93	1129.49	1914.84	1226.40	4706.02	378.78
Байршил						
Хот	6600.99	860.15	880.07	631.00	679.77	763.31
Хөдөө	5575.45	1140.85	914.30	841.05	679.21	183.07
Бүсээр						
Баруун	4648.68	958.14	726.91	792.45	585.88	115.57
Хангайн	5738.44	1057.13	939.42	896.32	738.16	171.28
Төв	6342.08	1448.23	1001.75	902.86	819.87	299.73
Зүүн	5981.71	1373.92	1124.07	694.7	500.30	230.82
Улсын дүн	5988.75	1027.73	900.51	756.40	679.44	416.91

10 000 эмэгтэй хүн амд ногдох амбулаторит бүртгэгдсэн өвчлөлийн түвшин эрэгтэй хүн амтай харьцуулахад 1.5 дахин их байна. Өвчлөлийн шалтгаанаар авч үзвэл эрэгтэйчүүд гэмтэл, хордлого ба гадны шалтгаант бусад тодорхой эмгэг улмаас амбулаторит үзүүлж, эмчлүүлсэн өвчлөлийн түвшин эмэгтэйчүүдтэй харьцуулахад 2 дахин их, бусад өвчлөлийн тэргүүлэх шалтгаан хувьд өвчлөлийн түвшин 1.5-3 дахин бага байна.

Хүн амын өвчлөлийг бүс нутгаар авч үзвэл баруун бүсэд амьсгалын тогтолцооны өвчин (958.14), шээс бэлгийн тогтолцооны өвчин (792.45), хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин (726.91), хангайн бүсэд амьсгалын тогтолцооны өвчин (1057.13), хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин (939.42), шээс бэлгийн тогтолцооны өвчин (896.32), төвийн болон зүүн бүсэд амьсгалын тогтолцооны өвчин (1284.48 ба 1197.27), хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин (918.17 ба 1002.81), шээс бэлгийн тогтолцооны өвчин (883.63 ба 658.02) тэргүүлэх 3 шалтгаанд орж байна.

Нөгөөтэйгүүр амьсгалын тогтолцооны өвчин төвийн болон зүүн бүсэд, хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин төвийн болон зүүн бүсэд, шээс бэлгийн тогтолцооны өвчин баруун, хангай говийн болон төвийн бүсэд, зүрх-судасны тогтолцооны өвчин төвийн болон хангайн бүсэд, гэмтэл, хордлого ба бусад гадны шалтгаант өвчин төвийн болон зүүн бүсэд бусад бүсүүдтэй харьцуулахад өндөр байна.

2009 оны байдлаар эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлэгчдийн өвчлөлийн тэргүүлэх 5 шалтгаанд

- Амьсгалын тогтолцооны өвчин / 10000 хүн амд 338.14/
- Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин / 10000 хүн амд 337.26/
- Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин / 10000 хүн амд 328.28/
- Шээс бэлгийн тогтолцооны өвчин / 10000 хүн амд 312.12 /
- Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин / 10000 хүн амд 175.20/ орж байна.

Хүснэгт 7.1.2 Стационарын өвчлөлийн тэргүүлэх 5 шалтгаан, 2009 оны байдлаар

	Нийт өвчлөл	Амьсгалын тогтолцооны өвчин	Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	Шээс бэлгийн тогтолцооны өвчин	Зүрх- судасны тогтолцооны өвчин	Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин
Хүйс						
Эрэгтэй	1761.36	344.72	305.61	166.80	269.37	161.27
Эмэгтэй	3003.19	331.85	367.50	450.93	384.56	188.52
Насны бүлэг						
20 хүртэл	1528.94	603.44	241.72	111.30	25.09	90.21
20-44	2358.39	129.49	267.64	380.73	153.97	160.90
45-65	3618.33	223.77	634.12	523.89	986.23	354.15
65 ба түүнээс дээш	6798.23	511.08	927.25	741.47	2650.83	492.61
Байршил						
Хот	2672.55	329.21	398.07	268.63	347.36	204.62
Хөдөө	2210.16	344.16	296.22	341.48	315.40	155.34
Бүсээр						
Баруун	2352.00	368.39	331.44	392.88	330.36	150.47
Хангайн	2117.37	277.96	290.61	336.81	331.26	146.93
Төв	2302.43	398.35	291.52	333.59	348.50	151.82
Зүүн	2309.21	398.86	309.70	285.69	257.24	156.31
Улсын дүн	2396.50	338.14	337.26	312.12	328.28	175.20

Эмнэлэгт хэвтэлтийн түвшин 10 000 эрэгтэй хүн амд 1761.36, 10 000 эмэгтэй хүн амд 3003.19 ногдож байгаа эмнэлэгт хэвтэж байгаа 3 хүний нэг нь эрэгтэйчүүд байна .

10000 эрэгтэй хүн амд ногдох стационарын өвчлөлийн түвшин 10000 эмэгтэй хүн амд ногдох стационарын өвчлөлийн түвшинээс 1.5 дахин бага байна.

Хүснэгт 7.1.3 Стационарт хэвтэн эмчлүүлэгчдийн өвчлөлийн түвшин 10000 хүн амд, 2009 он

Өвчний ангилал (ӨОУА-10)	Сумын хүн амын өвчлөл	Аймгийн хүн амын өвчлөл	УБ хотын хүн амын өвчлөл	Нийт хүн амын өвчлөл
Шээс бэлгэсийн тогтолцооны өвчин	314.61	383.81	263.71	312.12
Амьсгалын тогтолцооны өвчин	290.64	431.92	323.19	338.14
Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	182.49	486.81	390.79	337.26
Цусны эргэлтийн тогтолцооны өвчин	262.93	401.45	341.01	328.28
Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин	73.32	293.39	200.88	175.20
Бэртэл, хордлого ба бусад зарим гадны шалтгааны үр дагавар	34.00	134.42	125.04	93.97
Халдварт ба шимэгч зарим өвчин	28.81	157.25	88.33	82.01
Яс булчин холбох нэхдэсийн өвчин	51.85	110.24	93.61	82.44
Арьс ба халимны өвчин	41.64	102.27	71.02	67.55
Сэтгэцийн ба аягийн эмгэг	9.22	69.34	55.99	41.84
Хавдар	13.47	47.42	88.44	51.91
Нүд ба түүний дайврын өвчнүүд	2.00	36.97	49.64	29.34
Дотоод шүүрэл, тэжээлийн ба бодисын солилцооны өвчинүүд	12.13	28.44	28.67	22.66
Чих ба хөхөнцрийн өвчин	9.10	26.04	18.36	16.74
Бусад	200.66	677.39	484.98	417.04
Бүгд	1505.65	3387.17	2623.67	2396.50

Эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлэгчдийн өвчлөлийн бүтцийг байршлын хувьд авч үзэхэд ялгаатай байдал ажиглагдаж байна. Жишээ нь: Сумын болон аймгийн хүн амын эмнэлэгт хэвтэж эмчлүүлэгсдийн өвчлөлийн тэргүүлэх шалтгаанд шээс бэлгийн тогтолцооны болон хоол боловсруулах тогтолцооны өвчлөл орж байхад Улаанбаатар хотын эмнэлгүүдэд хэвтэж эмчлүүлэгчдийн тэргүүлэх шалтгаанд хоол боловсруулах болон зүрх-судасны тогтолцооны өвчлөлүүд тэргүүлж байна.

2009 оны байдлаар эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлэгчдийн өвчлөлийн тэргүүлэх 5 шалтгааны дотор зонхилж буй өвчнүүдийг авч үзвэл: Шээс бэлгийн тогтолцооны өвчний улмаас хэвтэн эмчлүүлэгчдийн 69.1 хувийг бөөрний сувганцрын үрэвсэлт өвчин 66.6, амьсгалын тогтолцооны өвчний дотор уушигны хатгалгааны улмаас хэвтэн эмчлүүлэгчид 38.3 хувийг, хоол боловсруулах тогтолцооны өвчний дотор элэгний эмгэг 25.7 хувийг, зүрх-судасны тогтолцооны өвчний дотор даралт ихсэх өвчин 34.4 хувийг, зүрхний ишеми өвчин 29.5 хувийг тус тус эзэлж байгаа нь эдгээр өвчнүүд хүн амын дунд зонхилон тохиолддогийг харуулж байна.

Бөөрний сувганцрын үрэвсэлт өвчин нь 2000 онд шээс бэлгийн тогтолцооны өвчний улмаас хэвтэн эмчлүүлэгчдийн 56.7 хувийг эзэлж байсан бол 2004 онд 65.4 хувь, 2009 онд 66.6 хувь болж, 2000 онтой харьцуулахад 2009 онд 10.0 хувиар нэмэгдсэн байна.

Хүснэгт 7.1.4 Зонхилон тохиолдох стационарын өвчлөлийн бүтэц, хувиар, 2009 он

Өвчний ангилал (ӨОУА-10)	Зонхилох шалтгаан	Өвчлөлийн тухайн бүлэгт эзлэх хувь									
		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Шээс бэлгийн тогтолцоо	Бөөрний сувганцрын үрэвсэл (N10-N16)	56.70	55.76	59.03	63.14	65.41	69.06	69.7	67.8	69.1	66.6
Амьсгалын тогтолцооны өвчин	Хатгалгаа (J12-J18)	46.75	42.69	41.01	42.67	43.24	39.83	38.6	40.5	41.9	38.8
Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	Элэгний эмгэг (K70.K73. K74.K71-K73. K75-K77)	18.90	19.30	21.52	21.82	23.73	25.66	24.9	25.1	25.6	25.7
	Мухар олгойн өвчин (K35-K38)	26.57	24.33	22.22	22.66	21.43	20.22	19.4	18.6	17.0	16.9
	Цөсний хүүдийн өвчнүүд (K80-K81)	14.64	14.50	14.92	16.45	15.84	15.57	15.3	13.97	13.7	14.2
Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин	Даралт ихсэх өвчнүүд (I10.I11-I15)	34.66	34.66	34.44	32.64	32.3	31.30	32.6	32.1	33.2	34.4
	Зүрхний ишеми өвчнүүд (I20.I23-I25)	19.19	20.29	20.91	23.46	25.73	26.28	26.3	29.3	30.1	29.5
Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин	Мэдрэлийн ёзоор ба сүлжээний эмгэг (G50-59)	18.09	19.21	19.71	20.92	20.5	23.40	21.7	22.1	24.3	26.0
	Эпилепси (G40-G41)	11.69	10.78	11.35	12.63	12.99	12.35	12.5	11.7	11.2	10.9

Уушгины хатгаа өвчин 2000 онд амьсгалын тогтолцооны өвчний улмаас хэвтэн эмчлүүлэгчдийн 46.7 хувийг эзэлж байсан бол 2004 онд 43.2 хувь, 2009 онд 38.8 хувь болж, 2000 онтой харьцуулахад 2009 онд 8.0 хувиар буурсан байна.

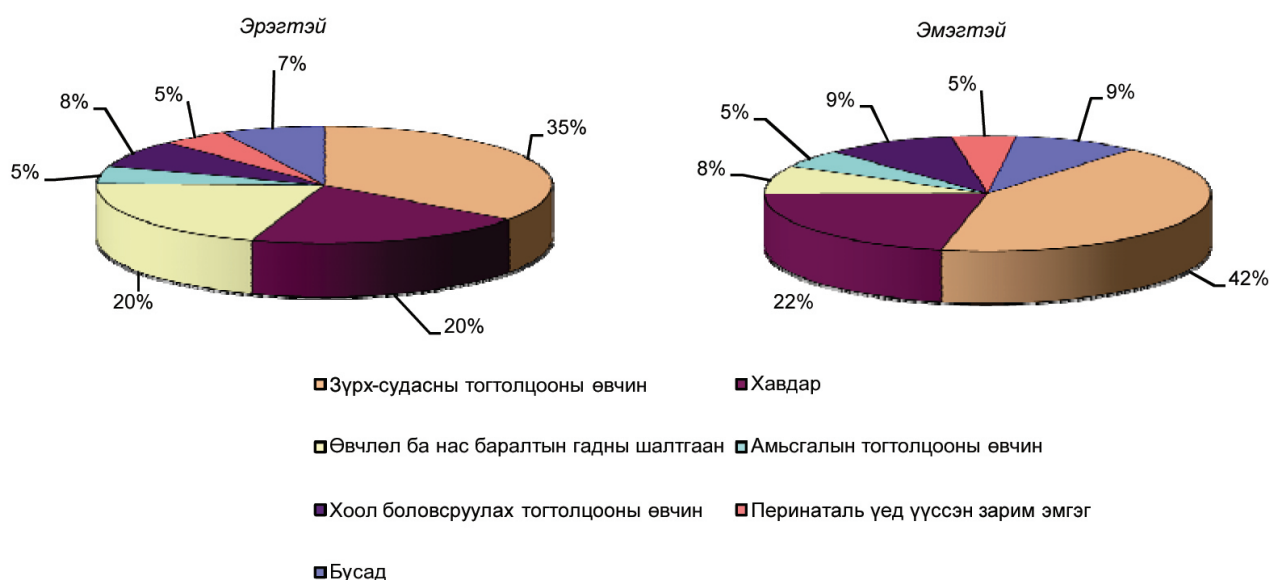
2000 онд хоол боловсруулах тогтолцооны өвчний дотор 18.9 хувийг элэгний эмгэг, 14.6 хувийг цөсний өвчнүүд эзэлж байсан бол 2009 онд элэгний эмгэг нь 25.7 болон нэмэгдэж, харин цочмог мухар олгойн үрэвсэл өвчин 2000 онд 26.6 хувийг эзэлж байсан бол 2004 онд 21.3 хувь, 2009 онд 16.9 хувь болж буурсан байна.

Зүрхний ишеми өвчин нь 2000 онд зүрх-судасны тогтолцооны өвчний улмаас хэвтэн эмчлүүлэгчдийн 19.2 хувийг эзэлж байсан бол 2004 онд 25.7 хувь, 2009 онд 29.5 хувь болж, 2000 онтой харьцуулахад 2009 онд 10.2 хувиар нэмэгдсэн байна.

БҮЛЭГ 8. ХҮН АМЫН НАС БАРАЛТ

1995 оноос хойш хүн амын нас баралтын шалтгаанд зүрх-судасны тогтолцооны өвчин, хавдар, гэмтэл, хордлого ба гадны шалтгаант нас баралт тэргүүлэх 3 байруудыг эзэлж жил ирэх тутам эдгээр өвчний улмаас нас барсан хүний тоо нэмэгдсээр байна.

Зураг 8.1. Нас баралтын зонхилох шалтгаан хүйсээр, 2009

2009 онд хүн амын нас баралтын шалтгааны 38.0 хувийг зүрх-судасны тогтолцооны өвчин, 20.8 хувийг хавдар, 15.2 хувийг гэмтэл, хордлого ба гадны шалтгаант өвчин эзэлж байгаа бөгөөд нийт нас баралтын шалтгааны 75 хувь ногдож байна.

Жилд дунджаар 5800 гаруй хүн буюу нас барсан гурван хүний нэг зүрх-судасны тогтолцооны өвчин, 3200 хүн буюу таван хүний нэг нь хавдар, 2300 хүн буюу 7 хүний нэг нь гэмтэл, хордлого ба гадны шалтгаант өвчний улмаас нас барж байна.

2009 оны байдлаар хүн амын нас баралтын тэргүүлэх 5 шалтгаанд:

- Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин (10000 хүн амд 21.74)
- Хавдар (10000 хүн амд 11.89)
- Гэмтэл, хордлого ба гадны шалтгаант өвчин (10000 хүн амд 8.71)
- Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин (10000 хүн амд 4.84)
- Амьсгалын тогтолцооны өвчин (10000 хүн амд 2.78) орж байна.

Хүн амын нас баралтын түвшин 10 000 эрэгтэй хүн амд 69.11, 10 000 эмэгтэй хүн амд 45.99 ногдож байна.

ДЭМБ-аас 2008 оны тооцоолсноор 2030 оны нас баралтын хэтийн төлөвийг дэлхийн хүн амын нас баралтын тэргүүлэх 5 шалтгаан нь зүрхний ишемийн өвчин, тархины судасны өвчин, уушгины архаг бөглөрөлт өвчин, амьсгалын доод замын халдварууд, замын осол гэмтэл байх тооцоо гарчээ. (Хүснэгт 8.3)

Хүснэгт 8.1 Хүн амын нас баралтын тэргүүлэх 5 шалтгаан, 2009 оны байдлаар

	Нийт нас баралт	Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин	Хавдар	Өвчлөл ба нас баралтын гадны шалтгаан	Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	Амьсгалын тогтолцооны өвчин
Хүйс						
Эрэгтэй	69.11	24.19	13.95	14.01	5.35	3.23
Эмэгтэй	45.99	19.41	9.92	3.65	4.36	2.34
Насны бүлэг						
20 хүртэл	19.99	0.27	0.41	3.93	0.93	3.78
20-44	25.01	5.01	2.71	11.08	2.04	0.82
45-65	116.08	48.25	32.28	14.42	12.31	2.64
65 ба түүнээс дээш	540.88	306.10	143.63	8.96	44.43	14.81
Байршил						
Хот	58.85	18.60	12.55	11.69	5.27	2.46
Хөдөө	56.23	23.87	11.44	6.70	4.56	2.99
Бүсээр						
Баруун	56.11	23.97	11.91	5.48	4.12	4.53
Хангайн	58.28	26.21	11.05	7.66	4.06	2.45
Төв	52.27	21.22	10.34	7.63	4.73	1.91
Зүүн	57.73	19.78	13.77	6.22	7.36	2.80
Улсын дүн	57.28	21.74	11.89	8.71	4.84	2.78

2009 оны байдлаар хорт хавдрын шалтгаант нас баралтын түвшин 10 000 эрэгтэй хүн амд 13.95, 10 000 эмэгтэй хүн амд 9.92 ногдож байна.

Эрэгтэйчүүдийн дунд элэг, ходоод, уушиг, улаан хоолой, түрүү булчирхайн хорт хавдар, эмэгтэйчүүдийн дунд элэг, ходоод, улаан хоолой,умайн хүзүү, уушигны хорт хавдар тэргүүлэх шалтгаан болж байна.

2009 оны байдлаар хорт хавдартай хэмээн оношлогдсон хүн амын 76.9 хувь нь өвчнийхөө III, IV үе шатанд орсон үедээ оношлогдож, нас барсан нийт хүн амын 43.8 хувь нь анх оношлогдсоноосоо хойш 1 жил хүртлэх хугацаанд амьдарсан байна.

Шалтгаанаар тооцсон зүрх-судасны өвчний шалтгаант нас баралтын түвшинг насны бүлэг, хүйсээр харьцуулбал 45-65 насны бүлгийн эрэгтэйчүүдийн дунд 10 000 хүн амд ногдох зүрхний ишемийн өвчин (24.69),тархинд цус харвалт (29.38), цусны даралт ихсэх өвчний (4.11) шалтгаант нас баралтын түвшин тухайн насны эмэгтэйчүүдийн нас баралтын түвшинтэй харьцуулбал зүрхний ишемийн өвчний нас баралт 3 дахин, цусны даралт ихсэх өвчний шалтгаант нас баралт 1.8 дахин тархинд цус харвалтын нас баралт 1.5 дахин их байна. (Хүснэгт 8.2)

Зүрхний ишемийн өвчин Монгол эрэгтэйчүүдийн нас баралтын тэргүүлэх шалтгаан болж байгаа бөгөөд 2009 оны байдлаар 10000 хүн амд 8.7 ногдож байна. 2003 оныг хүртэл зүрхний ишеми, тархинд цус харвалтын шалтгаант нас баралтын түвшин ойролцоо байсан бол 2008 оноос зүрхний ишемийн өвчний шалтгаант нас баралт тэргүүлэх хандлага ажиглагдаж байна.

2004 онд дэлхийн хүн амын нас баралтын эхний байрыг зүрхний ишеми өвчин 12.2 хувь эзэлж байсан бөгөөд 2030 он гэхэд 14.2 хувь болж ихсэх бөгөөд тэргүүлсэн хэвээр байна гэж ДЭМБ –аас (2004) тооцоолсон байна. (Хүснэгт 8.3)

Хүснэгт 8.2 Шалтгаанаар тооцсон зүрх- судасны тогтолцооны өвчний нас баралтын түвшин, 10000 хүн амд, /насны бүлгээр/

	Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин	Тархинд цус харвах	Даралт ихсэх өвчин	Зүрхний ишеми өвчин
Нийт нас баралт	21.74	8.65	1.38	8.72
20 хүртэл	0.27	0.03	0.01	0.06
20-44	5.01	1.85	0.23	1.93
45-64	48.25	23.89	3.29	15.92
65 ба түүнээс дээш	306.10	106.79	19.66	136.59
Эрэгтэй	24.31	9.32	1.49	10.39
20 хүртэл	0.29	0.04	0.02	0.08
20-44	6.48	2.13	0.23	2.90
45-64	64.92	29.38	4.11	24.69
65 ба түүнээс дээш	335.61	115.73	21.92	154.73
Эмэгтэй	19.53	8.10	1.29	7.21
20 хүртэл	0.26	0.02	0.00	0.04
20-44	3.64	1.59	0.22	1.02
45-65	33.29	18.96	2.55	8.04
65 ба түүнээс дээш	283.50	99.93	17.92	122.70

8.1 Зүрх-судасны тогтолцооны өвчний шалтгаант нас баралт

Зүрх-судасны тогтолцооны өвчний улмаас жил бүр 5500-6000 хүн буюу 3 хүний нэг нь нас барж байгаа бөгөөд хүн амын нас баралтын тэргүүлэх шалтгаан болсон хэвээр байна.

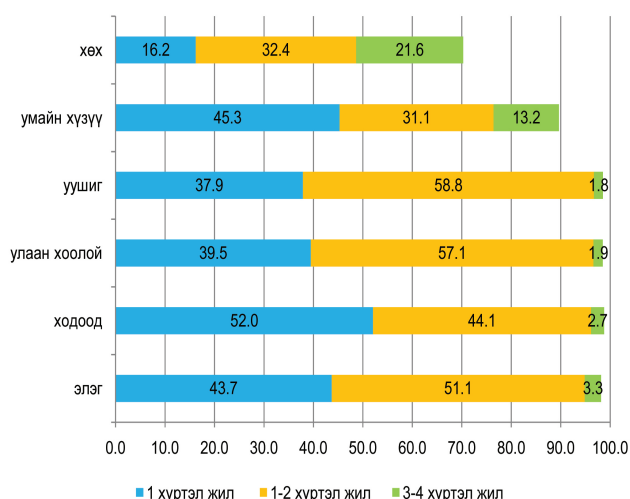
2009 онд зүрх-судасны тогтолцооны шалтгаант нас баралтын түвшин 10 000 эрэгтэй хүн амд 24.19, 10 000 эмэгтэй хүн амд 19.41 ногдож байна. Насны бүлгээр авч үзвэл 45-65 насны бүлэгт зүрх-судасны тогтолцооны шалтгаант нас баралтын түвшин огцом нэмэгдэж, 65-аас дээш насны бүлэгт хамгийн өндөр байна. (Хүснэгт 8.1)

Зүрх-судасны тогтолцооны өвчний шалтгаант нас баралтын түвшин хангайн болон баруун бүсэд өндөр, зүүн бүсийн аймгуудад бага байна.

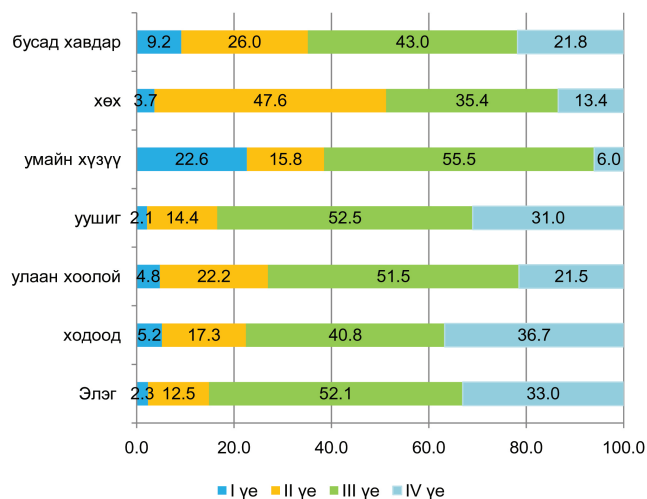
8.2 Хорт хавдрын шалтгаант нас баралт

Хорт хавдар өвчний шалтгаант нас баралт нь 1990 оноос хойш хүн амын нас баралтын 2 дахь тэргүүлэх шалтгаан болсоор байна.

Зураг 8.3. Зонхилон тохиолдох хорт хавдрын нас баралт /анх оношлогдсоноос хойшхи амьдарсан хугацаа хувиар/, 2009 он

Зураг 8.4. Зонхилон тохиолдох хорт хавдрын өвчлөл /анх оношлогдсон үе шат хувиар/, 2009 он

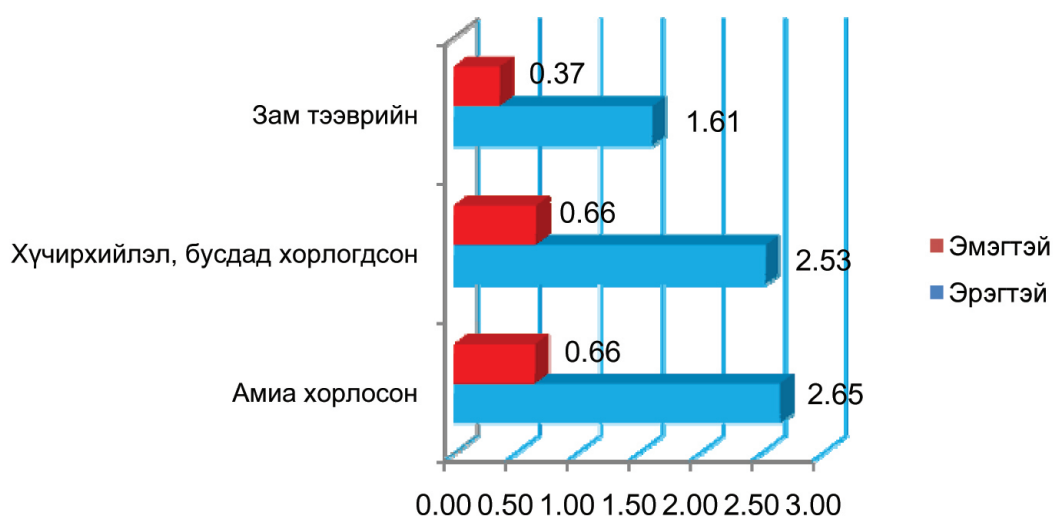

8.3 Өвчлөл ба нас баралтын гадны шалтгаан

Өвчлөл ба нас баралтын гадны шалтгаант өвчний улмаас нас барах тохиолдол сүүлийн жилүүдэд эрс нэмэгдэж, 1990 онд хүн амын нас баралтын 5 дах, 2000 оноос хойш 3 дах тэргүүлэх шалтгаан болсоор байна. 10000 хүн амд ногдох гэмтэл хордлого, гадны шалтгаант нас баралт 1995 онд 6.0, 2000 онд 7.6, 2007 онд 11.69 болж, бараг 2 дахин нэмэгдсэн байна. Харин 2008 оноос сүүлийн 10 гаруй жилийн хугацаанд анх удаа гэмтэл хордлого, гадны шалтгаант нас баралт буурч, 10 000 хүн амд 9.33, 2009 онд 8.71 болж буурсан байна.

Насны бүлгээр авч үзвэл гэмтэл хордлого, гадны шалтгаант өвчний 20-44 насны эрэгтэйчүүдийн нас баралтын тэргүүлэх шалтгаан болж байгаа бөгөөд тухайн насны бүлэгт нас баралтын түвшин 11.08 ногдож байна.

Зураг 8.5. Осол гэмтлийн шалтгаант нас баралтын хэлбэр, 10000 хүн амд, 2009 он

Өвчлөл ба нас баралтын гадны шалтгаант нас баралтыг хэлбэрээр авч үзвэл 18.1 хувь нь зам тээврийн осол, 18.8 хувь нь амиа хорлох, 11.2 хувь нь бусдад хорлогдсон, 52.0 хувь нь бусад ослоор нас барсан байна. Нөгөөтэйгүүр эрэгтэйчүүдийн амиа хорлох, бусдад хорлогдож амь насаа алдах, зам тээврийн осолд өртөж амь насаа алдах явдал эмэгтэйчүүдээс их байна. Энэ үзүүлэлтийг 10000 хүн амд харьцуулан авч үзвэл: амиа хорлосон тохиолдлын тоо 4 дахин, хүчирхийлэл, бусдад хорлогдсон тохиолдлын тоо 4.4 дахин, зам тээврийн ослын тохиолдлын тоо 3.8 дахин их байна.

Хүснэгт 8.3.1 Дэлхийн хүн амын нас баралтын 2030 он дахь нас баралтын төлөв

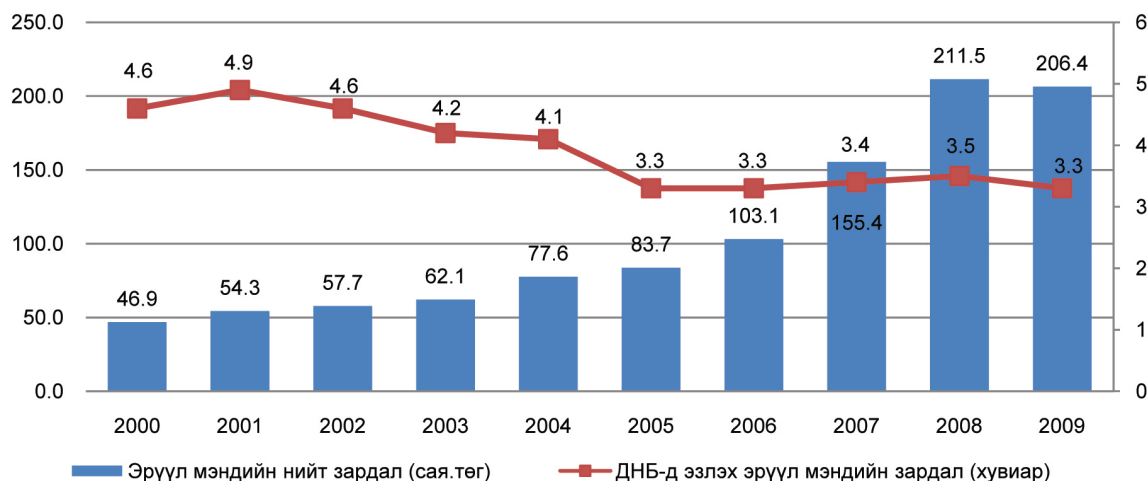
2004 Өвчлөл ба гэмтэл	Нас баралт хувиар	Байр	Байр	Нас баралт хувиар	2030 Өвчлөл ба гэмтэл
Зүрхний ишеми өвчин	12.2	1	1	14.2	Зүрхний ишеми өвчин
Тархины судасны өвчин	9.7	2	2	12.1	Тархины судасны өвчин
Амьсгалын доод замын халдварууд	7	3	3	8.6	Уушгины архаг бөглөрөлт өвчин
Уушгины архаг бөглөрөлт өвчин	5.1	4	4	3.8	Амьсгалын доод замын халдварууд
Суулгалт өвчин	3.6	5	5	3.6	Зам тээврийн осол
ХДХВ/ДОХ	3.5	6	6	3.4	Гуурсан хоолой, мөгөөрсөн хоолой, уушгины хорт хавдар
Сүрьеэ	2.5	7	7	3.3	Чихрийн шижин
Гуурсан хоолой, мөгөөрсөн хоолой, уушгины хорт хавдар	2.3	8	8	2.1	Даралт ихсэх өвчин
Зам тээврийн осол	2.2	9	9	1.9	Ходоодны хорт хавдар
Хугацаанаас өмнө эсвэл бага жинтэй төрөлт	2	10	10	1.8	ХДХВ/ДОХ
Нярайн халдвар	1.9	11	11	1.6	Бөөрний өвчлөл
Чихрийн шижин	1.9	12	12	1.5	Өөрийгөө санаатайгаар гэмтээх
Малария	1.7	13	13	1.4	Элэгний хорт хавдар
Даралт ихсэх өвчин	1.7	14	14	1.4	Бүдүүн, шулуун гэдэсний хорт хавдар
Нярайн амьсгалын дутагдал, төрөлтийн гэмтэл	1.5	15	15	1.3	Улаан хоолойн хорт хавдар
Өөрийгөө санаатайгаар гэмтээх	1.4	16	16	1.2	Хүчирхийлэл
Ходоодны хорт хавдар	1.4	17	17	1.2	
Элэгний хатуурал	1.3	18	18	1.2	Элэгний хатуурал
Бөөрний өвчлөл	1.3	19	19	1.1	Хөхний хорт хавдар
Бүдүүн, шулуун гэдэсний хорт хавдар	1.1	20	20	1	Сүрьеэ
Хүчирхийлэл	1	21	21	0.9	Нярайн халдвар
Хөхний хорт хавдар	0.9	22	22	0.9	Хугацаанаас өмнө эсвэл бага жинтэй төрөлт
Улаан хоолойн хорт хавдар	0.9	23	23	0.7	Нярайн амьсгалын дутагдал, төрөлтийн гэмтэл
	0.8	24	24	0.4	Малария

БҮЛЭГ 9. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЭДИЙН ЗАСАГ

9.1. Эрүүл мэндийн салбарын санхүүжилт¹

Эрүүл мэндийн санхүүжилтийн үзүүлэлтийг Эрүүл мэндийн сайдын багцын санхүүжилтийн хүрээнд толилуулж байна. 2000-2009 оны үзүүлэлтийг гүйцэтгэлээр тооцсон болно.

Зураг 9.1.1 ДНБ-д эзлэх эрүүл мэндийн зардал (хувиар)

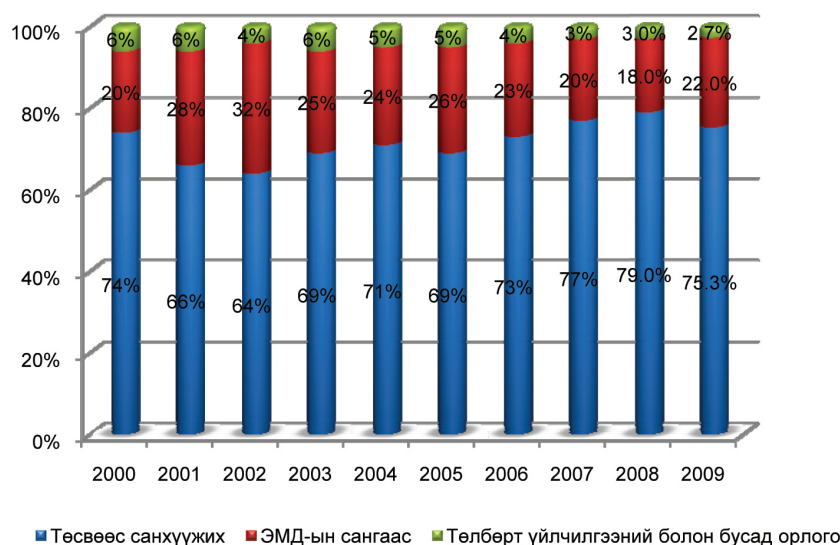

Эх сурвалж: Санхүү, хөрөнгө оруулалтын газар, ЭМЯ, 2009 он

Эрүүл мэндийн сайдын багцын төсөв урьд оны төсвөөс 3.5 хувиар, гүйцэтгэл нь 2.4 хувиар тус тус буурсан байна. ДНБ-д эзлэх эрүүл мэндийн нийт зардал 0.2 хувиар буурчээ. Эрүүл мэндийн сайдын багцын 2009 оны нийт зардлыг зардлын зүйл ангиар авч үзвэл: Нийт зардлын 44.9 хувийг цалин; 15.7 хувийг үйл ажиллагааны үндсэн үзүүлэлттэй шууд холбоотой зардал болох эм болон хоолны зардал; 10.0 хувийг хөрөнгийн зардал; 7.3 хувийг ашиглалтын буюу тогтмол зардал; 22.1 хувийг бичиг хэрэг, тээвэр, томилолт, шуудан холбоо гэх мэт бараа үйлчилгээний бусад зардал тус тус эзэлж байна.

Эдгээр зардлуудыг 2008 оны үзүүлэлттэй харьцуулвал, бараа үйлчилгээний бусад зардал нь 22.2 хувиар; цалингийн зардал 0.3 хувиар буурч, тогтмол зардал 0.9 хувь, хөрөнгийн зардал 30.7 хувь, эмийн зардал 9.1 хувь, хоолны зардал 18.9 хувиар тус тус өсчээ.

Зураг 9.1.2 Эрүүл мэндийн зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэр (хувиар)

Эх сурвалж: Санхүү, хөрөнгө оруулалтын газар, ЭМЯ, 2009 он

¹Эрүүл мэндийн сайдын багцын үзүүлэлтээр тодорхойлоо.

Зураг 9.1.2-оос харахад эрүүл мэндийн нийт санхүүжилтэд эзлэх ЭМД-ын сангийн санхүүжилтийн эзлэх хувь 4.0 хувиар өсч, төсвийн санхүүжилтийн эзлэх хувь 3.7 хувиар буурсан байна. Энэ нь 2009 онд эдийн засаг, санхүүгийн хямралтай холбоотойгоор төсвийн санхүүжилтийг бууруулсантай холбоотой. Мөнгөн дүнгээр авч үзвэл ЭМД-ын сангийн санхүүжилт урьд оноос 17.9 хувиар өсч, улсын төсвийн санхүүжилт 7.9 хувиар; төлбөрт үйлчилгээний болон бусад орлогоос санхүүжих эх үүсвэрийн хэмжээ 8.9 хувиар тус тус буурсан байна.

Санхүүжилтийн эх үүсвэрийн дүнг хавсралтаас харж болно.

Зураг 9.1.3. Эрүүл мэндийн зардлын бүтэц

Эрүүл мэндийн нийт зардлын дийлэнх буюу 76.9 хувийг эмнэлгийн тусламж үйлчилгээнд, 10.0 хувийг хөрөнгө оруулалтад, 1.0 хувийг төвлөрсөн арга хэмжээнд, үлдсэн 12.1 хувийг эрүүл мэндийн удирдлага, спорт болон бусад зардалд зарцуулжээ. Эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний зардлыг шатлалаар авч үзвэл: анхдагч шатлалын тусламж үйлчилгээнд 48.7 тэрбум буюу эрүүл мэндийн нийт зардлын 23.6 хувийг, хоёрдогч шатлалын тусламж үйлчилгээнд 65.4 тэрбум төгрөг буюу эрүүл мэндийн нийт зардлын 31.7 хувийг, төрөлжсөн нарийн мэргэжлийн тусламж үйлчилгээнд 44.7 тэрбум буюу эрүүл мэндийн нийт зардлын 21.7 хувийг тус тус зарцуулсан байна. Хөрөнгө оруулалтын зардал

эрүүл мэндийн нийт зардлын 10.0 хувийг эзэлж байгаа ба нийт хөрөнгө оруулалтын 58.9 хувийг шилжих болон шинээр барих барилгад, 26.6 хувийг их засварт, 14.5 хувийг авто машин, тоног төхөөрөмжийн шинэчлэлд зарцуулжээ (Хүснэгт 9.1.1).

Хүснэгт 9.1.1. Эрүүл мэндийн салбарын хөрөнгө оруулалт

Хөрөнгө оруулалт	2005		2006		2007		2008		2009	
	тоо	сая.төг	тоо	сая.төг	тоо	сая.төг	тоо	сая.төг	тоо	сая.төг
Шилжих барилга	4	1408.8	8	2350	11	2746.6	15	7378.8	27	12156.9
Шинээр барьсан барилга	7	390	7	560	29	3856.9	38			
Их засвар	32	1088.1	35	750	97	1756.5	80	4593.2	73	5434.9
Авто машин, тоног төхөөрөмжийн шинэчлэл	-	545.6	-	2800	-	2486.1	-	3786.7	-	2999.6
Нийт хөрөнгө оруулалт		3432.5		6460		10846.1		15758.7		20591.4

Эх сурвалж: Санхүү, хөрөнгө оруулалтын газар, ЭМЯ, 2009 он

9.2. Эрүүл мэндийн даатгал

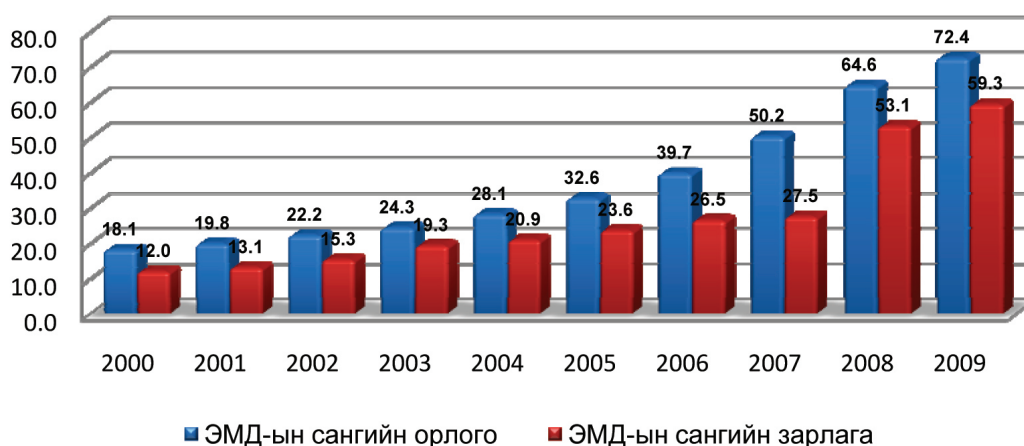
Монгол улсад нийгмийн эрүүл мэндийн даатгалын тогтолцоо нэвтэрсэн цагаас эрүүл мэндийн даатгалын сангийн орлогын бүрдүүлэлт, түүний зарцуулалтын механизмыг боловсронгуй болгох чиглэлээр хамтрагч талууд тухайн цаг үеийн онцлог, нөхцөл байдалд тулгуурлан холбогдох арга хэмжээ авч, эрх зүйн орчныг шинэчилсээр ирсэн. Үүний үр дүнд ЭМД-ын сангийн орлого, зарлага жил бүр өссөөр байна. Эрүүл мэндийн даатгалын санхүүжилтийн хэмжээ өсөн нэмэгдэж байгаа боловч худалдан авч буй тусламж, үйлчилгээний чанар, үр ашигт төдийлөн ахиц гарахгүй байгааг судалгаанууд харуулдаг.

ЭМД-ын сангийн орлого, зарлага

2009 онд ЭМД-ын санд 70,6 тэрбум төгрөгийн орлого бүрдүүлж, даатгуулагчийн тусламж, үйлчилгээний зардалд 58,4 тэрбум төгрөг зарцуулах зорилтын хүрээнд даатгалын хамралтын хүрээг өргөжүүлэх, төлөвлөгөөт орлогыг бүрдүүлж, батлагдсан төсвийн хэмжээнд тусламж, үйлчилгээний зардлыг олгох, нийгмийн даатгалын үйлчилгээг сурталчлах зэрэгт гол анхаарлаа чиглүүлэн ажиллажээ.

Тайлант хугацаанд ЭМД-д 2122,9 мянган даатгуулагч хамрагдан 72,3 тэрбум төгрөгийн шимтгэлийн орлого бүрдүүлж, сангаас 1736,6 мянган даатгуулагчид 56,9 тэрбум төгрөгийн тусламж, үйлчилгээний зардал олгож, 2,4 тэрбум төгрөгийг ЭМД-ын үйл ажиллагаа, хөрөнгө оруулалтад зарцуулсан байна.

Зураг 9.2.1. Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн орлого, зарлага (тэрбум төгрөг)

Эх сурвалж: Эрүүл мэндийн даатгалын хяналт, санхүүжилтийн газар, УНДЕГ, 2009 он

2009 онд ЭМД-ын сангийн шимтгэлийн орлого өмнөх оныхоос 12,1 хувь, зарлага 11,6 хувиар өсчээ. ЭМД-ын сангийн орлогын 43.6 хувийг даатгуулагчийн төлсөн шимтгэл; 39.9 хувийг ажил олгогчийн төлсөн шимтгэл, 11.2 хувийг төр даатгалыг нь хариуцах иргэдэд улсын төсвөөс төлсөн шимтгэл; 5.3 хувийг сангийн чөлөөт үлдэгдлийг банкинд хадгалуулсны хүү, шимтгэл төлөх хугацааг хэтрүүлсэнд ногдуулсан алданги болон бусад эх үүсвэр эзэлж байна.

Хүснэгт 9.2.1 ЭМД-ын сангийн орлогын бүрдүүлэлт

Орлогын бүрдүүлэлт	2008		2009	
	Хүний тоо (мянган хүн)	Нийт мөнгөн дүн (сая төгрөг)	Хүний тоо (мянган хүн)	Нийт мөнгөн дүн (сая төгрөг)
Даатгуулагчийн төлсөн эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэл	880.5	28,484.3	887.9	31,577.7
Ажил олгогчийн төлсөн эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэл	539.7	25,980.6	546.0	28,852.4
Төр даатгалыг нь хариуцах иргэдэд улсын төсвөөс төлсөн шимтгэл	1,353.2	8,094.3	1235.0	8,094.3
Сангийн чөлөөт үлдэгдлийн банкинд хадгалуулсны хүү		1,841.0		3,569.6
Эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэл төлөх хугацааг хэтрүүлсэнд ногдуулсан алданги		70.3		74.1
Бусад эх үүсвэр		88.3		191.3
Нийт дүн	2,233.7	64,558.8	2,122.9	72,359.4

Эх сурвалж: Эрүүл мэндийн даатгалын хяналт, санхүүжилтийн газар, УНДЕГ, 2009 он

Хүснэгт 9.2.1-ээс харахад эрүүл мэндийн даатгалд хамрагдсан хүний тоо буурсан боловч орлогын хэмжээ өссөн байна. Энэ нь төр даатгалыг нь хариуцах иргэдэд улсын төсвөөс төлөх шимтгэлийн үзүүлэлт дээр хүний тоо нь буурсан боловч орлогын хэмжээ өөрчлөгдөөгүйтэй холбоотой байна. Төр даатгалыг нь хариуцах иргэдэд улсын төсвөөс төлөх шимтгэлийг олгохдоо тухайн жилийн статистик дундаж хүн амаар тооцож олгодог ба УНДЕГ-т тухайн жилд бүртгэгдсэн хүний тоогоор нэмэгдэж, хасагдах, өөрчлөлт гардаг ба тэрхүү хэмжээгээр өр, авлагын тооцоо гардаг байна.

Ажил олгогч, даатгуулагчийн төлсөн шимтгэл нийт орлогын дийлэнх буюу 83.5 хувийг бүрдүүлж, тусламж, үйлчилгээний зардлын 45.2 хувийг, эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэлийг нь төрөөс хариуцах иргэдийн шимтгэл нийт орлогын 11.2 хувийг бүрдүүлж, сангийн зардлын 54.8 хувийг зарцуулсан байна.

Хүснэгт 9.2.2. ЭМД-ын сангийн зарцуулалт (тусламж, үйлчилгээний төрлөөр)

ЭМД-ын сангийн зарцуулалт	2008		2009	
	Хүний тоо (мянган хүн)	Нийт мөнгөн дүн (сая төгрөг)	Хүний тоо (мянган хүн)	Нийт мөнгөн дүн (сая төгрөг)
1. Даатгуулагчид үзүүлэх ЭМД-ын тусламж, үйлчилгээний зардал	1,617.9	50,840.4	1,736.6	56,942.6
Амбулаторийн тусламж үйлчилгээ	920.1	8,605.5	853.7	6,306.3
Стационарын тусламж үйлчилгээ	356.0	39,981.0	340.1	47,500.5
Өдрийн эмчилгээ	4.6	178.8	3.7	145.6
Рашаан сувилалын тусламж үйлчилгээ	31.2	1,190.8	36.7	1,507.6
Эмийн үнийн хөнгөлөлт	306.0	884.3	502.4	1,482.6
2. ЭМД-ын үйл ажиллагааны зардал		2,273.0		2,352.7
3. Бусад зардал		0		0
Нийт дүн	1,617.9	53,113.4	1,736.6	59,295.3

Эх сурвалж: Эрүүл мэндийн даатгалын хяналт, санхүүжилтийн газар, УНДЕГ, 2009 он

Хүснэгт 9.2.2-оос харахад тусламж үйлчилгээний зардлууд нь тухайн тусламж үйлчилгээг авсан хүний тоотой шууд хамааралтай байна. Энд зөвхөн стационарын тусламж үйлчилгээний хувьд тусламж үйлчилгээ хүртсэн хүний тоо, зардлын хэмжээ хоёр урвуу хамааралтай байна. Өөрөөр хэлбэл, стационарын тусламж үйлчилгээ хүртсэн хүний тоо 15,9 мянган хүнээр буурсан боловч тэдгээрт зарцуулсан зардлын хэмжээ 7519,5 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Энэ нь нэг талаас өртөг ойролцоо оношийн бүлгээр нэг даатгуулагчийн хэвтэн эмчлүүлэх тусламж үйлчилгээний суурь тарифийг нэмэгдүүлсэн, орон нутаг дахь уламжлалт анагаах ухааны төв, сум дундын эмнэлгийн гэмтэл, мэс заслын өвчний тусламж үйлчилгээний хувьсах зардлыг ЭМД-ын сангаас санхүүжүүлдэг болсонтой холбоотой.

Нөгөө талаас нийт стационарын тусламж үйлчилгээ хүртэгсдийн дунд суурь тариф өндөртэй тусламж үйлчилгээ хүртэгсдийн эзлэх хувь харьцангуй өндөр байснаас үйлчилгээ хүртсэн хүний тоо, зардал хоёр нь урвуу хамааралтай байх магадлалтай юм.

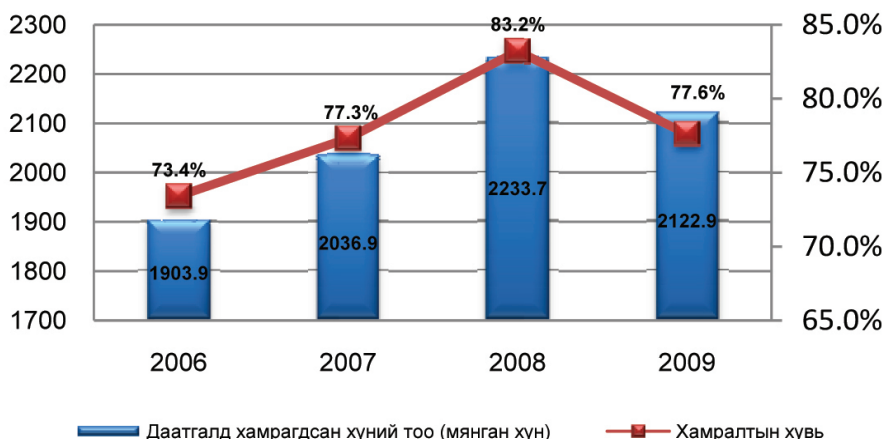
Зураг 9.2.3. ЭМД-ын сангийн зарцуулалт, өмчийн хэлбэрээр (хувиар)

Эх сурвалж: Эрүүл мэндийн даатгалын хяналт, санхүүжилтийн газар, УНДЕГ, 2009 он

ЭМД-ын сангийн зарцуулалтыг өмчийн хэлбэрээр авч үзвэл ЭМД-ын сангийн нийт зарцуулалтад хувийн салбарын зардлын эзлэх хувь нэмэгдэж байна. 2008 онд хувийн салбараар үйлчлүүлсэн нийт 423.9 мянган хүнд 7,671.7 сая төгрөгийн зардал гаргасан бол 2009 онд 634.3 мянган хүнд 9,156.7 сая төгрөг зарцуулсан байна.

Зураг 9.2.3. Эрүүл мэндийн даатгалын хамралт

Эх сурвалж: Эрүүл мэндийн даатгалын хяналт, санхүүжилтийн газар, УНДЕГ, 2009 он

Эрүүл мэндийн даатгалын хамралт 2009 онд өмнөх оноос 5.6 хувиар буурч 77.6 хувь болсон байна. Үүнийг хүснэгт 9.2.1-тэй холбож үзвэл төр даатгалыг нь хариуцан төлдөг бүлгийн хүн амын тоо буурсантай холбоотой байна. Үүнийг төр даатгалыг нь хариуцах ёстой иргэдээ 100 хувь даатгаж чадахгүй байна гэж ташаа ойлгож болохгүй юм. Үүнийг төр даатгалыг нь хариуцан төлдөг хүн амын бүтцээр тайлбарлавал: 16 (ерөнхий боловсролын сургуульд суралцаж байгаа бол 18) хүртэлх насны хүүхэд 2008 онд 955.6 мянга байсан бол 2009 онд 858.2 мянга болж буурсан; тэтгэвэрээс өөр мөнгөн орлогогүй иргэд 2008 онд 285.6 мянга байсан бол 2009 онд 282.4 мянга болж буурсан; хүүхдээ 2 (ихэр бол 3) нас хүртэл нь өсгөн бойжуулж байгаа эх (эцэг) 2008 онд 66.5 мянга байсан бол 2009 онд 65.1 мянга болж буурсан; нийгмийн халамжийн тухай хуулийн 18 дугаар зүйлд заасан иргэн (тахир дутуугийн I, II зэрэг тогтоолгосон иргэд) 2008 онд 29.9 мянга байсан бол 2009 онд 21.6 мянга болж буурсан; хугацаат цэргийн жинхэнэ албан хаагч 2008 онд 15.5 мянга байсан бол 2009 онд 7.8 мянга болж буурсан байна.

Эх сурвалж: Эрүүл мэндийн даатгалын хяналт, санхүүжилтийн газар, УНДЕГ, 2009 он

Хүснэгт 9.1.1 Эрүүл мэндийн санхүүжилтийн үндсэн үзүүлэлт (сая.төг)

Үзүүлэлт	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
ДНБ-д эзлэх эрүүл мэндийн зардал (хувиар)	4.6%	4.9%	4.6%	4.2%	4.1%	3.3%	3.3%	3.4%	3.5%	3.3%
Эрүүл мэндийн нийт зардал (сая.төг)	46,860.6	54,281.1	57,662.2	62,067.2	77,571.3	83,725.9	103,138.0	155,400.0	211,497.1	206,429.3
Нэг хүнд ногдох эрүүл мэндийн зардал (төг)	19,602.8	22,137.5	23,449.5	24,929.6	30,799.4	32,862.0	40,029.1	43,092.0	79,529.7	76,183.0
Зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэр										
Төсвөөс санхүүжих	34,578.9	35,891.1	36,892.8	42,786.3	54,908.7	57,825.1	75,284.6	118,900.0	167,680.3	154,356.2
ЭМД-ын сангаас	9,553.3	14,970.3	18,173.0	15,474.6	18,798.2	21,897.4	23,999.7	31,400.0	38,212.4	45,086.7
Төлбөрт үйлчилгээний болон бусад орлого	2,728.4	3,419.7	2,596.4	3,806.3	3,864.4	4,003.4	3,853.7	4,500.0	6,178.5	5,630.0

Хүснэгт 9.1.2 Эрүүл мэндийн зарим зардал, зүйл ангиар (сая.төг)

Зардлын зүйл ангиар	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Нийт эрүүл мэндийн зардал	9,553.3	14,970.3	18,173.0	15,474.6	8,798.2	21,897.4	23,999.7	29,128.9	211,497.1	206,429.3
Үүнээс: Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшуулал	13,966.9	15,024.5	17,725.3	17,194.4	22,292.3	24,194.6	34,228.0	63,300.0	92,982.4	92,743.8
Эм	7,960.4	9,538.2	9,379.7	9,504.0	11,235.9	11,881.4	11,984.7	15,600.0	23,298.1	25,415.6
Хоол	2,299.8	2,658.8	3,096.6	2,648.8	3,160.6	3,317.7	3,370.7	4,100.0	5,814.1	6,911.5
Ашиглалтын зардал /халаалт, ус гэрэл/	7,557.3	8,733.2	9,394.6	8,747.3	9,389.9	10,783.8	13,403.9	14,400.0	14,892.6	15,030.3
Тээврийн зардал	1,836.0	1,956.6	1,972.6	1,959.7	2,534.3	3,265.8	3,612.8	4,700.0	6,251.6	4,631.0
Хөрөнгийн зардал	1,399.5	1,162.9	1,929.6	3,168.2	3,576.1	3,432.5	6,460.0	10,846.1	15,758.7	20,591.4

Хүснэгт 9.1.3 Эрүүл мэндийн санхүүжилт шатлал тус бүрээр (сая.төг)

Эрүүл мэндийн зардал шатлал тус бүрээр	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Төрөлжсөн нарийн мэргэжлийн эмнэлэг, төвүүд	10,920.0	12,519.1	13,402.4	13,835.7	16,739.3	17,926.9	21,684.0	32,000.0	44,893.9	44,701.2
Хоёрдогч шатлалын тусламж үйлчилгээ	13,498.0	16,890.8	18,045.4	20,755.4	25,525.1	27,111.5	33,286.4	50,700.0	66,142.3	65,386.2
Анхан шатны тусламж үйлчилгээ	8,222.2	9,774.2	12,198.8	13,198.4	16,599.7	18,732.3	23,412.8	34,700.0	50,670.9	48,677.7
Бусад	14,220.4	15,097.0	14,015.6	14,277.7	18,707.2	19,955.2	24,754.8	2,700.0	49,790.1	47,664.3
Бүгд	46,860.6	54,281.1	57,662.2	62,067.2	77,571.3	83,725.9	103,138.0	120,100.0	211,497.2	206,429.4

Хүснэгт 9.2.1 Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн орлого, зарлага (сая.төг)

ЭМД-ын сангийн зарцуулалт	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
ЭМД-ын сангийн орлого	18,111.2	19,802.6	22,188.3	24,312.5	28,124.6	32,574.2	39,660.0	50,263.7	64,558.8	72,359.4
ЭМД-ын сангийн зарцуулалт	12,024.1	13,057.6	15,320.1	19,264.9	20,901.4	23,581.3	26,528.1	27,542.5	53,113.4	59,295.3
Тусламж үйлчилгээний төрлөөр										
Амбулаторийн тусламж үйлчилгээ	191.7	416.0	607.4	1,097.5	1,115.2	1,766.4	3,339.9	2,154.5	8,605.5	6,306.3
Стационарын тусламж үйлчилгээ	11,352.7	12,010.7	13,997.6	15,227.5	16,792.6	18,794.0	20,528.5	22,893.4	39,981.0	47,500.5
Өрхийн эмнэлэг	0.0	0.0	0.0	1,608.8	1,828.7	1,987.1	1,045.3	0.0	0.0	0.0
Хөнгөлөлттэй олгох эмийн үнэ	250.6	378.7	424.5	381.8	526.9	571.1	564.5	564.4	884.3	1,482.6
Рашаан сувилал	229.1	252.2	290.6	342.8	389.1	462.7	558.5	573.0	1,190.8	1,507.6
Өдрийн эмчилгээ	...	...	...	...	...	...	...	...	178.8	145.6
Бусад	0.0	0.0	0.0	606.5	248.9	0.0	491.4	1,357.2	2,273.0	2,352.7
Салбараар										
Улсын салбар	11,484.5	12,251.3	14,003.7	17,981.7	18,889.6	21,427.3	24,145.4	25,034.3	43,168.7	47,785.9
Хувийн хэвшилд	539.6	806.3	1,316.4	1,283.2	2,011.8	2,154.0	2,382.7	2,058.2	7,671.7	9,156.7
Даатгалын хамралтын улсын дундаж	87.6%	81.2%	77.7%	83.0%	85.9%	76.5%	74.0%	78.3%	82.3%	77.6%
Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн тухайн оны үлдэгдэл	...	...	...	...	...	...	...	...	11445.4	13064.1

БҮЛЭГ 10. ДЭМБ-ЫН НОМХОН ДАЛАЙН БАРУУН БҮСИЙН МЭДЭЭНИЙ САНД ОРОХ МОНГОЛ УЛСЫН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД, 2009

Үзүүлэлтүүд		Тоон мэдээлэл						Он
Хүн ам зүйн үзүүлэлтүүд		Бүгд		Эрэгтэй		Эмэгтэй		
1	Газар нутгийн хэмжээ (1 000 км²)	1 567.00						2009
2	Хүн амын тоо ('000)	2735780		1337670		1398100		2009
3	Хүн амын цэвэр өсөлт (%)	1.96		...		...		2009
4	Хүн амын тоо насны бүлгээр (%)			...		...		
	- 0—4 нас	9.69		10.09		9.31		2009
	- 5—14 нас	17.93		18.67		17.22		2009
	- 65 дээш нас	4.06		3.60		4.50		2009
5	Хотын хүн ам (%)	63.23		...		...		2009
6	Төрөлтийн түвшин (1000 хүн амд)	25.30		...		...		2009
7	Нас баралтын түвшин (1000 хүн амд)	5.73		...		...		2009
8	Дундаж наслалт (жилээр)	67.96		64.33		71.79		
9	Төрөлтийн нийлбэр коэффициент (15—49 насн эмэгтэйчүүд)	2.70		...		2.70		2009
Нийгэм, эдийн засгийн үзүүлэлтүүд								
10	Насанд хүрэгчдийн бичиг үсэг тайлагдалтын хувь	97.80		98.00		97.50		2007
11	Нэг хүнд ногдох дотоодын нийт бүтээгдэхүүн (ам.доллар)	1 977.28						2008
12	Нэг хүнд ногдох дотоодын нийт бүтээгдэхүүний өсөлт (ам.доллар) (%)	31.06						2008
13	Хүний хөгжлийн индекс	0.74		...		...		2008
Халдварт болон халдварт бус өвчин		Шинээр бүртгэгдсэн өвчлөлийн тохиолдлын тоо			Нас баралтын тохиолдлын тоо			
14	Сонгогдсон халдварт өвчнүүд	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	
	Вирүст гепатит	6 865	3781	3084	20	10	10	2009
	- Вирүст гепатит А	5 884	3 236	2 648	7	2	5	2009
	- Вирүст гепатит В	748	429	319	13	8	5	2009
	- Вирүст гепатит С	128	44	84	0	0	0	2009
	- Вирүст гепатит Е	....	....	....	....	....	....	2009
	- Бусад	105	72	33	0	0	0	2009
	Урвах тахал	0	0	0	0	0	0	2009
	Энцефалит	52	35	17	0	0	0	2009
	Заг хүйтэн	6 350	2 838	3 512	0	0	0	2009
	Хумхаа	3	3	0	0	0	0	2009
	Тарваган тахал	1	1	0	0	0	0	2009
	Тэмбүү	4 912	1 656	3 256	0	0	0	2009
	Балнад	7	5	2	0	0	0	2009

Тайлбар: / ... / тоон мэдээлэл гарах боломжгүй.

Үзүүлэлтүүд		Тоон мэдээлэл						Он
Халдварт болон халдварт бус өвчнүүд		Шинэ тохиолдлын тоо			Нас баралтын тоо			
		Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	
15	Амьсгалын замын хурц халдварт өвчнүүд	194 099	92 314	101 785	461	255	206	2009
16	Суулгалт халдвар	26 271	13 127	13 144	62	30	32	2009
17	Сүрьеэ							
	- Нийт тохиолдол	4 286	2177	2109	222	134	88	2009
	- Уушгиний түрхэц эерэг шинэ сүрьеэ	3 153	1665	1488	162	94	68	2009
18	Хавдар							
	Хорт хавдар бүгд	4 122	2 207	1 915	3 145	1 821	1 324	2009
	- Хөхний	82	2	80	37	1	36	2009
	- Бүдүүн, шулуун гэдэсний	105	61	44	80	51	29	2009
	- Умайн хүзүүний	265		265	106		106	2009
	- Улаан хоолойн	293	160	133	266	156	110	2009
	- Лейкеми	37	20	17	25	12	13	2009
	- Уруул амны хөндий, залгиур	60	41	19	35	22	13	2009
	- Элэгний	1674	962	712	1410	822	588	2009
	- Ходоодны	637	421	216	488	318	170	2009
	- Төвөнх, амьсгуурс, уушигны	346	266	80	295	239	56	2009
19	Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин							
	Бүгд	184 104	69 875	114 229	5 892	3 202	2 690	2009
	- Зүрхний цочмог шигдээс	1 781	881	900	830	566	264	2009
	- Тархины судасны өвчин	17 082	5412	11670	2 344	1 288	1 116	2009
	- Даралт ихсэх өвчин	72 672	25 663	47 009	374	196	178	2009
	- Зүрхний ишеми өвчин	41 265	17 510	23 755	1 532	803	729	2009
	- Хэрлэгийн гаралтай зүрхний өвчин	24 102	6799	17 303	69	35	34	2009
20	Чихрийн шижин	8 444	4 027	4 417	60	32	28	2009
21	Сэтгэцийн ба зан төрхийн эмгэг	27 210	13 354	13 856	33	18	15	2009
22	Осол гэмтэл							
	Бүгд	112 968	72146	40 822	2 361	1 855	506	2009
	- Хүчирхийлэл ба бусдад хорлогдох	...	...	...	264	213	51	2009
	- Зам тээврийн осол	...	...	...	427	335	92	2009
	- Үйлдвэрийн осол	...	...	...	50	38	12	2009
	- Амиа хорлох	...	...	...	434	349	85	2009
Хүн амын өвчлөл, нас баралтын тэргүүлэх шалтгаан		Бүртгэгдсэн өвчлөлийн тохиолдлын тоо			100 000 хүн амд			
23	Өвчлөлийн тэргүүлэх 10 шалтгаан	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	
	1. Амьсгалын тогтолцооны өвчин	278 478	130 682	147 796	10 277.26	9 871.89	10 664.46	2009
	2. Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	244 006	98 723	145 283	9 005.07	7 457.66	10 483.13	2009
	3. Шээс бэлгийн тогтолцооны өвчин	204 957	46 718	158 239	7 563.96	3 529.14	11 417.99	2009
	4. Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин	184 104	69 875	114 229	6 794.38	5 278.45	8 242.38	2009
	5. Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин	98 841	41 080	57 761	3 647.74	3 103.24	4 167.84	2009
	6. Гэмтэл, хордлого ба гадны шалтгаант бусад тодорхой эмгэг	112 968	72 146	40822	4 169.10	5 450.00	2 945.58	2009
	7. Халдварт ба шимэгчит зарим өвчин	44 658	19 189	25 469	1 648.11	1 449.56	1 837.76	2009
	8. Арьс ба арьсан доорх эслэгийн өвчин	86 362	37975	48387	3 187.20	2 868.68	3 491.44	2009
	9. Сэтгэц ба зан төрхийн эмгэг	27 210	13354	13856	1 004.19	1 008.78	999.80	2009
	10. Нүд ба түүний дайврын өвчнүүд	57168	22178	34990	2 109.79	1 675.36	2 524.76	2009

Үзүүлэлтүүд		Тоон мэдээлэл						Он
		Нас баралтын тоо			100 000 хүн амд			
24	Нас баралтын тэргүүлэх 10 шалтгаан	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	
	1. Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин	5 892	3 202	2 690	217.44	241.88	194.10	2009
	2. Хавдар	3 222	1 847	1 375	118.91	139.52	99.22	2009
	3. Гэмтэл, хордлого ба гадны шалтгаант бусад тодорхой эмгэг	2 361	1 855	506	87.13	140.13	36.51	2009
	4. Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	1312	708	604	48.42	53.48	43.58	2009
	5. Амьсгалын тогтолцооны өвчин	752	428	324	27.75	32.33	23.38	2009
	6. Перинаталь үед үүссэн зарим эмгэг	727	430	297	26.83	32.48	21.43	2009
	7. Халдварт ба шимэгчит зарим өвчин	265	160	105	9.78	12.09	7.58	2009
	8. Шээс бэлгийн тогтолцооны өвчин	286	163	126	10.55	12.31	9.09	2009
	9. Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин	234	130	104	8.64	9.82	7.50	2009
	10. Төрөлх гажиг, гаж хөгжил ба хромосомын эмгэг	201	107	94	7.42	8.08	6.78	2009
	Эх, хүүхдийн эрүүл мэндийн үзүүлэлтүүд	Бүгд		Эрэгтэй		Эмэгтэй		
25	Орчин үеийн жирэмслэлтээс сэргийлэх арга хэрэглэдэг төрөх насны эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь	53.2						2009
26	Цус багадалтай жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь	7.90						2009
27	Нярайн эрт үеийн нас баралтын түвшин (1000 амьд төрөлтөд)	9.96		11.5		8.3		2009
28	2500 гр-аас дээш жинтэй төрсөн хүүхдийн эзлэх хувь	95.80		96.1		95.5		2009
29	Дархлаажуулалтын хамралтын хувь							
	- БЦЖ	98.80		...		...		2009
	- СХТ+Геп В+ХиВ	97.40		...		...		2009
	-Халдварт саа	97.10		...		...		2009
	- В Гепатит	98.80		...		...		2009
	- Улаанбурхан	96.50		...		...		2009
	- Улаанбурхан, гахай хавдар, улаанууд	96.00		...		...		2009
		Тохиолдлын тоо			Нас баралтын тоо			
30	Эхийн эндэгдлийн шалтгаан	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	
	- Үр хөндөлт	12 602	...	12 602	0	...	0	2009
	- Манас таталт	9 223	...	9 223	8	...	8	2009
	- Цус алдалт	1 967	...	1 967	2	...	2	2009
	- Төрөлт удаашрах	6 217	...	6 217	0	...	0	2009
	- Төрөх үеийн халдвар	101	...	101	2	...	2	2009
31	Өргөн дархлаажуулалт бүхий халдварт өвчин							
	- Сахуу	0	0	0	0	0	0	2009
	- Халдварт менингит	38	18	20	4	2	2	2009
	- Улаанбурхан	6	3	3	0	0	0	2009
	- Гахайн хавдар	1990	1086	904	0	0	0	2009
	- Нярайн татран	0	0	0	0	0	0	2009
	- Хөхүүл ханиад	0	0	0	0	0	0	2009
	- Халдварт саа	0	0	0	0	0	0	2009
	- Улаанууд	9	7	2	0	0	0	2009
- Татран	3	2	1	2	2	0	2009	

Үзүүлэлтүүд			Тоон мэдээ							Он	
Эрүүл мэндийн байгууллагууд			Тоо		Орны тоо						
Улсын эрүүл мэндийн байгууллагууд	- Гуравдагч шатлалын эмнэлэг, төрөлжсөн мэргэжлийн төвүүд		16		4 005				2009		
	- Аймаг, дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг		39		4 326				2009		
	- Сум, сум дундын эмнэлэг		330		5 367				2009		
	- Өрхийн эмнэлэг		226		0				2009		
Хувийн эрүүл мэндийн байгууллагууд	- Ортой хувийн эмнэлэг		160		2 422				2009		
	- Үүдэн хувийн эмнэлэг		922		0				2009		
Эрүүл мэндийн санхүүжилт											
32	Эрүүл мэндийн нийт зардал										
	- Нийт зардал (сая.төгрөг)		241 924.6							2008	
	- ДНБ-д эзлэх эрүүл мэндийн нийт зардал (хувь)		3.95%							2008	
	- Нэг хүнд ногдох эрүүл мэндийн нийт зардал		90973.032							2008	
	Эрүүл мэндийн улсын зардал										
	- Нийт зардал (сая.төгрөг)		191 026.96							2008	
	- Эрүүл мэндийн нийт зардалд улсын төсвийн зардлын эзлэх хувь		78.96%							2008	
	- Улсын нэгдсэн төсвийн зардалд эрүүл мэндийн улсын төсвийн зардлын эзлэх хувь		7.76%							2008	
	Эрүүл мэндийн улсын зардлын гадаад эх үүсвэр										
	- Эрүүл мэндийн салбарт зарцуулсан улсын нэгдсэн төсвийн зардалд гадаад эх үүсвэрийн эзлэх хувь		...								
	Эрүүл мэндийн хувийн салбарын зардал										
	- Эрүүл мэндийн нийт зардалд хувийн салбарын эрүүл мэндийн зардлын эзлэх хувь		12.58%							2008	
	- Эрүүл мэндийн нийт зардалд өрх, хувь хүний халааснаас гарах зардлын эзлэх хувь		5.12%							2008	
	Төгрөгийн ханш		1 165.66							2008	
	33	Нийт хүн амын эрүүл мэндийн даатгалд хамрагдалтын эзлэх хувь		83.20%							2008
	Үзүүлэлт			Тоон мэдээ							Он
34	Эрүүл мэндийн салбарын хүний нөөц		Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Хот	Хөдөө	Улсын	Хувийн		
	Их эмч	- Бодит тоо	7 140	1 432	5 708	4 328	2 812	5 744	1 396	2009	
		- 1000 хүн амд	2.64	1.08	4.12	2.57	2.75	2.12	0.52	2009	
	Шүдний техникч	- Бодит тоо	528	...	...	387	141	198	330	2009	
		- 1000 хүн амд	0.19	...	...	0.23	0.14	0.07	0.12	2009	
	Эм зүйч	- Бодит тоо	1088	56	1032	889	199	182	906	2009	
		- 1000 хүн амд	0.40	0.04	0.74	0.53	0.19	0.07	0.33	2009	
	Сувилагч	- Бодит тоо	9 017	178	8 839	4 777	4 240	8 159	858	2009	
		- 1000 хүн амд	3.33	0.13	6.38	2.83	4.14	3.01	0.32	2009	
	Эх баригч	- Бодит тоо	668	9	659	130	538	649	19	2009	
		- 1000 хүн амд	0.25	0.00	0.24	0.08	0.53	0.24	0.01	2009	
	Бусад тусгай дунд мэргэжилтэн	- Бодит тоо	1 219	114	1 105	607	612	984	235	2009	
		- 1000 хүн амд	0.45	0.09	0.80	0.36	0.60	0.36	0.09	2009	
	Нийгмийн эрүүл мэндийн ажилтан	- Бодит тоо	328	80	248	...	...	328	0		
		- 1000 хүн амд	0.12	0.06	0.18	...	...	0.12	...		
	35	Анагаах ухааны их сургууль, коллежийг төгсөгчид	Их эмч	559	160	399	...	...	414	145	2009
		Шүдний эмч	108	14	94	...	...	84	24	2009	

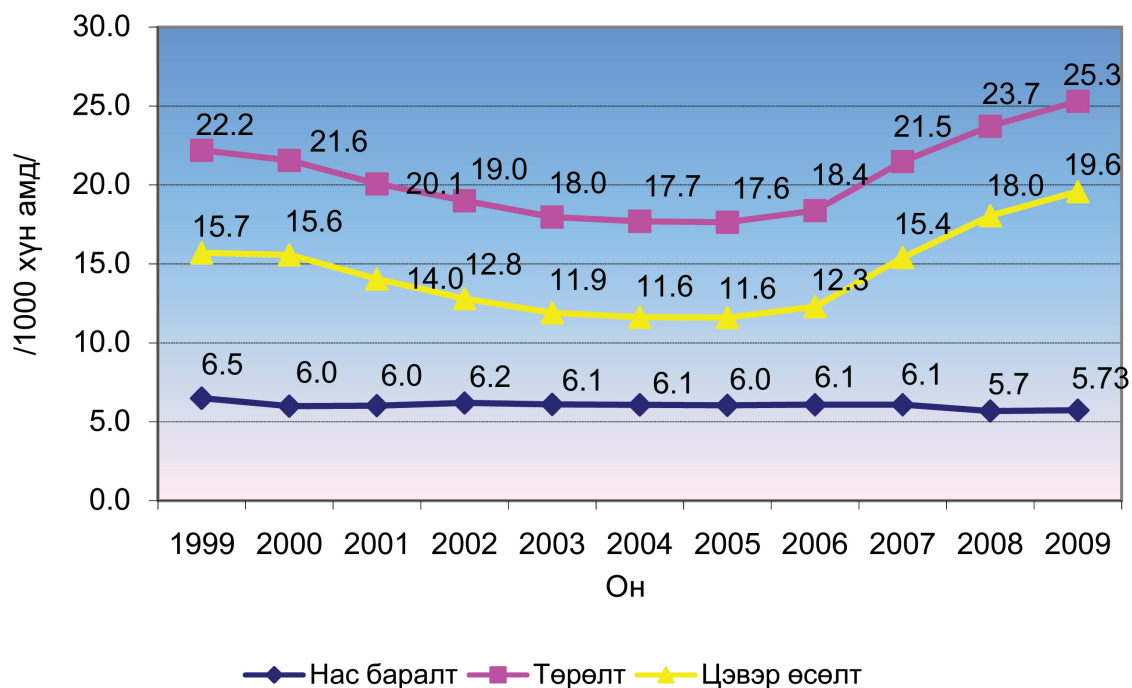
Үзүүлэлтүүд			Тоон мэдээлэл							Он
			Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Хот	Хөдөө	Улсын	Хувийн	
36	Анагаах ухааны их сургууль, коллежийг төгсөгчид	Эм зүй, эм судлал	234	18	216	...	...	115	119	2009
		Сувилагч	475	12	463	...	...	324	151	2009
		Эх баригч	161	10	151	...	...	161	...	2009
		Бусад тусгай дунд мэргэжилтэн	331	56	275	...	...	331	...	2009
		Нийгмийн эрүүл мэндийн ажилтан	20	7	13	...	...	20	...	2009
37	Эмнэлгийн мэргэжилтний хорогдол	Их эмч	234	...	...	...	...	...	...	2009
		Шүдний эмч	...	...	...	...	...	...	...	2009
		Эм зүйч	15	...	...	...	...	...	...	2009
		Сувилагч	336	...	...	...	...	...	...	2009
		Эх баригч	12	...	...	...	...	...	...	2009
		Бусад тусгай дунд мэргэжилтэн	157	...	...	...	...	...	...	2009
		Нийгмийн эрүүл мэндийн ажилтан	...	...	...	...	...	...	...	2009
Үзүүлэлтүүд			Тоон мэдээлэл							Он
Мянганы хөгжлийн зорилтын үзүүлэлтүүд			Бүгд		Эрэгтэй		Эмэгтэй			
38	Тав хүртэлх насны тураалтай хүүхдийн эзлэх хувь		6.30		5.90		6.60		2007	
39	Нялхсын эндэгдлийн түвшин (1000 амьд төрөлтөнд)		20.16		22.56		17.60		2009	
40	5 хүртэлх насны хүүхдний эндэгдлийн түвшин (1000 амьд төрөлтөнд)		23.65		25.90		21.24		2009	
41	Улаан бурхны эсрэг вакцинжуулалтад хамрагдсан хүүхдийн хувь		96.50		...		...		2009	
42	Эхийн эндэгдлийн түвшин (100 000 амьд төрөлтөнд)		81.40		...		...		2009	
43	Эрүүл мэндийн мэргэжилтний эх барьсан төрөлтийн эзлэх хувь		99.80		...		...		2009	
	- Гэрийн төрөлтийн эзлэх хувь		0.40		...		...		2009	
	- Эмнэлгийн төрөлтийн эзлэх хувь		99.60		...		...		2009	
44	Жирэмслэлтээс сэргийлэх арга хэрэглэдэг эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь		53.20		...		...		2009	
45	20-оос доош насны төрөлтийн эзлэх хувь		6.10						2009	
46	Жирэмсний хяналтын хувь		84.10		...		...		2009	
	- Эрт үеийн									
	- Хожуу үеийн		1.2		...		...		2009	
47	15-24 насны хүн амын дундах ХДХВ-ийн тархалтын хувь		<0.1%		...		...		2009	
48	Насанд хүрсэн хүн амын дундах ХДХВ-ийн тархалтын хувь		<0.1%		...		...		2009	
49	Ретровирусийн эсрэг эмчилгээнд хамрагдаж байгаа ХДХВ-ийн халдварын хожуу үедээ орсон хүмүүсийн эзлэх хувь		...		...		...		2009	
50	Сүрьеэ өвчний тархалтын түвшин 100 000 хүн амд		70.2		...		...			
51	Сүрьеэ өвчний нас баралтын түвшин 100 000 хүн амд		2.80		3.6		2.1		2009	
52	(DOTS)-ын эмчилгээнд хамрагдсан сүрьеэтэй өвчний эзлэх хувь		74.10		...		...		2009	
53	ДОТС-ын хүрээнд эмчилсэн сүрьеэгийн тохиолдлын хувь		84.00		...		...		2009	
			Бүгд		Хот		Хөдөө			
54	Баталгаат усан хангамжийн эх үүсвэрээс ус хэрэглэж байгаа хүн амын эзлэх хувь		...		...		...			
55	Эрүүл ахуйн шаардлага хангахуйц нөхцөлд амьдарч байгаа хүн амын эзлэх хувь		...		...		...			
56	Зайлшгүй шаардлагатай эмийн хангалтын хувь		...		...		...			

БҮЛЭГ 11. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮНДСЭН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

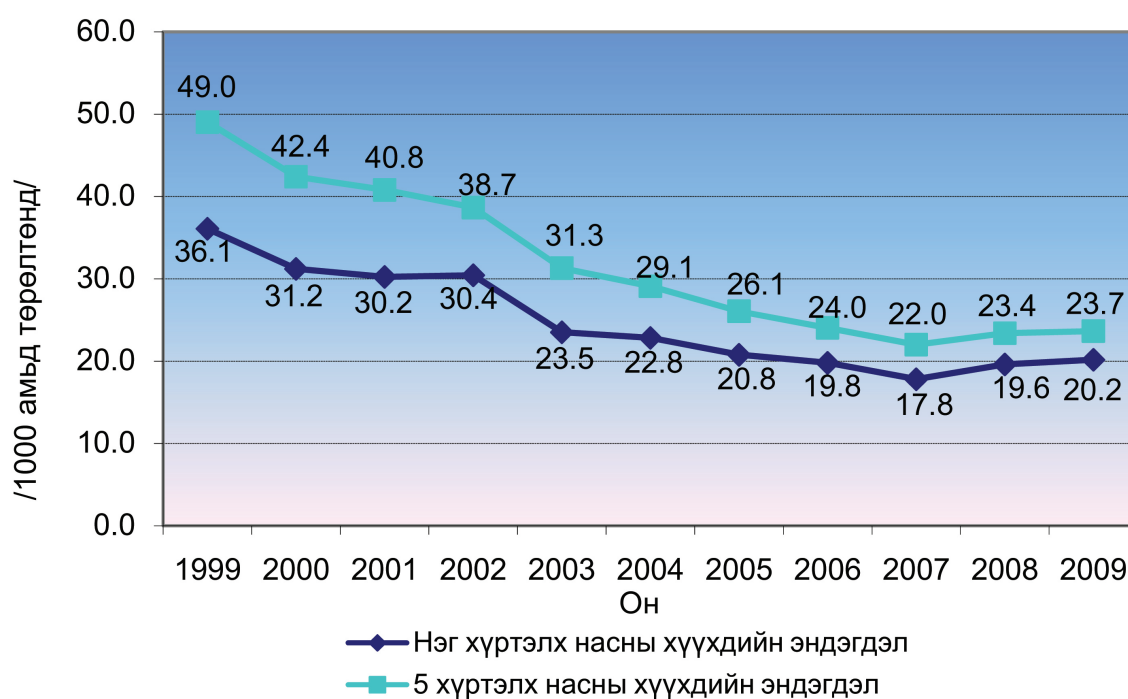
Эрүүл мэндийн зарим үндсэн үзүүлэлтүүд, 2009

	Аймаг хотын нэр	2009 оны эцсийн үндсэн үзүүлэлтүүд	10,000 хүн амд				Нэг хилийн чанадад амьдарч буй хүний тоо	Нэг хилийн чанадад амьдарч буй хүний тоо	Нэг хилийн чанадад амьдарч буй хүний тоо	Нэг хилийн чанадад амьдарч буй хүний тоо	Нэг хилийн чанадад амьдарч буй хүний тоо	1000 хүнд ногдох			5 хүртэлх насны хүүхдийн эхлэл	
			Орны тоо	Хүний хилийн чанадад амьдарч буй хүний тоо	Эмэгтэйн дундаж амьдралын үндсэн үзүүлэлтүүд	Бүх ажиллагсад						Төрөл	Нас барагт	Цэвэр өсөлт	Мөн насны 1000 хүүхдэд	Амьд төрсөн 1000 хүүхдэд
	A	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	Архангай	92449	62.07	13.52	52.34	113.97	161.11	739.82	3.87	3.32	22.11	5.54	16.58	25.87	6.56	28.79
2	Баян-Өлгий	101848	58.68	13.00	45.49	99.24	170.42	769.46	3.50	3.98	25.18	5.22	19.97	27.01	8.69	36.93
3	Баянхонгор	85365	58.52	12.20	54.53	120.91	170.88	819.91	4.47	3.87	24.01	5.82	18.19	22.84	6.76	26.72
4	Булган	62340	59.95	15.19	55.91	126.69	166.80	658.33	3.68	3.45	17.13	4.90	12.23	18.73	4.29	21.54
5	Говь-Алтай	59376	77.18	19.30	77.69	167.62	129.56	518.25	4.03	4.35	23.05	5.69	17.37	26.83	8.58	35.53
6	Говь-Сүмбэр	13293	81.01	31.33	77.95	168.13	123.44	319.15	2.49	7.45	27.59	5.04	22.54	22.22	6.52	27.78
7	Дархан-Уул	90050	56.89	25.92	60.03	129.94	175.78	385.79	2.32	7.35	29.09	5.97	23.12	9.57	3.81	11.87
8	Дорноговь	58318	61.60	30.80	56.41	141.90	162.33	324.65	1.83	6.54	23.14	4.95	18.19	21.77	5.31	24.02
9	Дорнод	73625	65.21	18.75	53.94	129.61	153.34	533.36	2.88	4.10	26.18	6.51	19.67	17.10	5.39	20.21
10	Дундговь	47671	62.15	18.98	62.98	139.10	160.91	526.95	3.32	3.95	22.63	4.94	17.68	20.13	5.19	22.87
11	Завхан	79320	66.61	14.83	63.34	135.99	150.12	674.28	4.27	4.92	23.60	5.77	17.83	22.91	5.99	24.51
12	Орхон	83145	50.88	27.14	58.64	121.63	196.53	368.49	2.16	8.12	30.15	6.31	23.84	15.56	5.34	16.76
13	Өвөрхангай	117513	54.43	14.78	44.94	101.50	183.74	676.53	3.04	2.36	25.14	5.71	19.43	23.08	6.84	25.80
14	Өмнөговь	49333	55.86	21.85	56.68	124.49	179.03	457.71	2.59	5.77	26.38	5.96	20.43	21.06	5.91	23.40
15	Сүхбаатар	54955	57.70	18.38	58.06	136.33	173.32	543.98	3.16	5.01	21.70	5.53	16.16	18.49	5.32	22.69
16	Сэлэнгэ	103459	63.02	16.10	50.24	108.58	158.68	621.27	3.12	3.77	18.03	5.02	13.00	14.09	3.26	16.26
17	Төв	88503	48.27	14.95	49.52	120.04	207.18	669.00	3.31	3.09	10.66	4.70	5.96	18.24	2.31	20.39
18	Увс	78801	60.28	14.63	60.15	121.82	165.90	683.61	4.11	4.43	30.00	6.83	23.17	30.60	9.76	36.46
19	Ховд	88505	63.09	13.91	54.50	109.44	158.51	719.09	3.92	4.30	25.18	4.55	20.63	18.86	6.70	25.15
20	Хөвсгөл	124108	48.88	12.95	55.60	110.87	204.59	772.33	4.29	4.56	25.48	6.70	18.78	29.43	8.81	33.86
21	Хэнтий	71458	60.93	20.50	56.86	135.19	164.13	487.89	2.77	4.43	21.90	5.28	16.62	29.21	7.02	31.75
22	Аймгийн дундаж	1623435	59.13	17.38	55.57	122.12	169.12	575.27	3.20	4.51	23.65	5.62	18.03	21.87	6.26	25.73
23	Улаанбаатар	1112345	74.80	39.63	62.26	173.53	133.69	252.31	1.57	7.95	27.73	5.88	21.84	18.00	6.17	21.03
24	Улсын дундаж	2735780	65.44	26.35	58.27	142.84	152.80	379.50	2.21	5.89	25.30	5.73	19.57	20.16	6.23	23.65

Хүн амын төрөлт, нас баралт, цэвэр өсөлт /1999-2009/

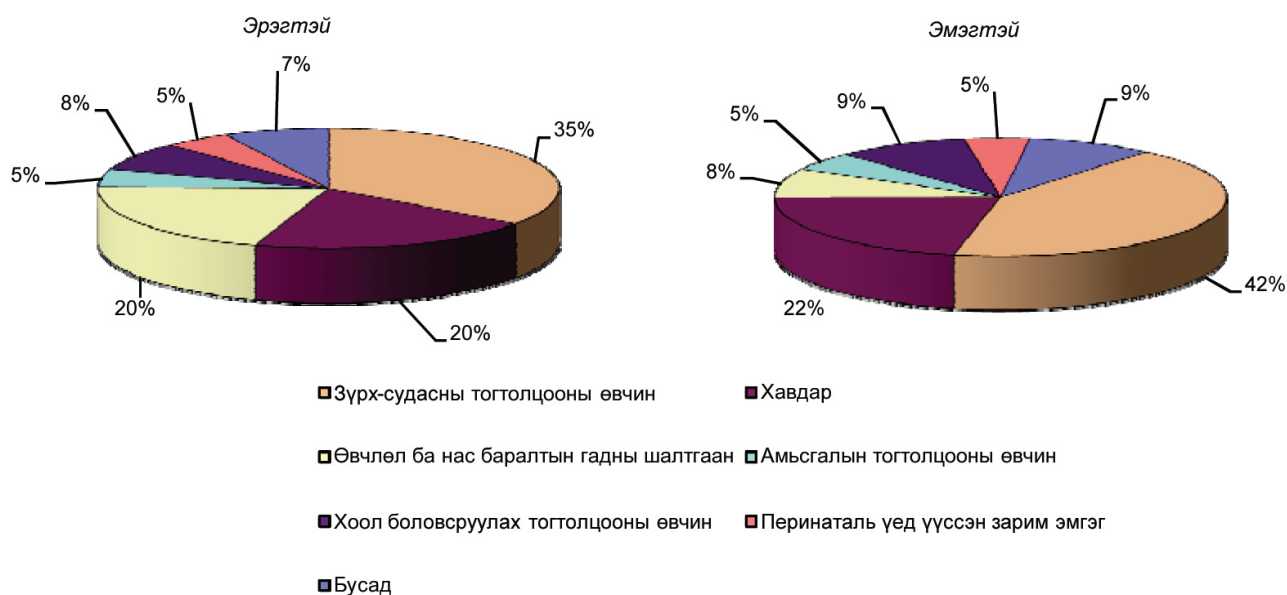
Нялхсын болон 5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл /1999-2009/

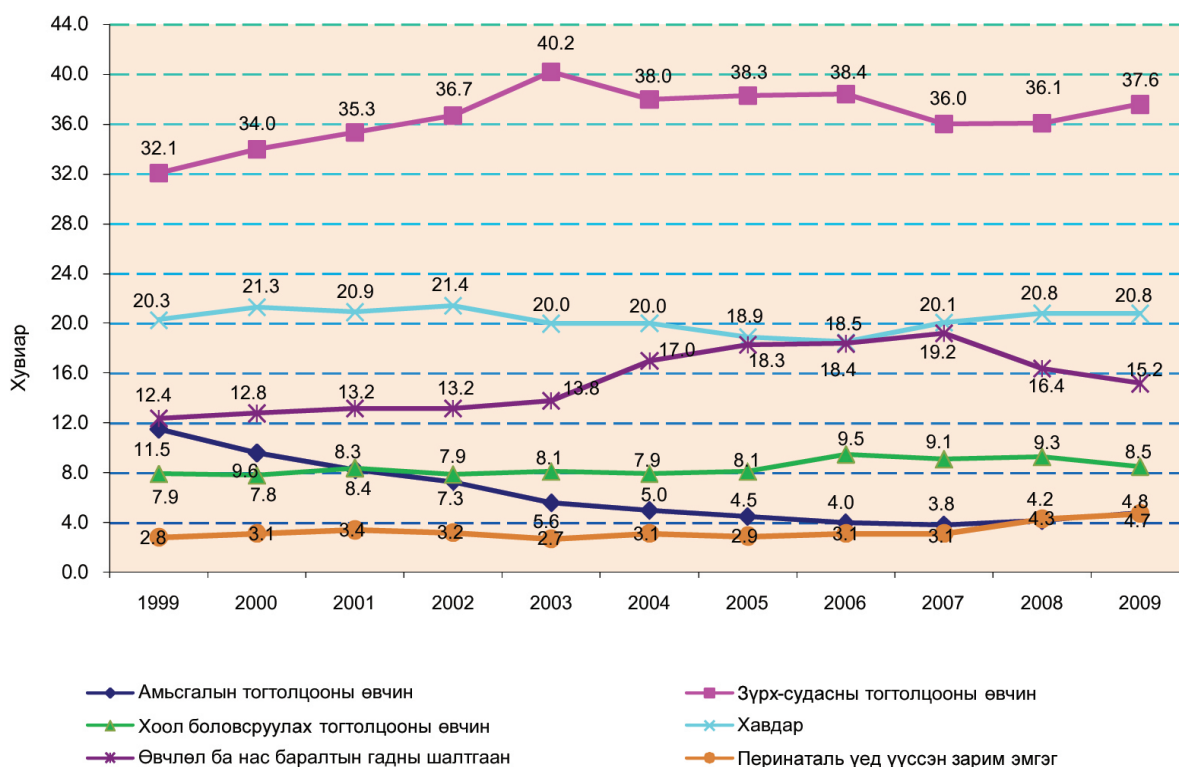
Хүн амын нас баралтын шалтгаан, хүйсээр, 2009

Өвчний бүлэг ӨОУА-10	Бүгд		Эрэгтэй		Эмэгтэй	
	Бодит тоо	10000 хүн амд	Бодит тоо	10000 хүн амд	Бодит тоо	10000 хүн амд
Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин	5892	21.74	3202	24.19	2690	19.41
Хавдар	3222	11.89	1847	13.95	1375	9.92
Өвчлөл ба нас баралтын гадны шалтгаан	2361	8.71	1855	14.01	506	3.65
Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	1312	4.84	708	5.35	604	4.36
Амьсгалын тогтолцооны өвчин	752	2.78	428	3.23	324	2.34
Халдварт ба шимэгчит зарим өвчин	265	0.98	160	1.21	105	0.76
Перинаталь үед үүссэн зарим эмгэг	727	2.68	430	3.25	297	2.14
Шээс бэлгийн тогтолцооны эмгэг	289	1.07	163	1.23	126	0.91
Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин	234	0.86	130	0.98	104	0.75
Төрөлх гажиг, гаж хөгжил ба хромосомын эмгэг	201	0.74	107	0.81	94	0.68
Өөр бүлэгт ангилаагүй шинж тэмдэг, зовиур, эмнэлзүйн ба лабораторийн хэвийн бус үзүүлэлтүүд	48	0.18	25	0.19	23	0.17
Дотоод шүүрэл, тэжээлийн ба бодисын солилцооны өвчнүүд	92	0.34	43	0.32	49	0.35
Сэтгэцийн ба зан төрхийн эмгэг	33	0.12	18	0.14	15	0.11
Жирэмсэн, төрөлт ба төрсний дараах үе	28	0.10	-	0.00	28	0.20
Цус, цус төлжүүлэх эрхтэний өвчин ба дархлааны механизм хамарсан эмгэг	18	0.07	7	0.05	11	0.08
Яс-булчингийн тогтолцоо ба холбох эдийн өвчин	30	0.11	10	0.08	20	0.14
Чих ба хөхлөг сэртэнгийн өвчин	1	0.00	0	0.00	1	0.01
Арьс ба арьсан доорх эслэгийн өвчин	17	0.06	15	0.11	2	0.01
Бүгд	15522	57.28	9148	69.11	6374	45.99

Нас баралтын зонхилох шалтгаан, хүйсээр, 2009

Хүн амын нас баралтын эхний 5 шалтгаан (1999-2009)

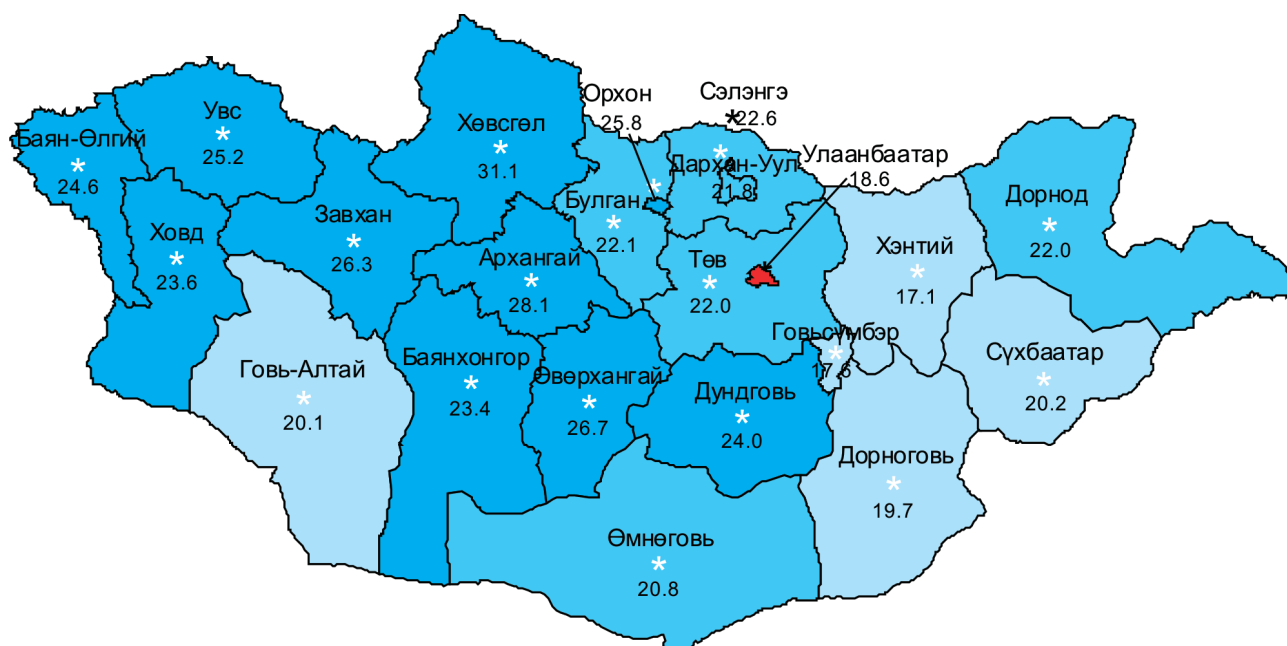

Нас баралтын эхний 5 шалтгаан (аймгаар), 2009

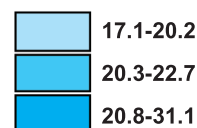
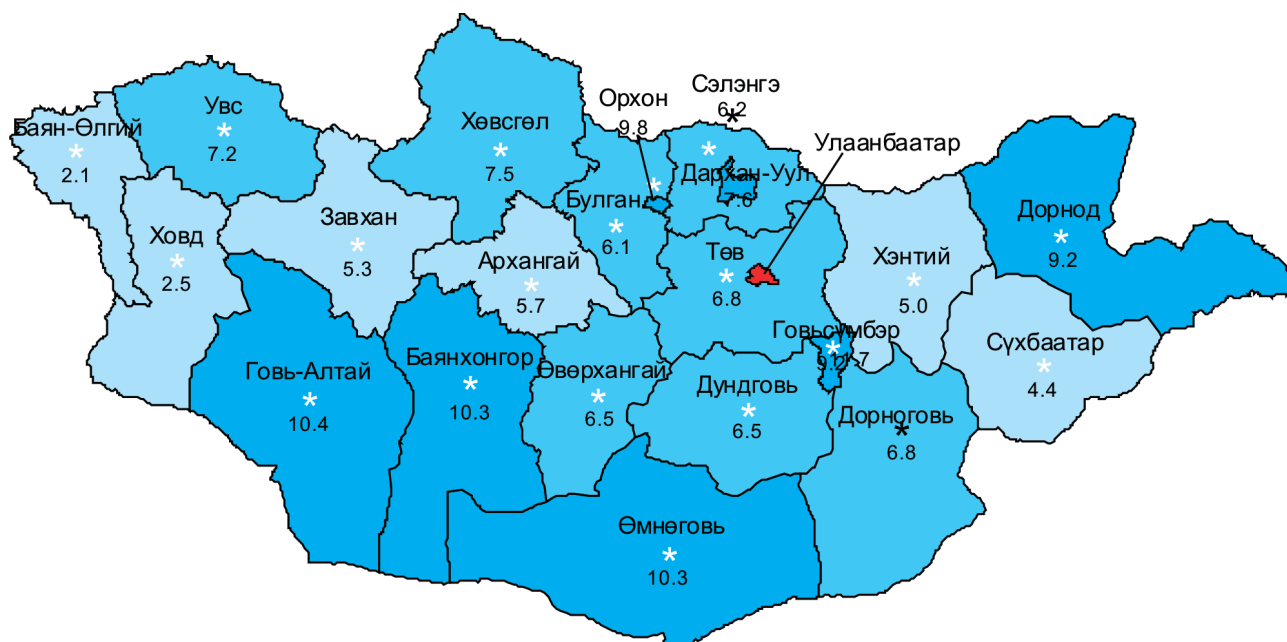
□	Аймаг, хотын нэр	10000 хүн амд				
		Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин	Хавдар	Өвчлөл ба нас баралтын шалтгаан	Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	Амьсгалын тогтолцооны өвчин
1	Архангай	28.12	10.71	5.73	2.92	1.62
2	Баян-Өлгий	24.61	6.10	2.07	5.51	8.37
3	Баянхонгор	23.45	8.21	10.32	5.39	4.10
4	Булган	22.14	13.25	6.14	1.45	0.81
5	Говь-Алтай	20.13	14.77	10.40	3.36	3.02
6	Говьсүмбэр	17.58	6.88	9.17	9.17	2.29
7	Дархан-Уул	21.77	17.17	7.63	3.82	2.02
8	Дорноговь	19.73	7.96	6.75	5.36	1.21
9	Дорнод	22.01	16.17	9.24	6.93	2.72
10	Дундговь	23.98	8.34	6.46	2.50	2.09
11	Завхан	26.27	12.57	5.28	4.02	2.77
12	Орхон	25.80	10.54	9.81	7.87	1.09
13	Өвөрхангай	26.66	9.83	6.49	3.25	3.50
14	Өмнөговь	20.82	12.37	10.31	5.15	2.68
15	Сүхбаатар	20.20	17.84	4.37	3.64	2.18
16	Сэлэнгэ	22.63	10.34	6.24	4.39	1.85
17	Төв	22.02	9.36	6.85	2.74	1.26
18	Увс	25.22	19.42	7.19	3.28	4.41
19	Ховд	23.63	6.67	2.49	4.41	4.07
20	Хөвсгөл	31.08	13.76	7.45	3.48	3.56
21	Хэнтий	17.13	7.30	5.05	11.51	3.51
22	Аймгийн дундаж	23.87	11.44	6.70	4.56	2.99
23	Улаанбаатар	18.60	12.55	11.69	5.27	2.46
24	Улсын дундаж	21.74	11.89	8.71	4.84	2.78

Зүрх судасны тогтолцооны өвчин (нас баралт), 10 000 хүн амд, 2009

Улсын дундаж 21.74
Аймгийн дундаж 23.87

Өвчлөл ба нас баралтын гадны шалтгаан (нас баралт)
10 000 хүн амд, 2009

Улсын дундаж 8.71
Аймгийн дундаж 6.70

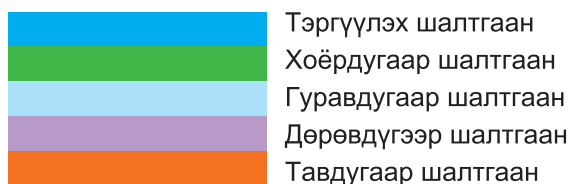

5 хүртлэх насны хүүхдийн эндэгдлийн шалтгаан, 2009

Өвчний бүлэг ӨОУА-10	0-1 хүртэлх нас		5 хүртэлх нас	
	Бодит тоо	Хувь	Бодит тоо	Хувь
Төрөх тойрны (перинаталь) үед үүсэх оёг	727	52.5	727	44.7
Амьсгалын тогтолцооны өвчин	266	19.2	346	21.3
Төрөлхийн гажиг, хэв гажил, өнгөт цогцын гажуудал	156	11.3	168	10.3
Өвчлөл ба нас баралтын гадны шалтгаан	99	7.1	186	11.4
Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	61	4.4	78	4.8
Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин	46	3.3	67	4.1
Халдварт ба шимэгчит зарим өвчин	11	0.8	14	0.9
Бусад	20	1.4	40	2.5
Бүгд	1386	100.0	1626	100.0

Нялхсын эндэгдлийн тэргүүлэх 5 шалтгаан (2005-2009)

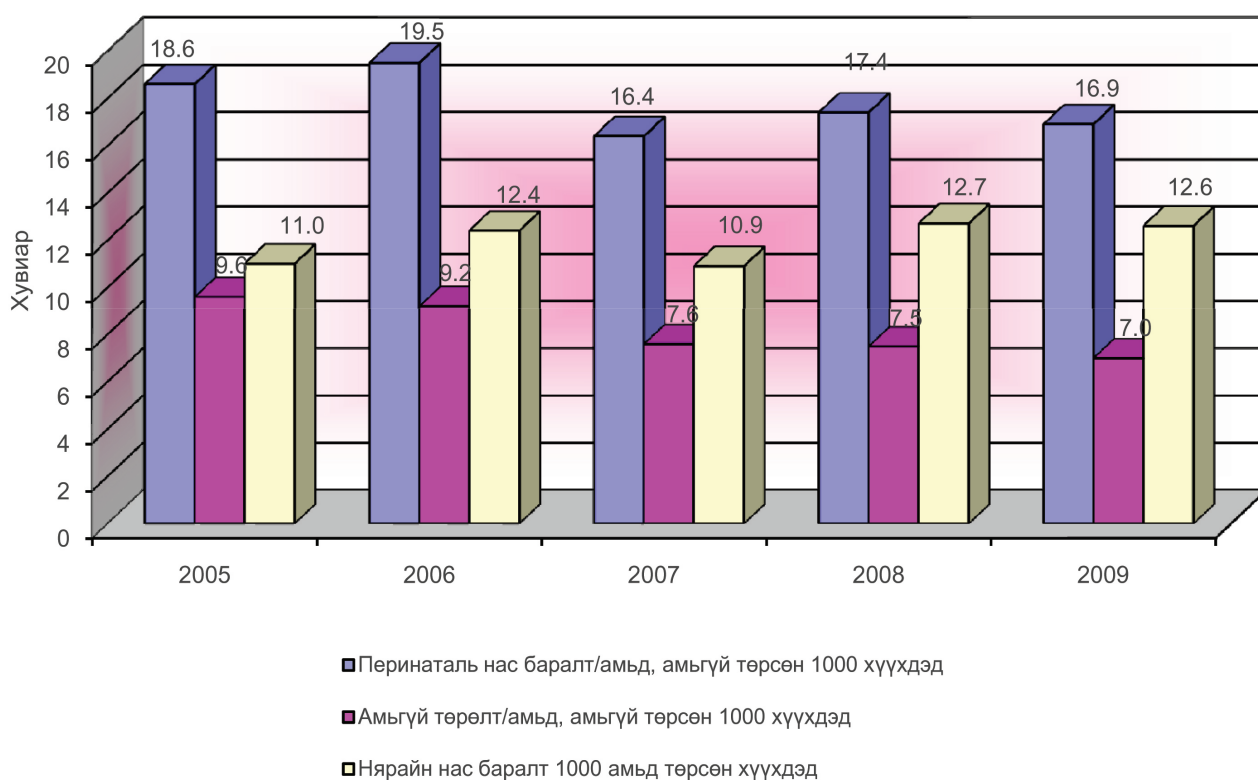
Шалтгаан	2005	2006	2007	2008	2009
Перинаталь үед үүссэн зарим эмгэг	48.2	51.0	49.7	51.9	44.7
Амьсгалын тогтолцооны өвчин	26.2	17.2	19.1	17.3	21.3
Төрөлх гажиг, гаж хөгжил ба хромосомын эмгэг	9.7	12.3	12.4	13.4	10.3
Өвчлөл ба нас баралтын гадны шалтгаан	5.8	6.3	7.5	7.0	11.4
Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	5.2	4.6	4.4	4.4	4.8
Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин	2.3	5.5	4.2	2.7	4.1
Халдварт ба шимэгчит зарим өвчин	1.5	2.5	1.7	1.7	0.9

Нялхсын эндэгдэл, 2009

Шалтгаан	
1 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл 1000 амьд төрсөн хүүхдэд	20.2
Нярайн эрт үеийн нас баралт 1000 амьд төрсөн хүүхдэд	10.0
Нярайн хожуу үеийн нас баралт 1000 амьд төрсөн хүүхдэд	2.7
Нярайн нас баралт 1000 амьд төрсөн хүүхдэд	12.6
Амьгүй төрөлт / амьд, амьгүй төрсөн 1000 хүүхдэд /	7.0
Перинаталь нас баралт / амьд, амьгүй төрсөн 1000 хүүхдэд /	16.9

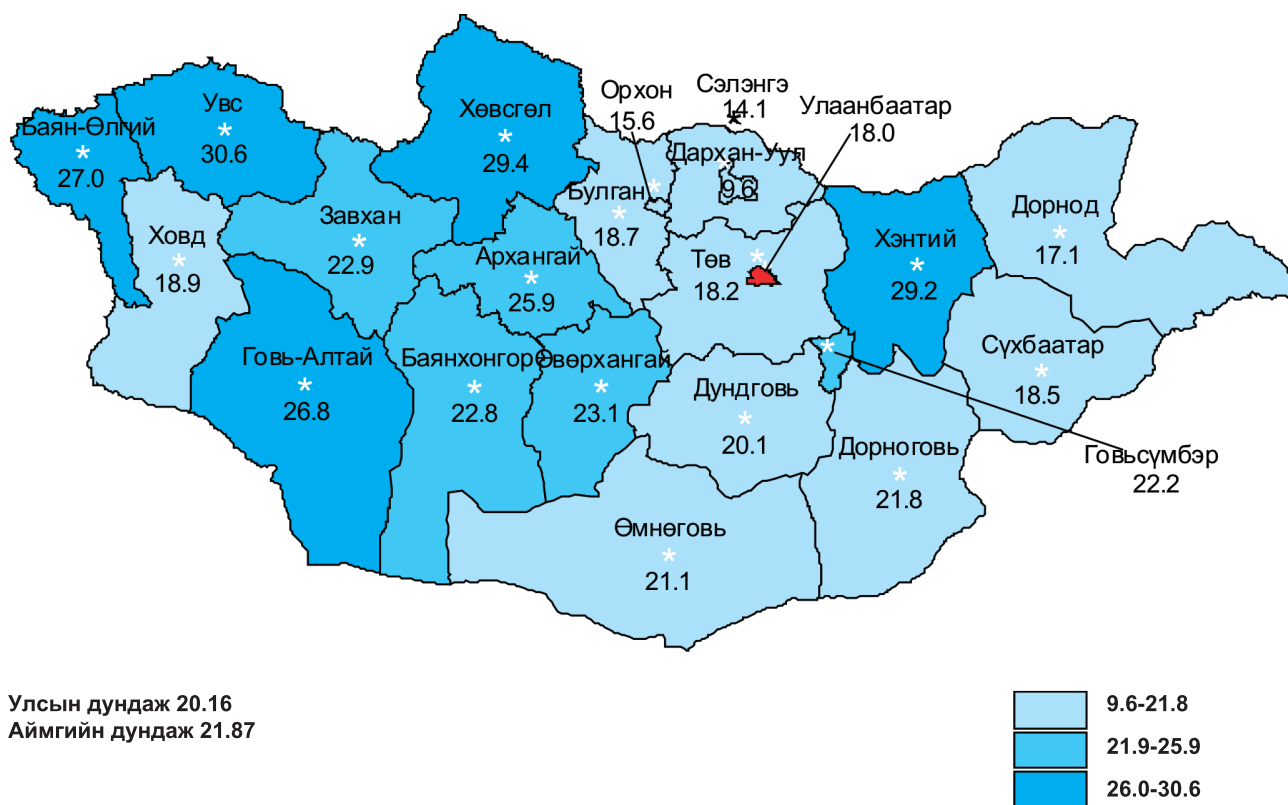
Нярайн эндэгдэл /2005-2009/

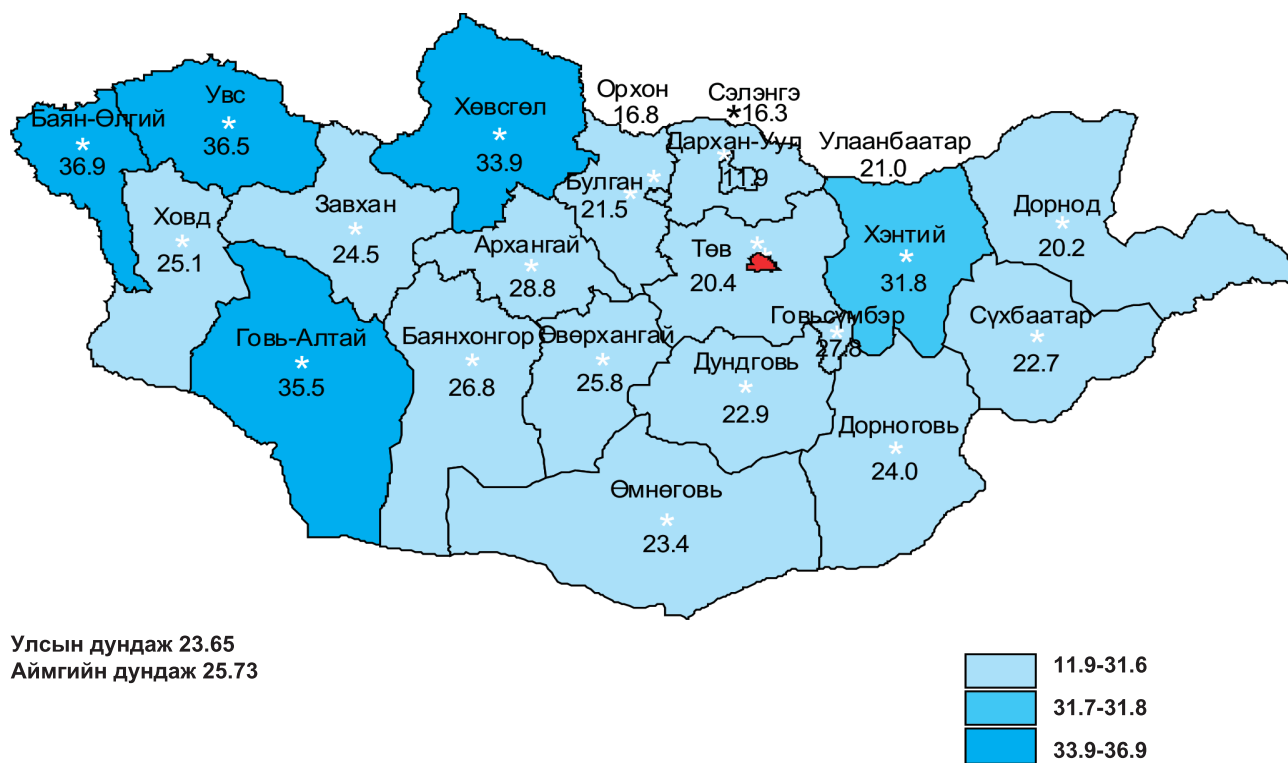
Нялхсын эндэгдэл, 2009

□	Аймаг хотын нэр	Перинаталь нас баралт (амьд, амьгүй төрсөн 1000 хүүхдэд)	Амьгүй төрөлт (амьд, амьгүй төрсөн 1000 хүүхдэд)	Нярайн нас баралт (амьд төрсөн 1000 хүүхдэд)	Нярайн эрт үеийн нас баралт (амьд төрсөн 1000 хүүхдэд)	Нярайн хожуу үеийн нас баралт (амьд төрсөн 1000 хүүхдэд)
	А	1	2	3	4	5
1	Архангай	16.97	6.30	13.18	10.74	2.44
2	Баян-Өлгий	28.33	22.89	7.94	5.56	2.38
3	Баянхонгор	16.92	5.32	13.12	11.66	1.46
4	Булган	12.15	1.87	10.30	10.30	0.00
5	Говь-Алтай	16.55	7.91	12.33	8.70	3.63
6	Говьсүмбэр	11.08	2.77	11.11	8.33	2.78
7	Дархан-Уул	8.77	3.81	5.74	4.98	0.77
8	Дорноговь	25.26	10.40	18.77	15.02	3.75
9	Дорнод	17.45	9.24	9.33	8.29	1.04
10	Дундговь	12.76	3.65	11.89	9.15	2.74
11	Завхан	16.90	8.45	12.25	8.52	3.73
12	Орхон	13.11	4.37	10.77	8.78	2.00
13	Өвөрхангай	17.19	6.74	12.22	10.52	1.70
14	Өмнөговь	15.49	6.97	11.70	8.58	3.12
15	Сүхбаатар	19.97	9.98	11.76	10.08	1.68
16	Сэлэнгэ	11.34	3.78	8.67	7.59	1.08
17	Төв	18.10	7.45	11.80	10.73	1.07
18	Увс	18.30	7.49	17.60	10.90	6.71
19	Ховд	18.21	11.10	7.63	7.18	0.45
20	Хөвсгөл	18.54	6.91	14.24	11.71	2.53
21	Хэнтий	17.09	3.16	17.78	13.97	3.81
22	Аймгийн дундаж	17.01	7.64	11.77	9.45	2.32
23	Улаанбаатар	16.78	6.24	13.73	10.61	3.12
24	Улсын дундаж	16.91	7.02	12.64	9.96	2.68

1 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл, аймгаар, 2009

5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл, аймгаар, 2009

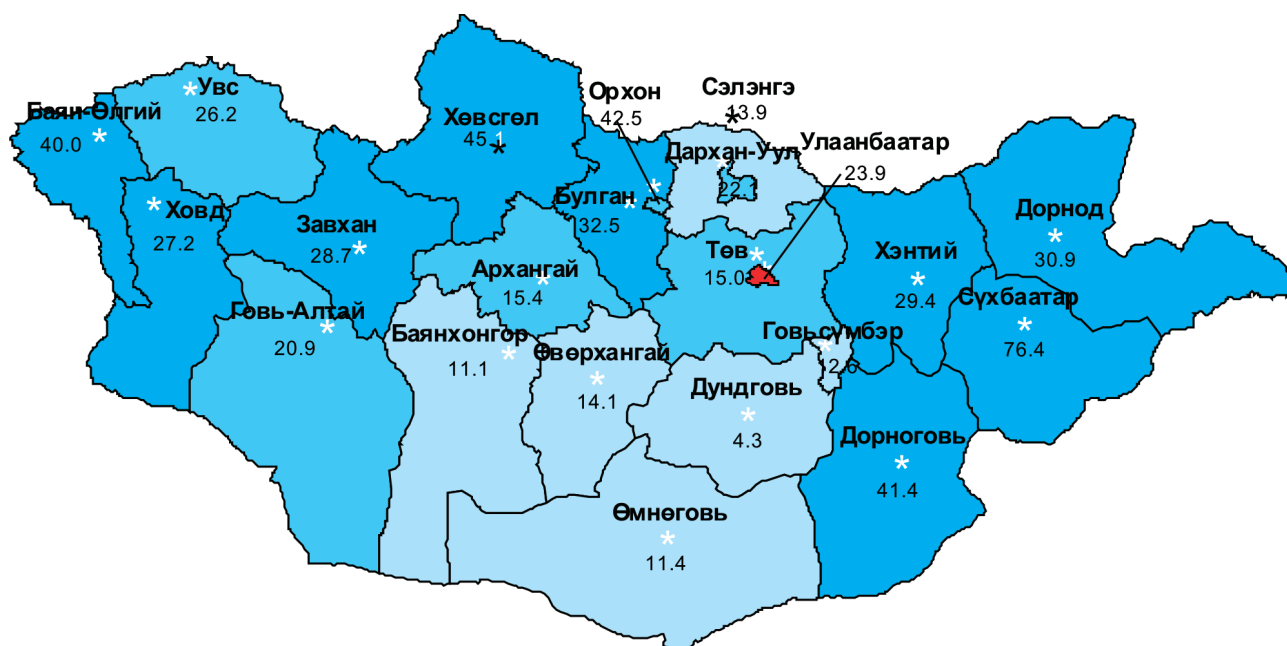

**Халдварт өвчний гаралт 10000 хүн амд
(2005-2009)**

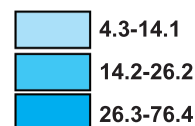
Халдварт ба шимэгчит зарим өвчин	10000 хүн амд				
	2005	2006	2007	2008	2009
Балнад	0.06	0.01	0.00	0.00	0.00
Сальмонеллт бусад халдвар	0.51	0.55	0.70	0.80	0.50
Цусан суулга	7.24	7.32	9.20	8.90	11.70
Сүрьеэ	17.38	18.69	16.70	15.90	15.90
Тарваган тахал	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Боом	0.09	0.07	0.10	0.10	0.00
Бруцеллёз	3.30	2.13	1.60	1.50	1.10
Улаан эсэргэнэ	0.25	0.18	0.10	0.10	0.10
Менингококкт халдвар	0.32	0.25	0.60	0.30	0.10
Салхинцэцэг	4.42	5.56	7.70	7.80	6.20
Улаан бурхан	0.00	0.09	0.10	0.10	0.00
Улаанууд	0.02	4.81	24.40	0.60	0.00
Вируст гепатит	25.15	26.20	38.40	39.10	25.80
Вируст гепатит А	21.02	21.82	34.20	35.00	22.10
Вируст гепатит В	3.42	3.70	3.50	3.40	2.80
Вируст гепатит С	0.65	0.63	0.60	0.60	0.50
Гахай хавдар	6.65	19.86	3.70	2.10	7.50
Мөөгөнцөр	-	4.24	4.44	4.90	10.20
Тэмбүү	9.42	11.81	12.77	18.70	18.50
Заг хүйтэн	25.15	17.76	17.59	23.10	23.90
Трихоманиаз	25.88	20.48	16.86	24.00	21.70

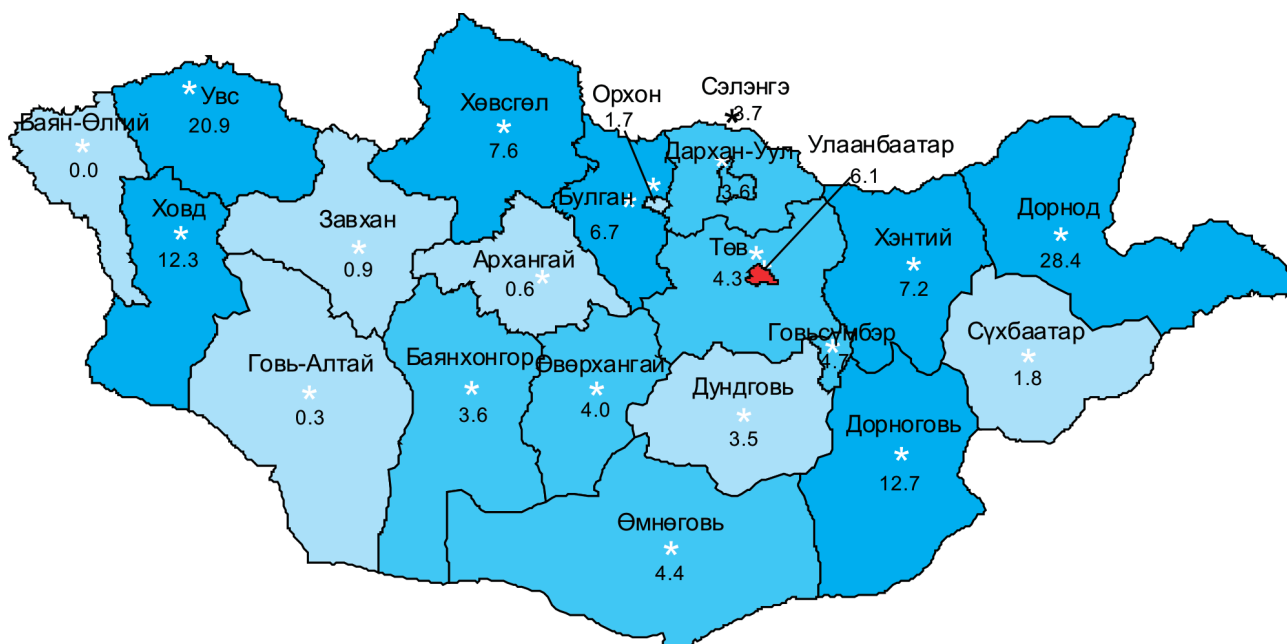
Вирус хепатитийн өвчлөл, 10 000 хүн амд, 2009

Улсын дундаж 25.8
Аймгийн дундаж 27.1

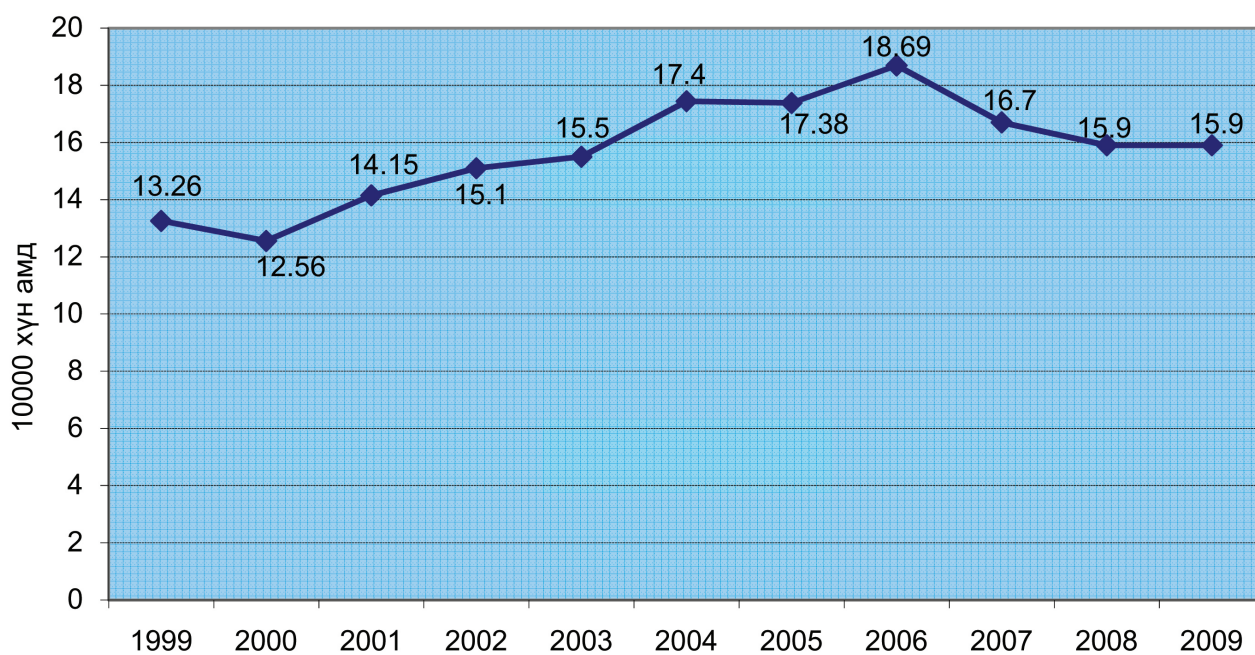
Салхин цэцэгийн өвчлөл, 10 000 хүн амд, 2009

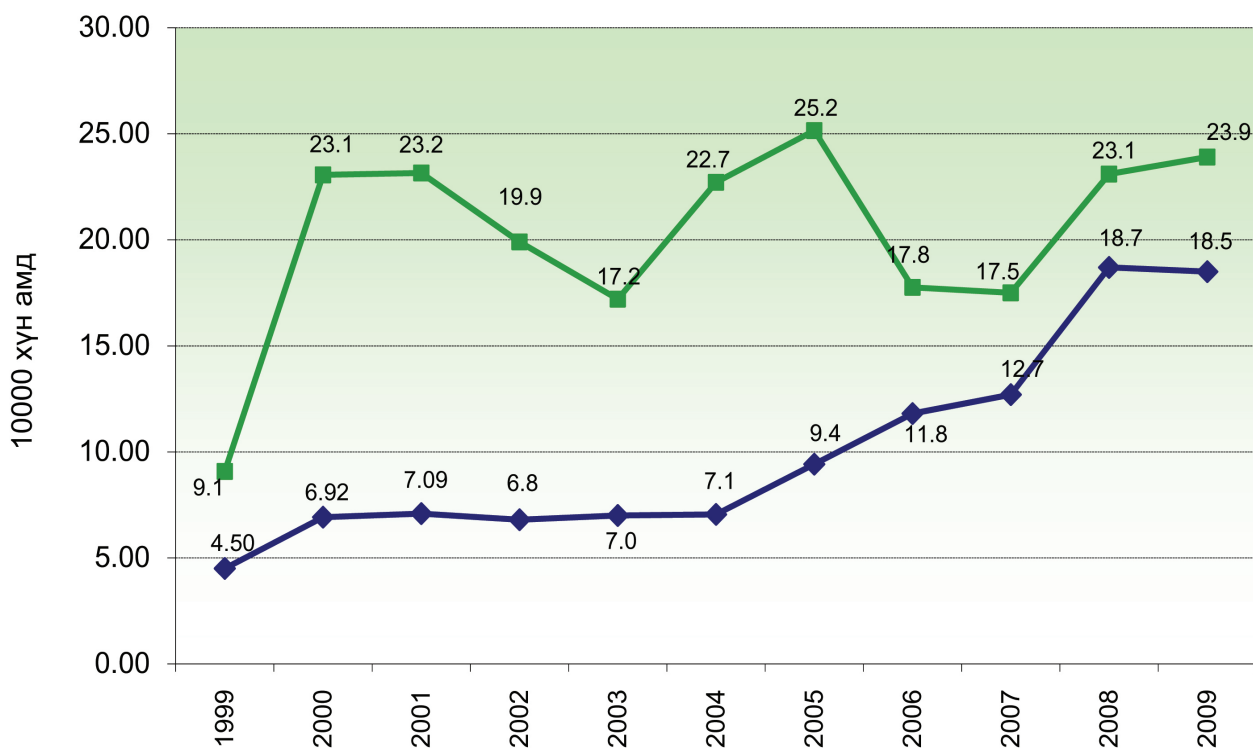
Улсын дундаж 6.2
Аймгийн дундаж 6.3

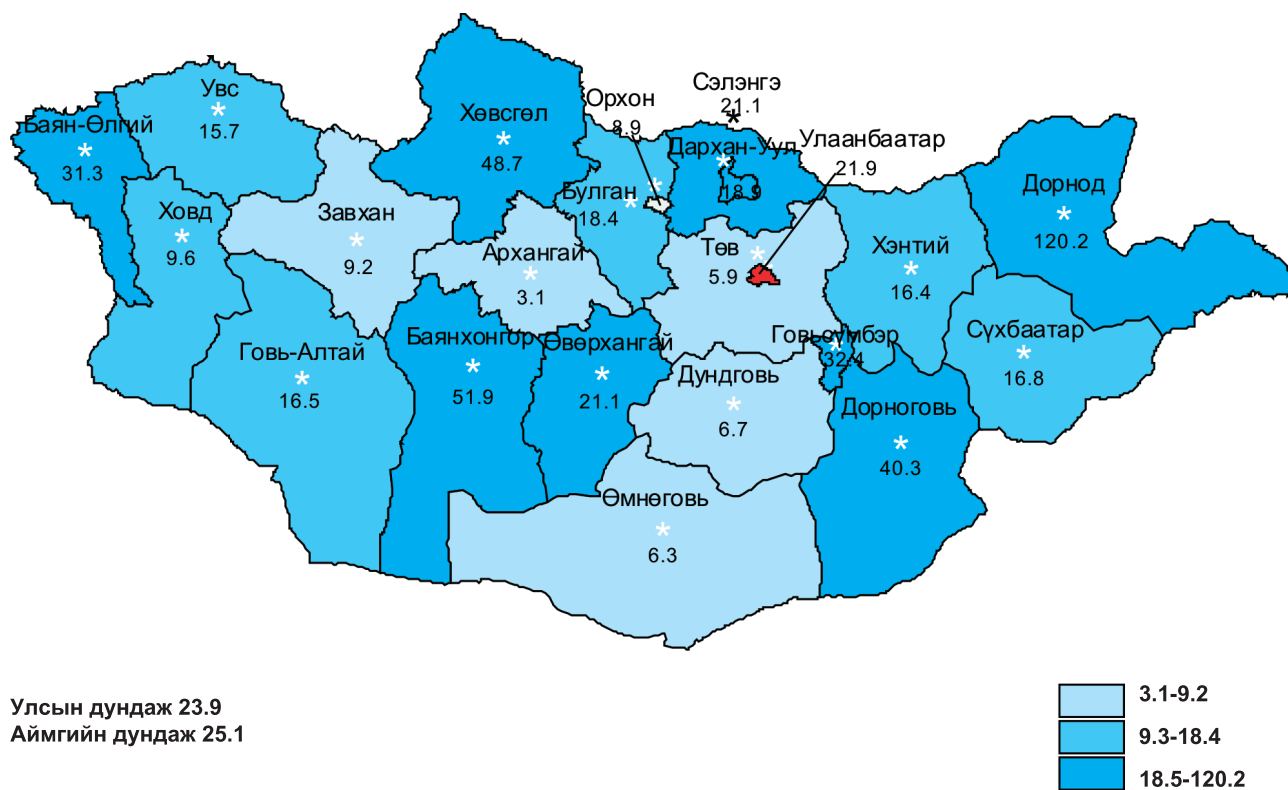
Сүрьеэгийн өвчлөл /1999-2009/

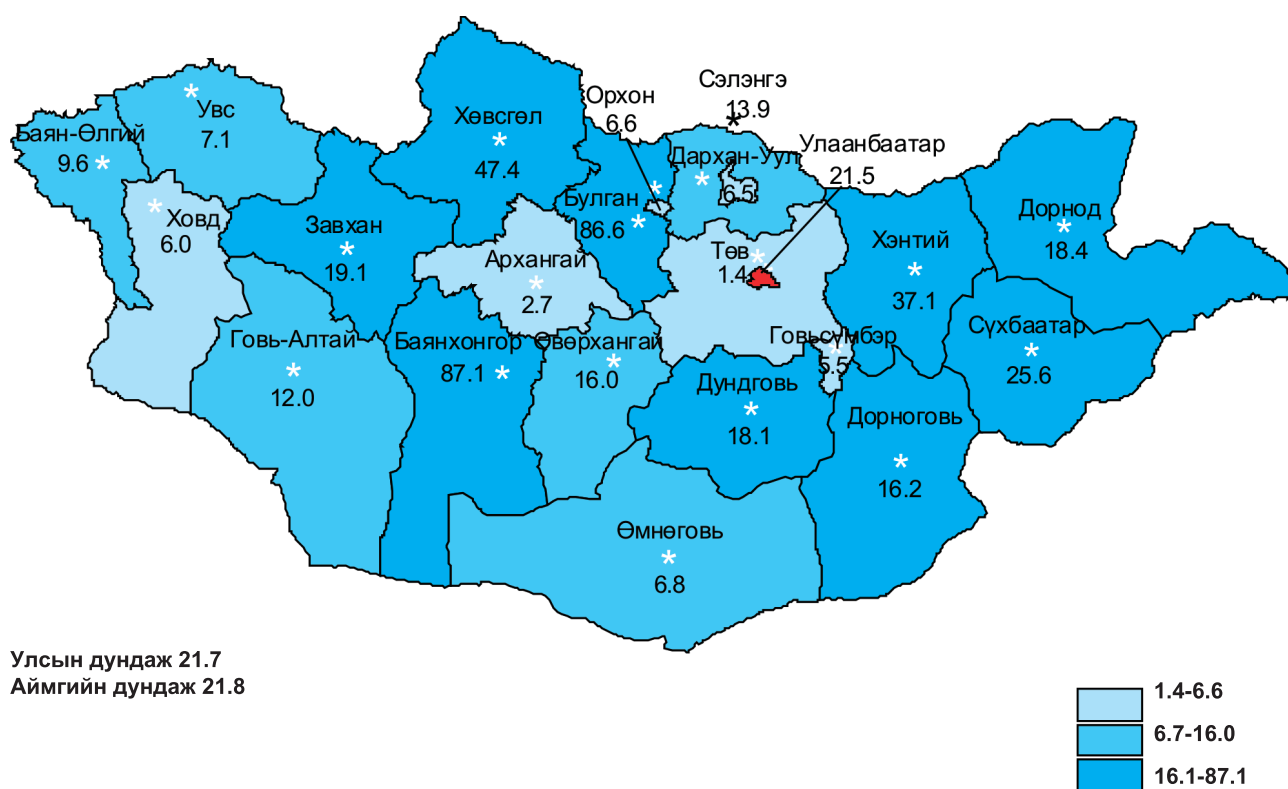
Тэмбүү, заг хүйтний өвчлөл /1999-2009/

Заг хүйтний өвчлөл, 10 000 хүн амд, 2009

Трихомониазын өвчлөл, 10 000 хүн амд, 2009

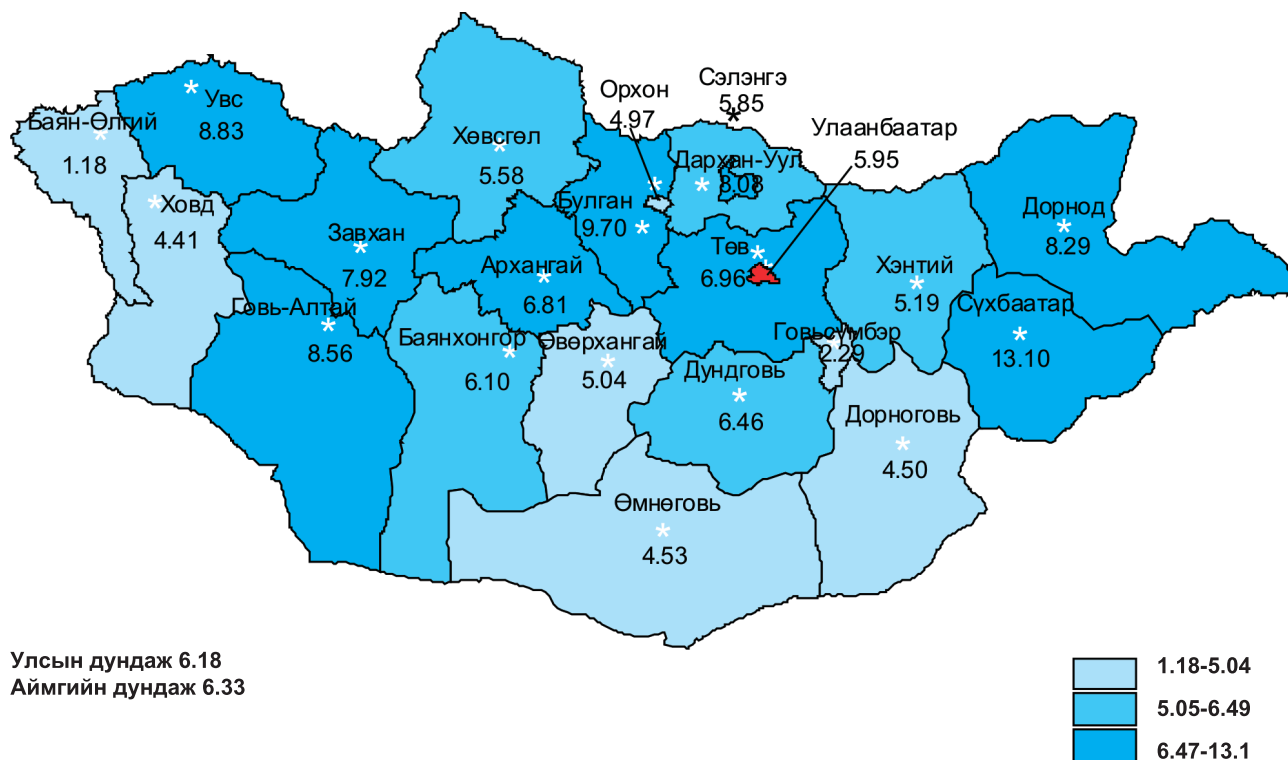

Хорт хавдрын өвчлөлийн тохиолдлын тоо, тархалт, нас баралт, 2009

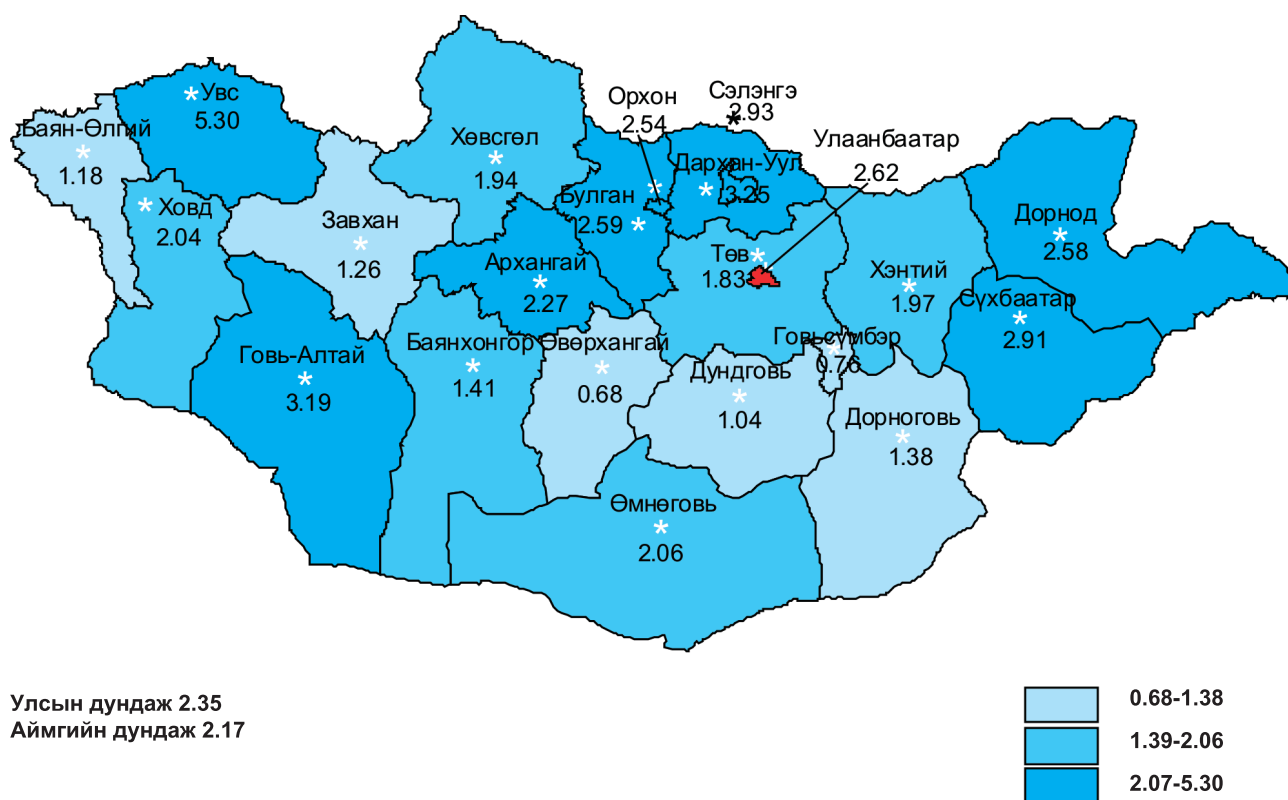
Хорт хавдар		Тархалт		Тохиолдлын тоо						Нас баралт					
		Бодит тоо	10000 хүн амд	Бодит тоо			10000 хүн амд			Бодит тоо			10000 хүн амд		
				Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Уруул амны хөндий, залгиур	1	247	0.91	60	41	19	0.22	0.31	0.14	35	22	13	0.13	0.17	0.09
Улаан хоолой	2	639	2.36	293	160	133	1.08	1.21	0.96	266	156	110	0.98	1.18	0.79
Ходоод	3	1491	5.50	637	421	216	2.35	3.18	1.56	488	318	170	1.80	2.40	1.23
Бүдүүн гэдэс	4	210	0.78	69	45	24	0.25	0.34	0.17	48	30	18	0.18	0.23	0.13
Шулуун гэдэс, хошного	5	157	0.58	36	16	20	0.13	0.12	0.14	32	21	11	0.12	0.16	0.08
Элэг	6	3270	12.07	1674	962	712	6.18	7.27	5.14	1410	822	588	5.20	6.21	4.24
Нойрхой	7	149	0.55	92	50	42	0.34	0.38	0.30	71	39	32	0.26	0.29	0.23
Хоол боловсруулах замын бусад	8	70	0.26	13	6	7	0.05	0.05	0.05	8	5	3	0.03	0.04	0.02
Төвөнх	9	108	0.40	18	14	4	0.07	0.11	0.03	20	17	3	0.07	0.13	0.02
Мөгөөрсөн хоолой	10	5	0.02	2	1	1	0.01	0.01	0.01	3	2	1	0.01	0.02	0.01
Уушиг	11	598	2.21	326	251	75	1.20	1.90	0.54	272	220	52	1.00	1.66	0.38
Амьсгалын эрхтний бусад	12	60	0.22	19	14	5	0.07	0.11	0.04	14	11	3	0.05	0.08	0.02
Яс ба үений мөгөөрс	13	186	0.69	40	20	20	0.15	0.15	0.14	26	18	8	0.10	0.14	0.06
Арьс	14	151	0.56	32	9	23	0.12	0.07	0.17	19	5	14	0.07	0.04	0.10
Гялтан ба зөөлөн эд	15	166	0.61	42	27	15	0.16	0.20	0.11	30	19	11	0.11	0.14	0.08
Хөх	16	568	2.10	82	2	80	0.30	0.02	0.58	37	1	36	0.14	0.01	0.26
Умайн хүзүү	17	1896	7.00	265	0	265	0.98	0.00	1.91	106	0	106	0.39	0.00	0.76
Умай	18	108	0.40	17	0	17	0.06	0.00	0.12	10	0	10	0.04	0.00	0.07
Өндгөвч	19	277	1.02	63	0	63	0.23	0.00	0.45	26	0	26	0.10	0.00	0.19
Эм бэлэг эрхтний бусад	20	104	0.38	27	0	27	0.10	0.00	0.19	15	0	15	0.06	0.00	0.11
Эр бэлэг эрхтэн	21	155	0.57	34	34	0	0.13	0.26	0.00	20	20	0	0.07	0.15	0.00
Давсаг	22	79	0.29	18	10	8	0.07	0.08	0.06	13	9	4	0.05	0.07	0.03
Бөөрний	23	267	0.99	67	28	39	0.25	0.21	0.28	40	16	24	0.15	0.12	0.17
Шээсний замын бусад	24	81	0.30	0	0	0	0.00	0.00	0.00	3	1	2	0.01	0.01	0.01
Нүд ба түүний дайврын	25	53	0.20	10	4	6	0.04	0.03	0.04	4	2	2	0.01	0.02	0.01
Тархины	26	149	0.55	50	28	22	0.18	0.21	0.16	43	23	20	0.16	0.17	0.14
Лейкеми	27	114	0.42	37	20	17	0.14	0.15	0.12	25	12	13	0.09	0.09	0.09
Бусад	28	442	1.63	99	44	55	0.37	0.33	0.40	61	32	29	0.23	0.24	0.21
Бүгд	29	11800	43.55	4122	2207	1915	15.21	16.67	13.82	3145	1821	1324	11.61	13.76	9.55

* Мэдээллийн эх сурвалж: Хавдар судлалын төвийн тайлан 2009 он.

Элэгний хорт хавдрын өвчлөл, 10 000 хүн амд, 2009

Ходоодны хорт хавдрын өвчлөл, 10 000 хүн амд, 2009

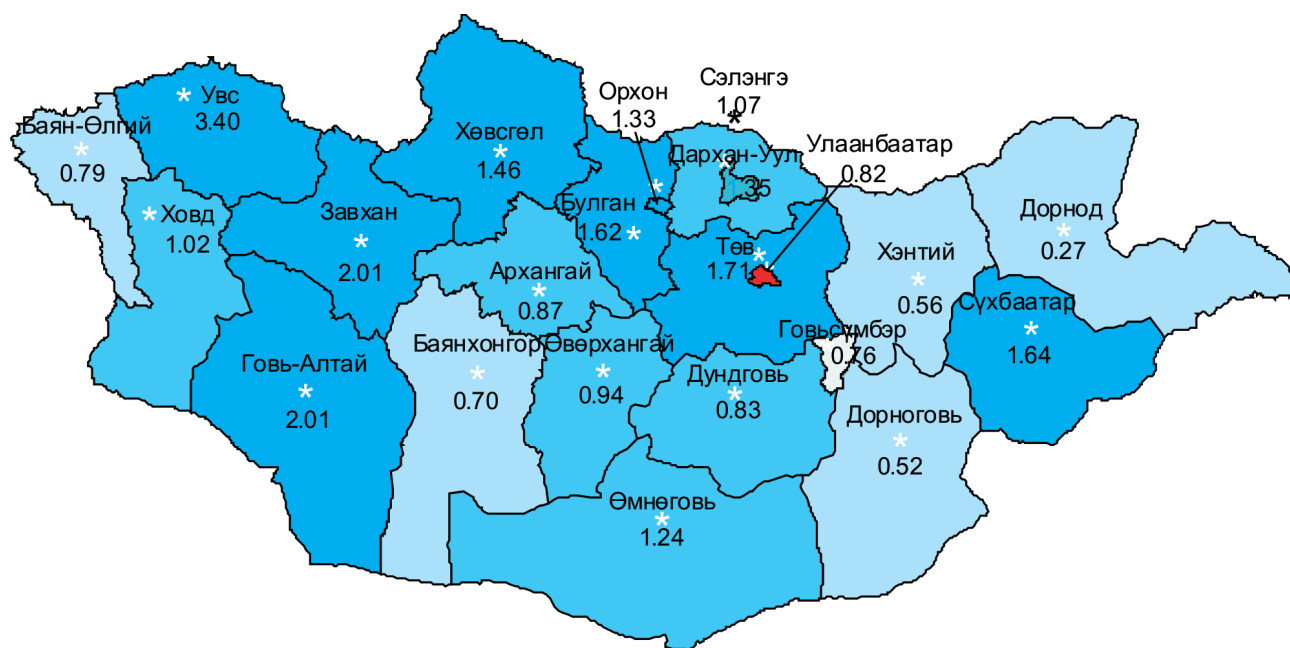
Хорт хавдрын өвчлөлийн тохиолдлын тоо,
тархалт, нас баралт, 2009 (аймгаар)

№	Аймаг хотын нэр	Тархалт		Тохиолдлын тоо						Нас баралт					
		Бодит тоо	10000 хүн амд	Бодит тоо			10000 хүн амд			Бодит тоо			1000 хүн амд		
				Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй
1	Архангай	256	27.7	141	77	64	15.25	16.78	13.73	106	61	45	11.46	13.30	9.66
2	Баян-Өлгий	209	20.6	52	29	23	5.12	5.73	4.51	76	45	31	7.48	8.90	6.08
3	Баянхонгор	288	33.8	108	60	48	12.67	14.42	11.00	80	41	39	9.38	9.85	8.94
4	Булган	321	51.9	128	63	65	20.68	20.42	20.95	98	60	38	15.84	19.45	12.25
5	Говь-Алтай	279	46.8	116	68	48	19.46	23.19	15.85	88	56	32	14.77	19.10	10.57
6	Говь-Сүмбэр	36	27.5	8	5	3	6.11	7.75	4.52	10	6	4	7.64	9.30	6.03
7	Дархан-Уул	518	58.1	200	96	104	22.44	22.32	22.55	158	88	70	17.73	20.46	15.18
8	Дорноговь	201	34.8	68	43	25	11.77	15.12	8.52	46	31	15	7.96	10.90	5.11
9	Дорнод	444	60.3	152	82	70	20.65	22.64	18.73	137	72	65	18.61	19.88	17.39
10	Дундговь	209	43.6	66	39	27	13.76	16.40	11.17	43	19	24	8.97	7.99	9.93
11	Завхан	316	39.7	133	74	59	16.72	19.00	14.52	99	66	33	12.44	16.95	8.12
12	Орхон	395	47.9	121	66	55	14.66	16.57	12.88	73	48	25	8.84	12.05	5.85
13	Өвөрхангай	421	36.0	131	77	54	11.19	13.31	9.12	114	70	44	9.74	12.10	7.43
14	Өмнөговь	293	60.4	69	32	37	14.22	13.41	15.01	61	32	29	12.57	13.41	11.76
15	Сүхбаатар	445	81.0	137	68	69	24.94	24.78	25.09	118	76	42	21.48	27.69	15.27
16	Сэлэнгэ	272	26.5	153	92	61	14.93	18.11	11.80	101	58	43	9.85	11.42	8.32
17	Төв	439	50.1	162	96	66	18.49	21.77	15.16	124	79	45	14.15	17.91	10.34
18	Увс	396	49.9	179	120	59	22.57	30.22	14.90	162	108	54	20.43	27.20	13.64
19	Ховд	306	34.6	96	55	41	10.85	12.58	9.17	62	38	24	7.01	8.69	5.37
20	Хөвсгөл	443	35.8	174	93	81	14.08	15.33	12.88	166	99	67	13.43	16.32	10.65
21	Хэнтий	281	39.4	86	41	45	12.07	11.69	12.44	54	27	27	7.58	7.70	7.46
22	Аймгийн дүн	6768	41.8	2480	1376	1104	15.33	17.24	13.47	1976	1180	796	12.22	14.78	9.71
23	Улаанбаатар	5032	46.1	1642	831	811	15.04	15.81	14.32	1169	641	528	10.71	12.19	9.32
24	Улсын дүн	11800	43.5	4122	2207	1915	15.21	16.67	13.82	3145	1821	1324	11.61	13.76	9.55

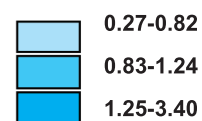
* Мэдээллийн эх сурвалж: Хавдар судлалын төвийн тайлан 2009 он.

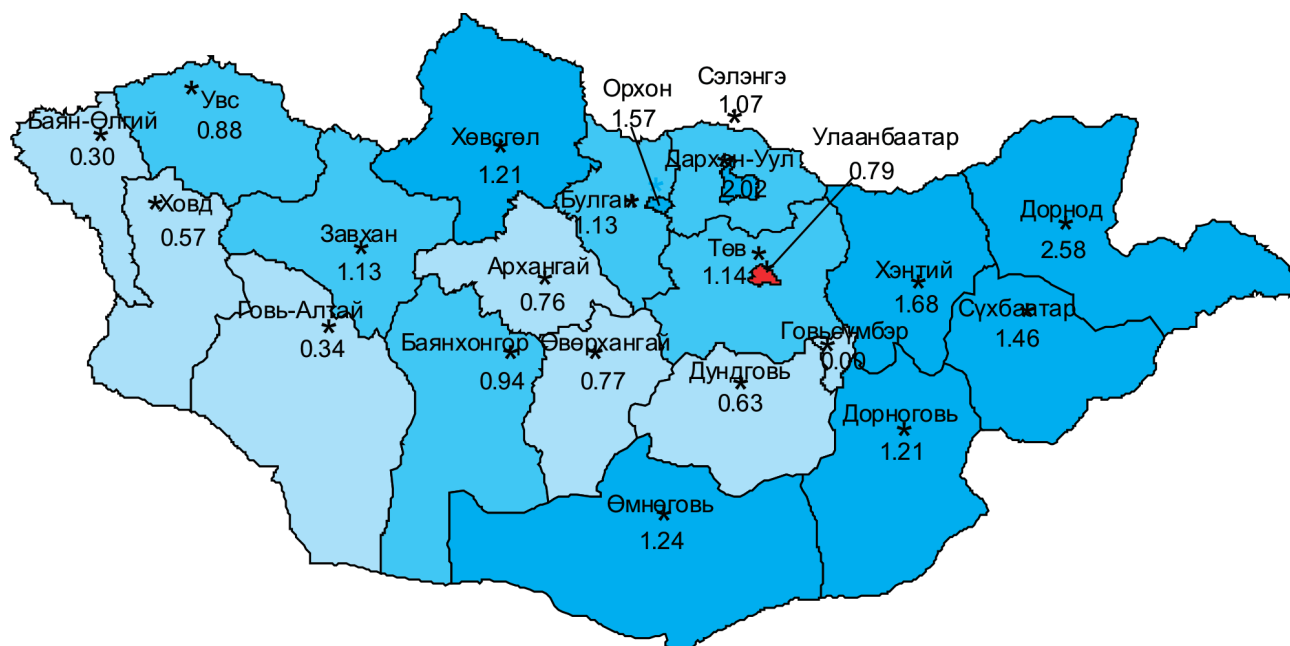
Улаан хоолойн хорт хавдрын өвчлөл, 10000 хүн амд, 2009

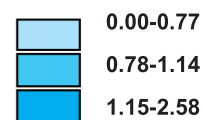
Улсын дундаж 1.08
Аймгийн дундаж 1.25

Умайн хүзүүний хорт хавдрын өвчлөл, 10000 хүн амд, 2009

Улсын дундаж 0.98
Аймгийн дундаж 1.11

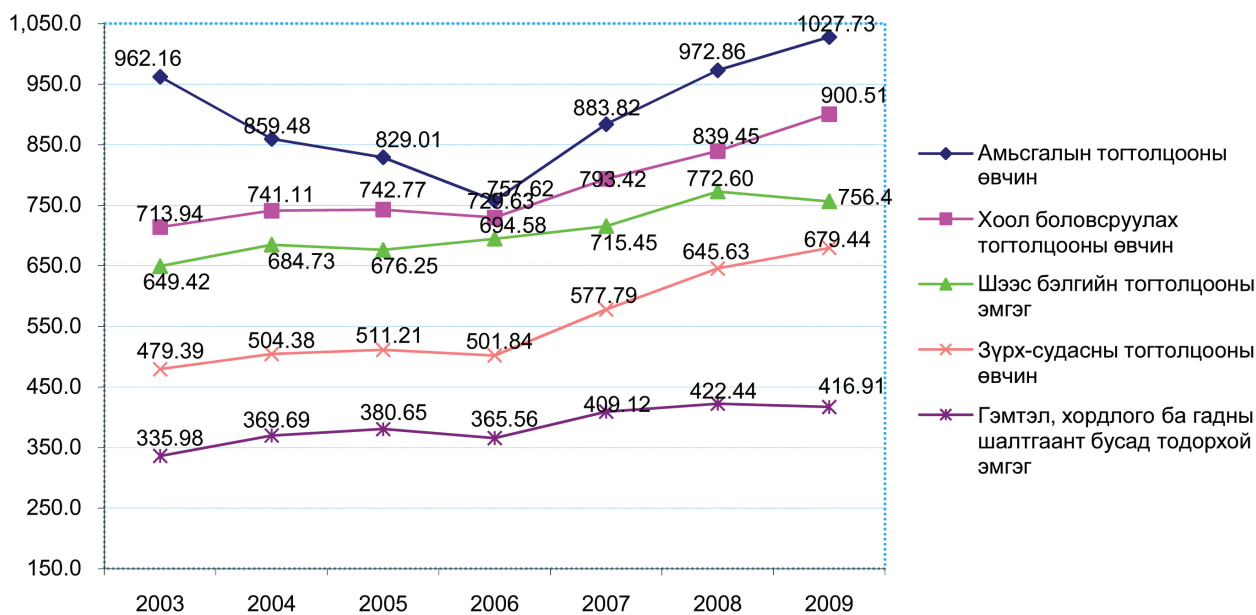
Хүн амын өвчлөлийн тэргүүлэх 5 шалтгаан, 2009

Аймаг хотын нэр	10000 хүн амд				
	Амьсгалын тогтолцооны өвчин	Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	Шээс бэлгийн тогтолцооны эмгэг	Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин	Гэмтэл, хордлого ба гадны шалтгаант бусад тодорхой эмгэг
Архангай	1342.28	1155.21	1209.38	945.32	128.03
Баян-Өлгий	748.26	487.95	664.38	463.53	45.49
Баянхонгор	1143.06	1669.27	1117.38	861.61	176.14
Булган	922.55	544.90	722.65	619.72	132.67
Говь-Алтай	1177.37	1102.70	883.74	746.99	190.44
Говьсүмбэр	2330.91	1351.93	1208.25	1291.56	693.16
Дархан-Уул	1748.47	1134.90	1008.33	1106.85	385.22
Дорноговь	1224.13	785.63	833.04	603.76	258.36
Дорнод	1696.39	1500.88	633.53	528.51	265.75
Дундговь	651.48	610.40	639.18	518.02	96.97
Завхан	623.39	540.19	787.41	515.05	97.78
Орхон	1037.77	617.62	580.67	498.65	240.48
Өвөрхангай	1001.71	1035.98	874.92	774.52	199.93
Өмнөговь	2033.31	991.82	746.75	837.23	380.28
Сүхбаатар	981.22	918.24	790.47	520.91	218.23
Сэлэнгэ	958.75	549.71	743.84	540.15	173.45
Төв	1190.57	1587.89	1140.59	841.53	110.68
Увс	1311.74	996.86	1112.75	674.03	155.49
Ховд	929.92	506.85	513.97	529.80	88.64
Хөвсгөл	895.43	613.57	872.93	729.13	150.44
Хэнтий	1444.15	953.08	660.10	451.48	208.47
Аймгийн дундаж	1140.85	914.30	841.05	679.21	183.07
Улаанбаатар	860.15	880.07	631.00	679.77	763.31
Улсын дундаж	1027.73	900.51	756.40	679.44	416.91

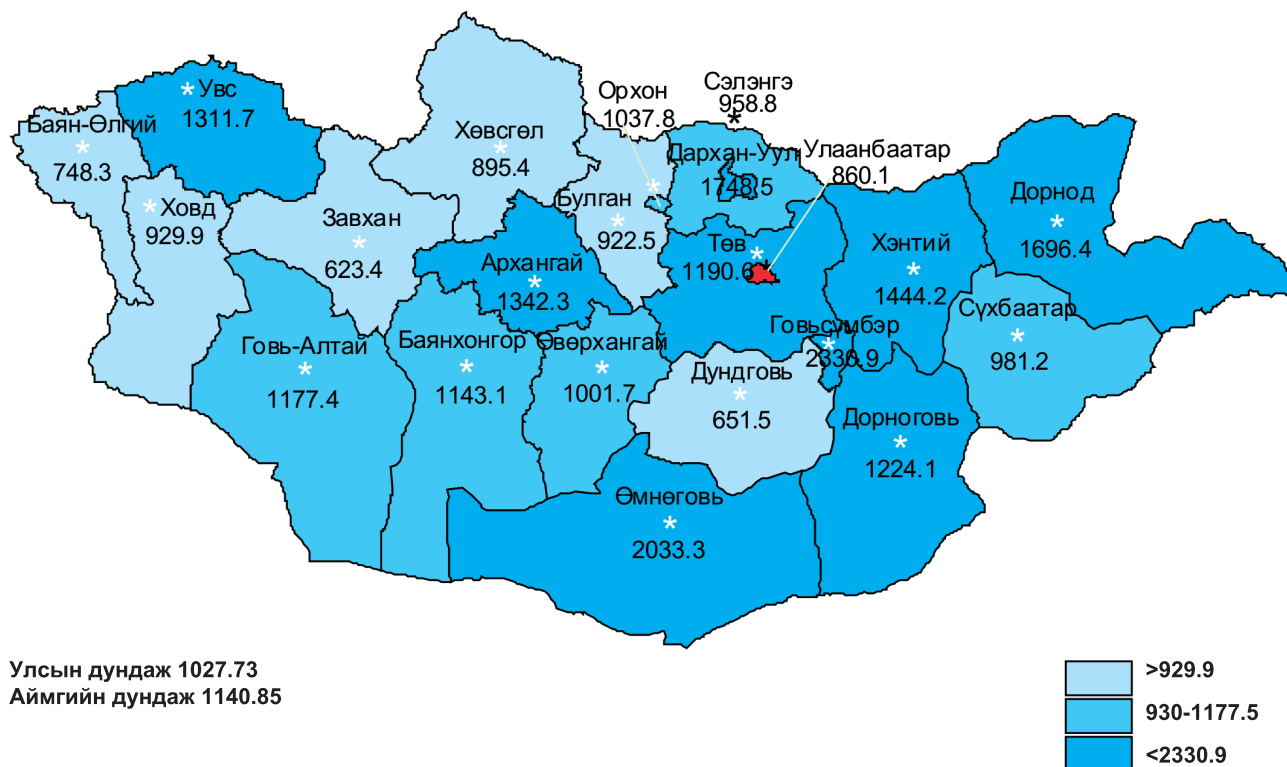
Амбулатори, стационарын өвчлөлийн бүтэц, 2009

□	ӨОУА-10 нэршил	Амбулаторын өвчлөл			Стационарын өвчлөл		
		Тох. тоо	10000 хүн амд	Нийт тох-д эзлэх %	Тох.тоо	10000 хүн амд	Нийт тох-д эзлэх %
1	Амьсгалын тогтолцооны өвчин	278478	1027.73	17.2	91623	338.14	14.1
2	Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	244006	900.51	15.0	91387	337.26	14.1
3	Шээс бэлгийн тогтолцооны эмгэг	204957	756.40	12.6	84574	312.12	13.0
4	Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин	184104	679.44	11.3	88953	328.28	13.7
5	Гэмтэл, хордлого ба гадны шалтгаант бусад тодорхой эмгэг	112968	416.91	7.0	25463	93.97	3.9
6	Халдварт ба шимэгчит зарим өвчин	44658	164.81	2.8	22221	82.01	3.4
7	Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин	98841	364.77	6.1	47474	175.20	7.3
8	Яс-булчингийн тогтолцоо ба холбох эдийн өвчин	41880	154.56	2.6	22339	82.44	3.4
9	Жирэмсэн, төрөлт, төрсний дараах үе	105876	390.74	6.5	103874	383.35	16.0
10	Бусад	306974	1132.89	18.9	71461	263.73	11.0
11	Бүгд	1622742	5988.7	100.0	649369	2396.5	100.0

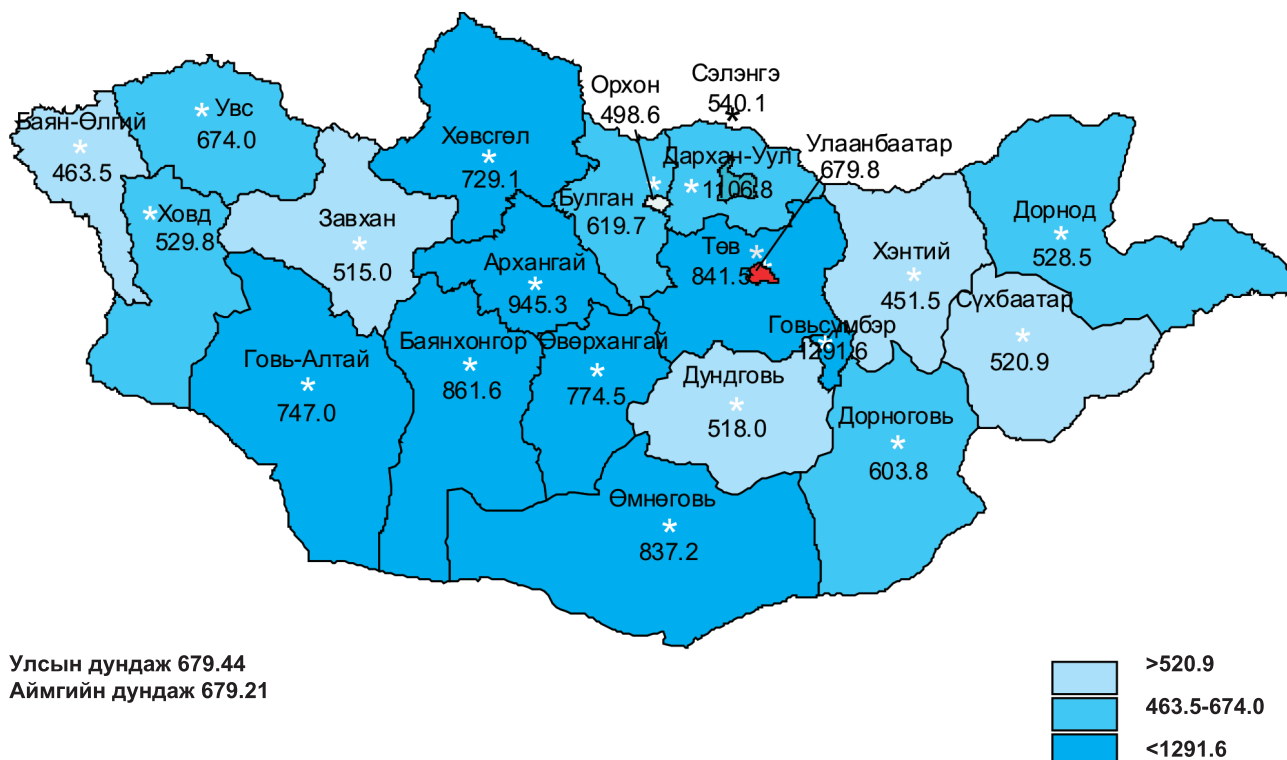
Хүн амын өвчлөлийн тэргүүлэх 5 шалтгаан (10000 хүн амд), 2003-2009

Амьсгалын тогтолцооны өвчлөл, 10000 хүн амд, 2009

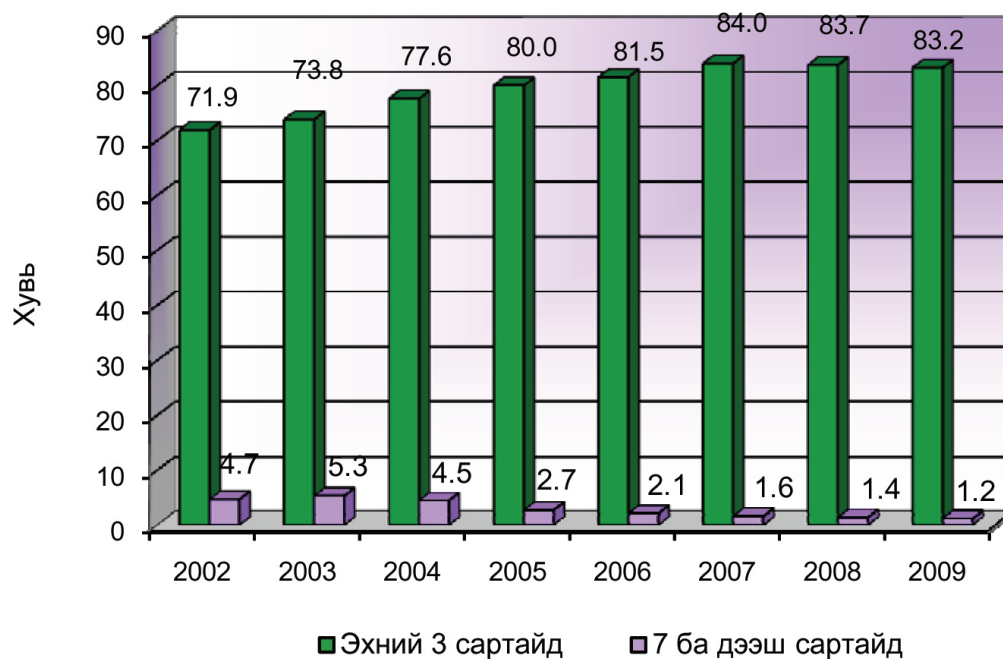
Зүрх-судасны тогтолцооны өвчлөл, 10000 хүн амд, 2009

Жирэмсний хяналт, 2009

№	Аймаг хотын нэр	Бүгд хяналтанд авсан			6 ба түүнээс дээш удаа хяналтад хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь	Цус багадаалтай жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь	Өсвөр насны жирэмслэлтийн эзлэх хувь	Хожуу жирэмслэлтийн хувь
		Бүгд	Эхний 3 сартайд	7 ба түүнээс дээш сартайд				
	А	1	2	3	4	5	6	7
1	Архангай	100.0	94.1	0.5	97.6	14.8	5.3	8.3
2	Баян-Өлгий	100.0	88.6	1.8	87.5	26.0	1.0	11.1
3	Баянхонгор	100.0	87.8	0.7	99.9	4.9	5.1	10.7
4	Булган	100.0	87.7	1.1	91.7	4.6	4.8	13.0
5	Говь-Алтай	100.0	82.0	1.2	94.4	7.7	3.6	9.7
6	Говьсүмбэр	100.0	84.2	0.6	97.5	1.1	5.8	12.5
7	Дархан-Уул	100.0	82.3	1.2	85.1	5.7	5.1	13.7
8	Дорноговь	100.0	84.5	0.8	98.0	0.8	8.4	12.2
9	Дорнод	100.0	77.3	1.5	90.6	12.8	5.2	10.9
10	Дундговь	100.0	88.4	0.3	94.0	3.6	7.5	9.9
11	Завхан	100.0	90.9	0.4	84.6	14.7	3.1	8.7
12	Орхон	100.0	86.8	0.9	64.3	8.8	4.8	11.2
13	Өвөрхангай	100.0	81.0	0.4	76.5	12.3	7.6	10.0
14	Өмнөговь	100.0	85.0	1.1	98.7	8.0	8.6	10.8
15	Сүхбаатар	100.0	80.7	1.4	91.2	3.8	6.9	7.2
16	Сэлэнгэ	100.0	80.6	0.5	99.7	4.0	6.4	11.8
17	Төв	100.0	88.6	0.3	86.4	2.8	4.4	11.1
18	Увс	100.0	83.1	0.7	68.3	12.1	2.0	14.9
19	Ховд	100.0	92.7	0.2	69.2	8.6	2.2	14.5
20	Хөвсгөл	100.0	86.7	0.5	59.0	11.4	7.8	11.6
21	Хэнтий	100.0	83.0	0.6	98.6	4.7	7.0	12.0
22	Аймгийн дундаж	100.0	85.5	0.8	84.1	8.6	5.2	11.3
23	Улаанбаатар	100.0	80.3	1.8	84.0	7.2	4.9	11.7
24	Улсын дундаж	100.0	83.2	1.2	84.1	7.9	5.1	11.5

Жирэмсний хяналт, /2002-2009/

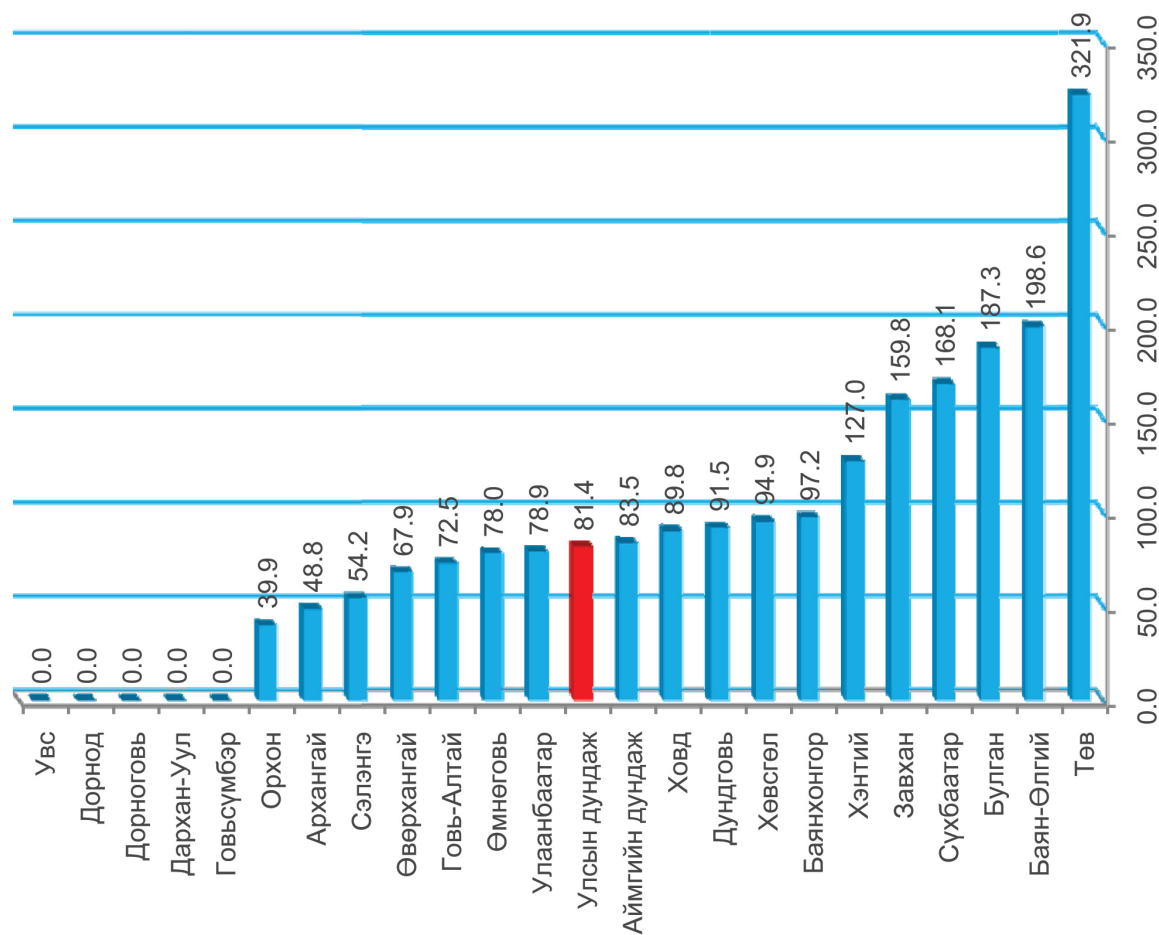
Жирэмсэн, төрөх, төрсний дараах үеийн хүндрэл, 2009

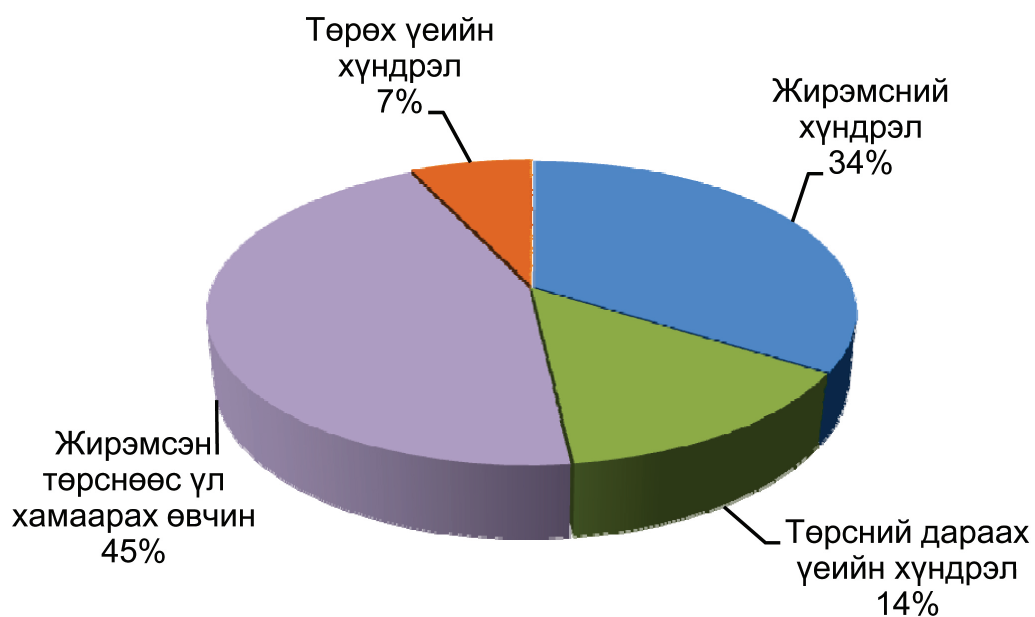

Эхийн эндэгдэл /100000 амьд төрөлтөд/, 2009

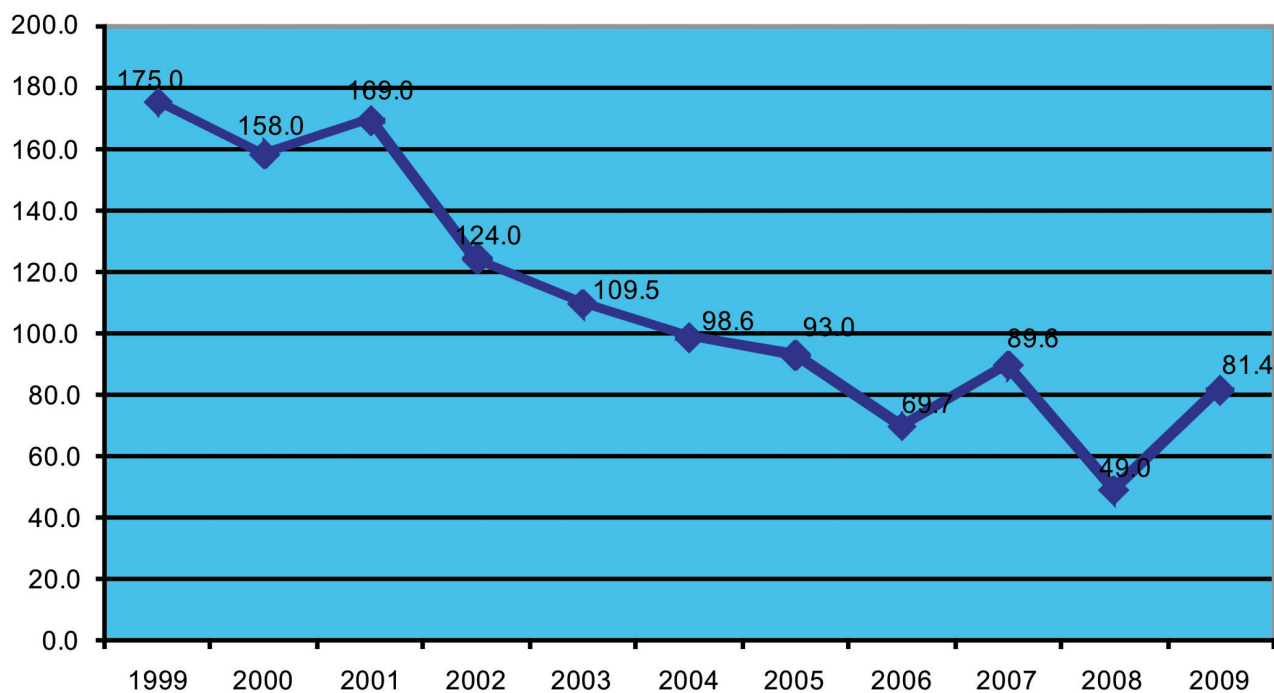
□	Аймаг хотын нэр	100000 амьд төрөлт тутмаас		
		Бүгд	Аймаг, хотын НЭ	Хөдөөгийн эмнэлгүүд
	A	1	2	3
1	Архангай	48.8	84.2	0.0
2	Баян-Өлгий	198.6	174.7	249.7
3	Баянхонгор	97.2	62.8	214.6
4	Булган	187.3	141.8	275.5
5	Говь-Алтай	72.5	96.8	0.0
6	Говьсүмбэр	0.0	0.0	0.0
7	Дархан-Уул	0.0	0.0	0.0
8	Дорноговь	0.0	0.0	0.0
9	Дорнод	0.0	0.0	0.0
10	Дундговь	91.5	0.0	325.7
11	Завхан	159.8	113.8	200.4
12	Орхон	39.9	40.1	0.0
13	Өвөрхангай	67.9	58.3	83.8
14	Өмнөговь	78.0	95.2	0.0
15	Сүхбаатар	168.1	189.9	0.0
16	Сэлэнгэ	54.2	112.4	0.0
17	Төв	321.9	0.0	697.7
18	Увс	0.0	0.0	0.0
19	Ховд	89.8	69.4	127.2
20	Хөвсгөл	94.9	53.4	155.2
21	Хэнтий	127.0	90.3	214.1
22	Аймгийн дундаж	83.5	62.4	135.7
23	Улаанбаатар	78.9	0.0	0.0
24	Улсын дундаж	81.4	62.4	135.7

Эхийн эндэгдлийн шалтгаан, 2009

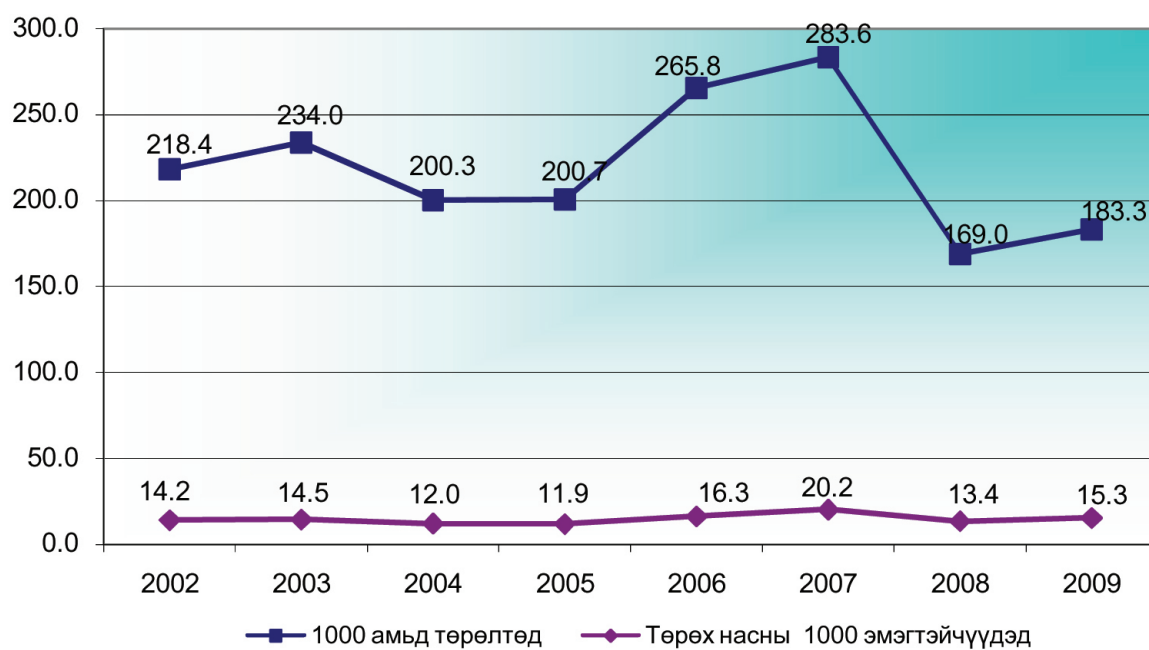
Эхийн эндэгдэл, 100 000 амьд төрөлтөд /1999-2009/

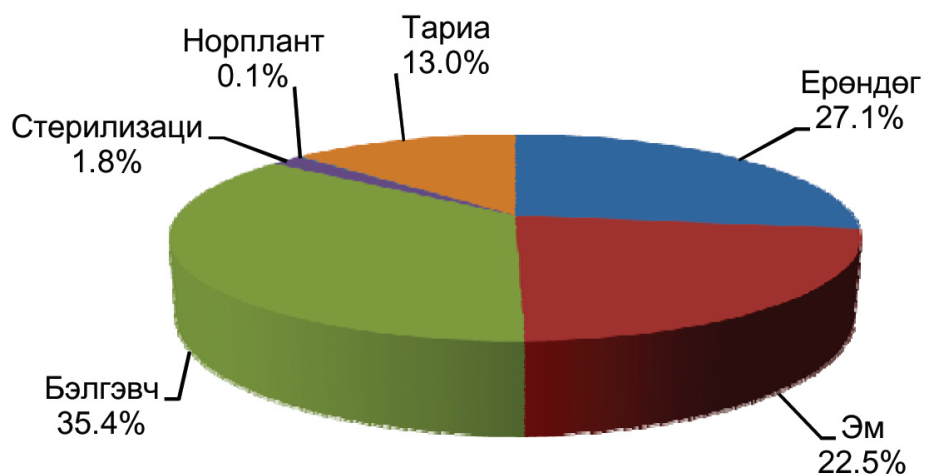
**Жирэмслэлтээс сэргийлэх арга хэрэглэдэг эмэгтэйчүүдийн
эзлэх хувь, 2009**

□	Аймаг, хотын нэр	ЖСА хэрэглэдэг эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь	Үүнээс					
			Бэлдмэл (эм)	Тариа	Норплант	Бэлгэвч	Ерөндөг	Стерилизаци
	А	1	2	3	4	5	6	7
1	Архангай	73.1	20.5	10.7	0.2	35.7	31.2	1.8
2	Баян-Өлгий	48.4	13.1	20.5	0.0	23.8	42.3	0.3
3	Баянхонгор	57.2	11.5	11.1	0.2	10.9	61.2	5.0
4	Булган	42.1	25.4	12.7	1.2	25.9	33.2	1.5
5	Говь-Алтай	57.8	19.3	15.8	0.0	14.6	49.7	0.6
6	Говьсүмбэр	58.3	30.9	33.7	0.0	24.4	10.0	1.0
7	Дархан-Уул	51.8	26.9	15.2	0.1	29.3	28.0	0.5
8	Дорноговь	58.1	27.8	13.4	0.1	38.5	19.1	1.1
9	Дорнод	64.4	19.4	22.8	0.0	16.8	37.6	3.2
10	Дундговь	70.0	24.9	22.8	0.2	19.2	32.1	0.8
11	Завхан	82.4	18.1	16.2	0.1	25.0	39.7	0.7
12	Орхон	55.6	23.1	11.1	0.1	35.1	29.4	1.2
13	Өвөрхангай	60.2	23.5	18.1	0.1	20.4	35.1	2.7
14	Өмнөговь	47.3	33.4	15.0	0.1	22.8	22.8	6.0
15	Сүхбаатар	54.9	11.9	19.1	0.0	5.1	56.5	7.3
16	Сэлэнгэ	40.3	19.0	13.3	0.2	42.0	23.8	1.8
17	Төв	42.2	20.8	22.9	0.0	20.7	35.5	0.1
18	Увс	40.1	23.5	29.5	0.2	22.9	22.2	1.7
19	Ховд	51.9	25.8	22.9	0.0	23.2	25.7	2.5
20	Хөвсгөл	56.6	15.4	21.3	0.0	18.4	43.1	1.7
21	Хэнтий	48.4	26.5	15.3	0.1	21.1	33.7	3.4
22	Аймгийн дундаж	55.0	21.0	17.4	0.1	24.0	35.4	2.1
23	Улаанбаатар	50.8	24.6	6.7	0.0	51.7	15.4	1.5
24	Улсын дундаж	53.2	22.5	13.0	0.1	35.4	27.1	1.8

Үр хөндөлт /2002-2009/

Жирэмслэлтээс сэргийлэх арга, хувиар 2009

Үр хөндөлт, 2009

□	Аймаг, хотын нэр	Үр хөндөлт		Үр хөндөлт насаар					Хожуу үр хөндөлт	
		Төрөх насны 1000 эмэгтэйд 15-49	1000 амьд төрөлтөд	Бүгд	20 -оос доош насны		35-аас дээш насны		Бодит тоо	Хувь
					Бодит тоо	Хувь	Бодит тоо	Хувь		
	А	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Архангай	4.36	53.68	110	8	7.3	27	24.5	0	0.0
2	Баян-Өлгий	6.06	61.16	154	1	0.6	52	33.8	5	3.2
3	Баянхонгор	7.93	92.81	191	11	5.8	65	34.0	4	2.1
4	Булган	0.69	11.24	12	0	0.0	3	25.0	2	16.7
5	Говь-Алтай	3.71	42.78	59	6	10.2	16	27.1	11	18.6
6	Говьсүмбэр	5.41	63.89	23	1	4.3	8	34.8	0	0.0
7	Дархан-Уул	33.89	379.79	992	34	3.4	202	20.4	3	0.3
8	Дорноговь	25.47	331.83	442	25	5.7	100	22.6	0	0.0
9	Дорнод	31.12	363.21	701	54	7.7	155	22.1	14	2.0
10	Дундговь	3.40	42.09	46	12	26.1	7	15.2	0	0.0
11	Завхан	2.23	26.11	49	1	2.0	11	22.4	5	10.2
12	Орхон	4.90	58.26	146	8	5.5	24	16.4	6	4.1
13	Өвөрхангай	11.18	125.25	369	26	7.0	95	25.7	26	7.0
14	Өмнөговь	12.05	140.41	180	17	9.4	43	23.9	16	8.9
15	Сүхбаатар	2.32	31.09	37	8	21.6	6	16.2	0	0.0
16	Сэлэнгэ	11.10	182.11	336	18	5.4	93	27.7	7	2.1
17	Төв	2.45	66.52	62	4	6.5	20	32.3	7	11.3
18	Увс	22.72	199.92	477	28	5.9	191	40.0	11	2.3
19	Ховд	9.96	105.07	234	9	3.8	75	32.1	5	2.1
20	Хөвсгөл	1.54	18.35	58	8	13.8	7	12.1	11	19.0
21	Хэнтий	22.96	293.33	462	38	8.2	105	22.7	26	5.6
22	Аймгийн дундаж	10.98	134.12	5140	317	6.2	1305	25.4	159	3.1
23	Улаанбаатар	21.07	245.16	7462	461	6.2	1681	22.5	353	4.7
24	Улсын дундаж	15.32	183.27	12602	778	6.2	2986	23.7	512	4.1

Төрөлт, төрөх үед үзүүлсэн эмнэлгийн тусламж (Аймгаар), 2009

□	Аймаг хотын нэр	Төрөлтийн эзлэх хувь						Эмнэлгийн тусламжгүй төрсөн төрөлтийн эзлэх хувь	20-оос доош насны төрөлтийн эзлэх хувь	35-иас дээш насны төрөлтийн эзлэх хувь	2500 граммаас доош жинтэй төрсөн хүүхдийн эзлэх хувь
		Аймаг, хотын нэгдсэн эмнэлэгт	Хувийн эмнэлэгт	Хөдөөгийн нэгдсэн эмнэлэг	Сумын эмнэлэгт	Бага эмчийн ортой салбарт	Гэртээ				
	А	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Архангай	57.8	0.0	0.0	42.2	0.0	0.0	0.0	7.0	10.3	3.2
2	Баян-Өлгий	68.0	0.0	0.0	32.0	0.0	0.0	0.0	0.9	14.0	3.3
3	Баянхонгор	76.7	0.0	0.0	22.9	0.0	0.4	0.0	10.0	8.5	4.5
4	Булган	65.8	0.0	0.0	33.8	0.0	0.5	0.0	6.2	11.3	3.9
5	Говь-Алтай	74.1	0.0	0.0	25.1	0.1	0.7	0.1	4.9	11.1	7.1
6	Говьсүмбэр	99.4	0.0	0.0	0.3	0.0	0.3	0.3	9.4	8.3	2.5
7	Дархан-Уул	94.9	0.0	0.0	4.4	0.0	0.6	0.5	5.9	11.7	2.1
8	Дорноговь	76.9	0.0	16.8	5.6	0.0	0.7	0.3	9.3	10.2	3.9
9	Дорнод	93.1	0.0	0.0	6.3	0.0	0.6	0.1	6.4	11.9	3.7
10	Дундговь	71.6	0.0	0.0	28.2	0.0	0.2	0.1	9.4	8.5	3.9
11	Завхан	46.6	0.0	16.7	36.7	0.0	0.1	0.0	4.2	11.8	3.6
12	Орхон	98.9	0.0	0.0	0.4	0.0	0.7	0.6	6.0	11.9	5.2
13	Өвөрхангай	57.5	1.0	11.4	29.2	0.3	0.5	0.2	9.3	10.0	4.1
14	Өмнөговь	81.5	0.0	0.0	18.1	0.0	0.4	0.1	11.6	9.0	5.4
15	Сүхбаатар	88.2	0.0	0.0	11.7	0.0	0.2	0.0	7.2	8.6	3.4
16	Сэлэнгэ	48.2	0.0	33.5	18.1	0.0	0.2	0.0	7.6	11.8	1.7
17	Төв	53.6	0.0	0.0	46.3	0.0	0.1	0.0	7.5	11.6	2.9
18	Увс	62.8	0.0	0.0	36.1	0.0	1.1	0.2	1.8	15.4	6.2
19	Ховд	64.1	0.0	14.6	21.1	0.0	0.2	0.2	2.0	15.7	2.7
20	Хөвсгөл	59.1	0.0	0.0	40.8	0.0	0.1	0.0	5.7	9.0	4.4
21	Хэнтий	69.9	0.0	11.9	18.1	0.0	0.2	0.0	7.8	10.7	4.1
22	Аймгийн дундаж	70.6	0.1	5.2	23.7	0.0	0.4	0.1	6.2	11.3	3.9
23	Улаанбаатар	99.1	0.5	0.0	0.0	0.0	0.4	0.2	6.0	12.8	4.5
24	Улсын дундаж	83.2	0.3	2.9	13.2	0.0	0.4	0.2	6.1	12.0	4.2

0-1 хүртэлх насны хүүхдийн өргөн вакцинжуулалтын хамралт, 2009

	Аймаг хотын нэр	Хамрагдсан хувь					
		БЦЖ	Халдварт саа	Улаанбурхан,гахай хавдар, улаанууд	Улаанбурхан	В.Гепатит	СХТ+Геп В+ХиВ
1	Архангай	98.4	96.0	95.2	96.6	98.5	96.2
2	Баян-Өлгий	99.7	95.6	98.0	97.1	99.7	94.2
3	Баянхонгор	97.3	98.6	93.5	98.0	97.6	98.9
4	Булган	98.6	98.3	100.0	97.8	99.9	99.4
5	Говь-Алтай	96.9	95.2	97.9	92.8	99.1	99.0
6	Говьсүмбэр	98.3	95.8	100.0	95.6	98.1	97.8
7	Дархан-Уул	99.8	99.2	98.6	97.4	99.8	99.2
8	Дорноговь	98.4	98.3	99.4	99.5	98.5	93.2
9	Дорнод	98.0	99.5	99.1	99.8	98.2	99.7
10	Дундговь	99.5	99.1	99.3	99.0	99.5	99.3
11	Завхан	98.4	91.1	94.3	74.8	98.9	92.3
12	Орхон	98.7	99.1	100.0	100.0	99.8	98.9
13	Өвөрхангай	97.7	99.3	98.2	93.5	99.1	97.9
14	Өмнөговь	98.9	93.7	97.9	100.0	99.4	95.5
15	Сүхбаатар	99.2	97.7	99.1	99.0	100.0	98.7
16	Сэлэнгэ	99.3	94.9	96.8	96.2	99.0	94.8
17	Төв	96.9	99.1	99.8	99.3	97.7	99.4
18	Увс	98.9	99.1	98.8	99.7	98.8	98.6
19	Ховд	99.8	100.0	84.5	96.9	98.7	99.2
20	Хөвсгөл	99.6	93.6	87.2	88.3	98.6	90.0
21	Хэнтий	98.1	99.2	100.0	100.0	98.9	99.6
22	Аймгийн дундаж	98.7	97.3	96.3	95.7	99.0	96.8
23	Улаанбаатар	99.0	97.0	95.5	98.0	98.5	98.3
24	Улсын дундаж	98.8	97.1	96.0	96.5	98.8	97.4

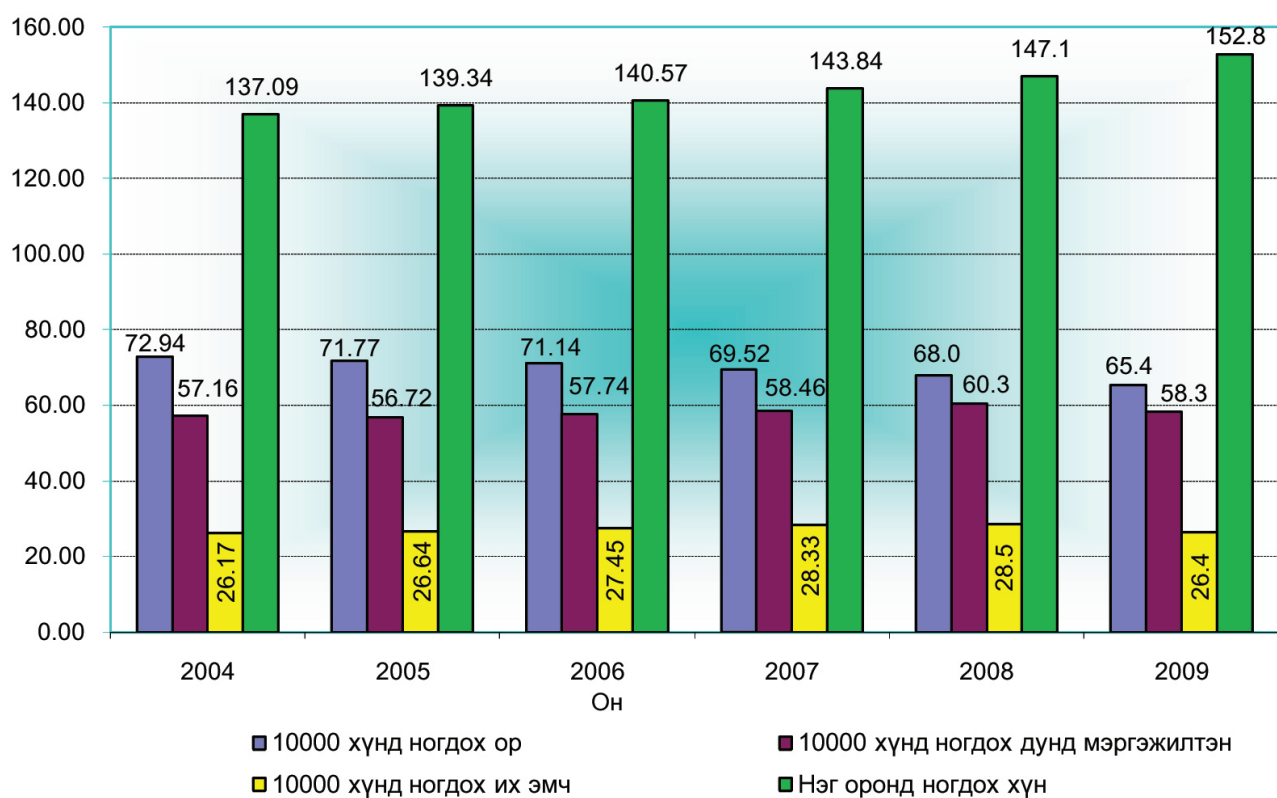
Эрүүл мэндийн байгууллагын ажиллагчдын тоо, тусламж үйлчилгээний шатлалаар

Эрүүл мэндийн байгууллагууд		м/д	Удирдах ажилтан	НЭМ-ийн мэргэжилтэн	Статистикч их эмч	МХА-ны улсын байцаагч	Их эмч		Бүсэд дээд мэргэжилтэн	Тусгай мэргэжлийн мэргэжилтэн-Бүгд	Үүнээс:										Нийт ажиллагчид																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																						
							Бүгд	Үүнээс: Эмэгтэй			Бүсэд бага эмч	Шүүдний техникч	Лаборант	Гарлийн техникч	Эм найруулагч	Бүсэд																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																											
																	Бүгд	Эмэгтэй																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
Анхдагч шатлалын эмнэлгүүд	А	Б	1	18	20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

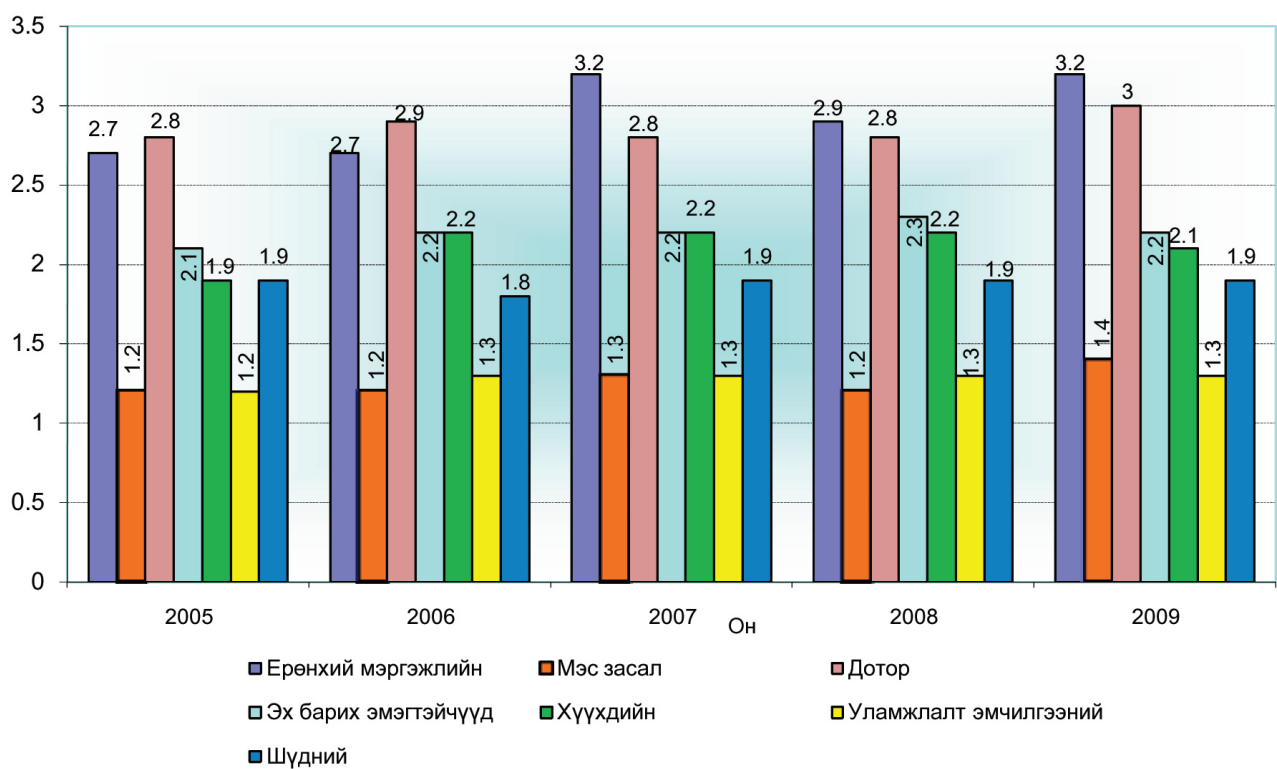
10000 хүн амд ногдох их эмч, мэргэжлээр, 2009

№	Аймаг хотын нэр	Дотрын	Хүүхдийн	Эх барих эмэгтэйдүүдийн	Мэс заслын	Мэдээллийн үйлчилгээний	Гамтал, соргог заслын	Хавдар судлаач	Чих хамар хоолойн	Нүдний	Мэдрэлийн	Сэтгэцийн эмгэг судлалын	Шүд	Эрүүл мэндийн	Үламжлалт анагаахын	Зүү, төөнүүр заслын	Сэргэн засах эмчилгээний	Арьс гоо заслын	Арьс харшлын	Халдварын	Сүрьеэгийн	Дүрс оношлогооны	Лабораторийн	Эмгэг судлаач, шүүхийн шинжлэл	Нефролог	Уролог	Хоол судлаач	Эрүүл ахуйн	Дох/БЭЗДХ	Тархвар судлаач	Гоц халдварын	Мэргэжлийн шалтгаант	Өрх, сумын	Ерөнхий мэргэжлийн	Бусад	Бүгд	
A	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	
1	Архангай	2.4	1.7	1.8	0.9	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1	0.4	0.1	0.3	0.3	0.6	0.1	0.1	0.1	0.1	0.3	0.2	0.2	0.5	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.6	1.7	0.0	13.5
2	Баян-Өлгий	2.0	1.2	1.7	0.9	0.1	0.2	0.1	0.2	0.2	0.2	0.2	0.7	0.2	0.1	0.4	0.2	0.0	0.2	0.4	0.2	0.3	0.3	0.1	0.0	0.0	0.0	0.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.9	0.9	0.0	13.0
3	Баянхонгор	1.6	1.2	0.9	0.6	0.2	0.0	0.0	0.1	0.2	0.2	0.2	0.5	0.5	0.7	0.1	0.0	0.1	0.2	0.1	0.2	0.4	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	3.5	0.0	12.2
4	Булган	3.1	2.4	1.1	0.8	0.3	0.0	0.0	0.2	0.3	0.5	0.3	0.3	0.3	0.8	0.3	0.2	0.2	0.0	0.5	0.3	0.3	0.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.2	2.3	0.0	15.2
5	Говь-Алтай	1.3	2.2	2.3	1.2	0.7	0.2	0.2	0.2	0.3	0.7	0.3	1.0	0.0	0.8	0.2	0.0	0.0	0.3	0.3	0.2	0.5	0.7	0.3	0.0	0.0	0.0	0.5	0.2	0.0	0.2	0.0	0.0	4.0	0.5	19.3	
6	Говьсүмбэр	3.1	3.8	2.3	1.5	1.5	0.8	0.0	0.0	0.8	0.8	0.0	0.8	0.0	0.8	0.0	0.0	0.0	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	7.6	1.5	1.5	31.3	
7	Дархан-Уул	2.1	1.9	2.4	1.3	0.6	0.6	0.3	0.6	0.3	0.8	0.7	1.7	0.1	0.7	0.0	0.3	0.1	0.4	0.7	0.6	0.7	0.7	0.6	0.0	0.0	0.1	0.1	0.2	0.1	0.0	0.1	5.2	2.0	0.0	25.9	
8	Дорноговь	2.1	2.1	2.8	1.0	0.9	0.7	0.2	0.5	0.3	1.6	0.3	1.0	0.0	0.5	0.7	0.2	0.0	0.5	0.9	0.3	0.5	0.9	0.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.3	2.2	9.7	0.0	30.8
9	Дорнод	1.6	1.1	1.0	0.8	0.4	0.3	0.3	0.4	0.4	0.5	0.4	1.0	0.1	0.4	0.0	0.1	0.0	0.3	0.3	0.5	0.7	0.7	0.3	0.0	0.0	0.0	0.1	0.4	0.0	0.0	0.0	1.8	4.9	0.0	18.7	
10	Дундговь	2.3	2.9	1.7	0.8	0.4	0.0	0.2	0.4	0.2	0.4	0.2	0.8	0.2	0.8	0.2	0.0	0.0	0.2	0.4	0.2	0.6	0.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	5.2	0.0	19.0
11	Завхан	1.5	1.3	1.8	0.8	0.5	0.3	0.1	0.1	0.3	0.6	0.1	0.8	0.1	0.9	0.1	0.0	0.1	0.0	0.1	0.1	0.4	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.4	4.3	0.0	14.8	
12	Орхон	3.6	1.0	1.9	0.8	0.8	0.5	0.1	0.6	0.6	0.6	0.5	1.8	0.5	1.2	0.1	0.4	0.1	0.2	0.4	0.4	1.1	1.1	0.2	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	5.1	3.3	0.0	27.1	
13	Өвөрхангай	1.9	1.9	1.8	1.1	0.3	0.3	0.1	0.3	0.3	0.4	0.1	0.7	0.3	1.1	0.2	0.1	0.1	0.0	0.2	0.2	0.3	0.6	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.9	1.9	0.0	14.8	
14	Өмнөговь	1.0	1.4	1.9	0.6	0.2	0.0	0.2	0.2	0.2	0.4	0.2	2.1	0.0	0.8	0.2	0.0	0.0	0.2	0.8	0.4	0.2	0.4	0.2	0.0	0.0	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	8.9	1.0	21.8	
15	Сүхбаатар	3.1	2.0	1.8	0.5	0.5	0.4	0.2	0.2	0.2	0.5	0.4	0.7	0.2	0.7	0.2	0.2	0.0	0.4	0.5	0.5	0.4	0.4	0.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.4	0.0	0.0	0.0	0.0	3.8	0.0	18.4	
16	Сэлэнгэ	2.0	1.5	1.6	0.7	0.5	0.1	0.2	0.6	0.2	0.5	0.1	1.1	0.0	0.6	0.0	0.0	0.2	0.0	0.1	0.2	0.5	0.4	0.2	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	0.2	0.0	0.0	0.8	3.9	0.0	16.1	
17	Төв	1.3	1.8	1.7	0.5	0.2	0.2	0.1	0.2	0.2	0.5	0.1	1.1	0.0	0.5	0.1	0.1	0.3	0.1	0.5	0.5	0.1	0.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.5	4.1	0.0	14.9	
18	Увс	1.1	2.3	1.4	0.9	0.4	0.1	0.1	0.3	0.3	0.3	0.1	0.6	0.1	0.6	0.1	0.1	0.1	0.0	0.3	0.3	0.3	0.3	0.1	0.1	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0	0.3	0.0	0.4	3.0	0.5	14.6	
19	Ховд	2.6	1.1	1.5	0.9	0.3	0.1	0.2	0.2	0.3	0.5	0.2	0.5	0.1	0.6	0.0	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.5	0.1	0.0	0.1	0.1	0.1	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	1.2	1.7	0.0	13.9	
20	Хөвсгөл	1.1	1.6	1.6	0.7	0.2	0.1	0.1	0.2	0.2	0.5	0.2	0.6	0.2	0.6	0.2	0.1	0.0	0.0	0.3	0.2	0.2	0.2	0.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0	0.0	0.9	2.8	0.0	12.9	
21	Хэнтий	1.4	2.2	1.5	1.3	0.8	0.1	0.3	0.3	0.3	0.8	0.1	0.8	0.0	1.7	0.0	0.0	0.1	0.1	0.6	0.6	0.3	0.7	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	2.9	3.1	0.0	20.5	
22 Аймгийн дундаж		1.9	1.7	1.7	0.9	0.4	0.2	0.1	0.3	0.3	0.5	0.2	0.9	0.2	0.7	0.1	0.1	0.1	0.2	0.4	0.3	0.4	0.5	0.2	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	1.4	3.4	0.1	17.4	
23 Улаанбаатар		4.5	2.7	3.0	2.1	1.5	0.8	0.4	0.7	0.8	1.4	0.8	3.5	0.3	2.0	0.1	0.8	0.4	0.4	0.8	0.5	1.8	1.6	0.5	0.1	0.1	0.0	0.2	0.5	0.8	0.1	0.1	3.2	3.0	0.0	39.6	
24 Улсын дундаж		3.0	2.1	2.2	1.4	0.9	0.5	0.2	0.4	0.5	0.9	0.5	1.9	0.2	1.3	0.1	0.4	0.2	0.3	0.5	0.4	1.0	0.9	0.3	0.1	0.1	0.0	0.1	0.2	0.3	0.1	0.1	2.1	3.2	0.1	26.4	

Эрүүл мэндийн байгууллагын хүртээмж, /2004-2009/

10000 хүн амд ногдох их эмч, мэргэжлээр, /2005-2009/

Дундаж ор хоног, тасгаар Бүгд, 2009

М/д	Аймаг	Эмнэлтийн тасаар																							Бүгд
		Дотор	Мас засал	Төрөх	Эмэгтэйчүүд	Хүүхэд	Халдварт	Арьс харшил	Сүрьеэ	Мэдрэл	Сэтгэл	Гэмтэл	Невролог	Уролог	Эринит эмчилгээ, сэхээг амьдруулах	Нүд	Чих, хамар хоолой	Шүд	Эрүү нүүр	Хавдар	Уламжлалт эмчилгээ	Бэрдх	Хөнгөлөх эмчилгээ	Бусад	
A	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
1	Архангай	8.2	7.2	4.3	7.7	7.6	9.9	0.0	23.4	9.3	11.4	0.0	0.0	0.0	0.0	8.9	8.9	0.0	0.0	8.6	9.1	0.0	0.0	0.0	7.7
2	Баян-Өлгий	8.6	7.5	4.5	9.2	7.7	10.6	9.4	25.3	9.9	19.2	8.1	0.0	0.0	3.9	9.3	9.2	0.0	7.3	7.6	0.0	0.0	0.0	0.0	8.2
3	Баянхонгор	8.2	5.5	4.8	6.4	7.1	12.0	8.9	53.2	9.0	8.6	8.2	0.0	0.0	0.0	8.7	7.5	0.0	6.9	7.6	10.5	0.0	0.0	0.0	7.6
4	Булган	9.3	7.3	4.2	9.8	6.8	11.2	9.4	21.9	8.9	9.5	0.0	0.0	0.0	6.5	7.1	8.4	0.0	0.0	0.0	9.2	0.0	0.0	0.0	8.4
5	Говь-Алтай	8.0	4.5	4.0	17.6	5.5	8.3	10.2	49.8	10.1	14.4	7.9	0.0	0.0	11.5	9.0	8.5	0.0	0.0	7.6	10.2	0.0	0.0	0.0	7.5
6	Говьсүмбэр	8.9	7.7	3.3	6.6	6.4	12.6	0.0	0.0	9.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	7.8
7	Дархан-Уул	8.8	6.2	4.0	7.1	6.3	9.9	8.0	35.3	9.4	12.8	10.9	0.0	0.0	7.6	6.4	8.0	0.0	7.5	8.3	7.9	0.0	0.0	0.0	8.0
8	Дорноговь	9.0	5.6	4.2	2.7	6.8	14.3	0.0	40.9	9.2	9.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	9.0	0.0	0.0	7.9	7.8
9	Дорнод	8.3	7.7	4.5	6.3	6.8	11.5	10.2	46.8	9.2	11.2	0.0	0.0	0.0	17.5	9.1	8.8	0.0	0.0	0.0	10.2	0.0	0.0	0.0	8.4
10	Дундговь	8.9	6.3	5.0	7.8	7.9	10.4	9.2	37.5	9.3	10.2	7.1	0.0	0.0	8.1	7.5	8.9	0.0	5.2	8.4	9.2	0.0	0.0	0.0	8.2
11	Завхан	8.9	7.6	6.1	9.3	7.7	9.1	10.4	31.0	10.3	9.6	9.1	0.0	0.0	0.0	9.2	9.4	0.0	0.0	8.1	9.1	0.0	0.0	0.0	8.5
12	Орхон	8.9	5.5	5.3	6.6	6.6	12.3	0.0	21.8	10.8	12.0	8.7	0.0	0.0	12.3	0.0	6.4	0.0	0.0	0.0	9.0	0.0	0.0	0.0	8.1
13	Өвөрхангай	8.4	7.3	3.7	8.6	7.0	11.2	10.2	41.3	10.9	11.2	9.6	0.0	0.0	19.7	8.3	8.3	0.0	0.0	7.2	8.8	0.0	7.9	0.0	7.8
14	Өмнөговь	8.1	7.2	4.0	4.6	6.4	7.2	10.1	18.7	9.6	8.4	0.0	0.0	0.0	3.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	8.0	7.7	7.1
15	Сүхбаатар	9.2	6.9	3.9	5.5	8.3	13.1	8.9	50.1	9.1	11.8	9.6	0.0	0.0	0.0	9.3	8.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	8.7
16	Сэлэнгэ	8.7	7.1	4.5	7.1	7.4	12.4	8.2	33.4	8.7	9.6	0.0	0.0	0.0	0.0	9.0	7.2	0.0	0.0	7.9	9.1	0.0	0.0	0.0	8.1
17	Төв	8.5	6.9	4.2	6.0	6.9	11.6	8.5	23.8	10.3	0.0	9.9	0.0	0.0	9.5	6.4	7.2	0.0	0.0	0.0	10.2	0.0	0.0	4.7	8.2
18	Увс	8.5	6.9	4.4	5.7	7.1	9.8	10.1	16.8	10.1	12.3	0.0	0.0	0.0	5.9	7.3	5.7	0.0	0.0	7.9	10.7	0.0	0.0	0.0	7.5
19	Ховд	8.6	8.0	3.9	7.3	7.0	10.5	10.3	22.9	9.6	14.3	0.0	0.0	0.0	16.7	8.7	7.6	0.0	7.9	0.0	8.3	0.0	0.0	0.0	7.9
20	Хөвсгөл	8.1	5.5	2.5	6.4	6.8	10.6	8.8	29.6	9.2	10.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	7.7	0.0	0.0	0.0	7.2
21	Хэнтий	8.5	6.1	4.5	8.3	7.1	11.8	10.5	26.2	9.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	7.8	8.0	0.0	0.0	9.4	0.0	0.0	0.0	0.0	7.9
22	Аймгийн дундаж	8.5	6.6	4.3	7.3	7.0	11.0	9.3	30.9	9.5	11.8	9.2	0.0	0.0	8.9	8.3	7.8	0.0	9.7	6.4	9.1	0.0	8.3	9.1	7.9
23	Улаанбаатар	8.8	8.2	4.3	6.6	6.9	11.3	10.4	33.2	9.1	27.8	12.2	11.0	8.4	14.8	6.1	6.0	0.0	7.0	8.9	9.5	0.0	0.0	8.5	8.7
24	Улсын дундаж	8.6	7.4	4.3	7.1	7.0	11.1	9.9	32.0	9.3	21.1	11.6	11.0	8.4	13.2	6.8	6.7	0.0	7.7	8.3	9.3	0.0	8.2	8.7	8.3

Эмнэлгийн орны ашиглалт, 2009

	Аймаг хотын нэр	Бүгд				Аймаг хотын нэгдсэн эмнэлэг				Хөдөөгийн эмнэлэг			
		Орны фонд ашиглалт	Орны фонд ашиглалт хувь	Дундаж ор хоног	Орны эргэлт	Орны фонд ашиглалт	Орны фонд ашиглалт хувь	Дундаж ор хоног	Орны эргэлт	Орны фонд ашиглалт	Орны фонд ашиглалт хувь	Дундаж ор хоног	Орны эргэлт
A	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Архангай	304.60	83.5	7.75	39.32	318.85	87.4	8.37	38.10	247.35	67.8	7.01	35.29
2	Баян-Өлгий	314.99	86.3	8.19	38.46	310.60	85.1	8.20	37.88	340.74	93.4	8.06	42.29
3	Баянхонгор	287.94	78.9	7.57	38.05	265.62	72.8	7.25	36.66	307.56	84.3	7.79	39.47
4	Булган	297.26	81.4	8.37	35.49	306.99	84.1	8.44	36.38	281.85	77.2	8.19	34.42
5	Говь-Алтай	225.33	61.7	7.54	29.90	240.68	65.9	9.93	24.23	202.75	55.5	6.04	33.55
6	Говьсүмбэр	315.41	86.4	7.81	40.38	301.73	82.7	7.71	39.13	374.46	102.6	7.44	50.35
7	Дархан-Уул	331.83	90.9	8.03	41.33	347.03	95.1	8.04	43.17	287.57	78.8	7.77	37.03
8	Дорноговь	283.19	77.6	7.78	36.41	290.19	79.5	7.15	40.56	293.25	80.3	7.92	37.04
9	Дорнод	297.36	81.5	8.44	35.24	312.49	85.6	8.92	35.04	263.41	72.2	7.24	36.40
10	Дундговь	295.15	80.9	8.20	36.01	301.26	82.5	8.11	37.14	290.07	79.5	8.16	35.56
11	Завхан	295.27	80.9	8.51	34.68	320.08	87.7	8.97	35.68	288.37	79.0	8.18	35.27
12	Орхон	308.06	84.4	8.07	38.19	324.17	88.8	8.11	39.98	326.50	89.5	7.53	43.35
13	Өвөрхангай	266.44	73.0	7.82	34.07	271.56	74.4	8.23	33.01	265.63	72.8	7.54	35.23
14	Өмнөговь	272.60	74.7	7.06	38.62	290.11	79.5	7.04	41.24	290.18	79.5	6.87	42.23
15	Сүхбаатар	356.11	97.6	8.70	40.93	389.41	106.7	8.11	48.01	324.81	89.0	9.63	33.75
16	Сэлэнгэ	273.23	74.9	8.07	33.85	294.83	80.8	8.81	33.46	268.98	73.7	7.61	35.35
17	Төв	303.03	83.0	8.17	37.10	301.48	82.6	8.25	36.53	330.40	90.5	7.87	41.96
18	Увс	297.95	81.6	7.50	39.71	303.48	83.1	7.69	39.46	331.85	90.9	7.30	45.49
19	Ховд	318.55	87.3	7.92	40.23	334.70	91.7	8.13	41.17	298.14	81.7	7.46	39.99
20	Хөвсгөл	316.73	86.8	7.16	44.25	337.55	92.5	7.12	47.39	295.34	80.9	7.07	41.79
21	Хэнтий	295.40	80.9	7.87	37.55	294.49	80.7	8.38	35.14	300.54	82.3	7.59	39.61
22	Аймгийн дундаж	296.93	81.3	7.92	37.51	308.66	84.6	8.13	37.95	288.94	79.2	7.59	38.05
23	Улаанбаатар	312.28	85.6	8.70	35.91	0.00	0.0	0.00	0.00	276.68	75.8	7.62	36.31
24	Улсын дундаж	304.00	83.3	8.27	36.78	308.66	84.6	8.13	37.95	288.72	79.1	7.59	38.02

Эмнэлгийн орны тоо, тасгаар 10000 хүн амд, 2009

м/д	Аймаг хотын нэр	Эмнэлгийн тасгаар																							Бүгд	
		Дотор	Мэс засал	Төрөх	Эмэгтэйнүүд	Хүүхэд	Халдварт	Арьс хамшин	Сүрьеэ	Мадаран	Саттц	Гамтан	Нефролог	Уролог	Эрчимт эмчилгээ, сэхээн амьдруулах	Нүд	Них, хамар хоолой	Шүд	Эрүү нүүр	Халдвар	Уламжлалт эмчилгээ	БЭДХ	Хөгжөөчлөх эмчилгээ	Бусад		
A	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	
1	Архангай	21.95	4.97	6.70	4.00	12.54	4.00	0.00	1.51	3.24	0.87	0.00	0.00	0.00	0.00	0.22	0.22	0.00	0.22	0.22	0.22	1.19	0.00	0.00	0.22	62.07
2	Баян-Өлгий	23.43	3.74	6.79	1.67	10.04	1.48	1.18	0.69	1.38	0.98	1.08	0.00	0.00	0.79	0.69	1.18	0.00	1.18	0.39	0.39	0.00	0.00	0.00	1.97	58.68
3	Баянхонгор	17.83	3.64	7.04	4.10	9.73	4.10	1.76	0.59	3.52	0.47	1.17	0.00	0.00	0.59	1.41	0.35	0.00	0.23	0.23	0.23	1.52	0.00	0.00	0.23	58.52
4	Булган	18.42	4.69	6.63	3.07	11.31	5.82	1.62	1.13	2.91	0.65	0.00	0.00	0.00	0.32	0.32	0.32	0.00	0.16	0.00	0.00	2.59	0.00	0.00	0.00	59.95
5	Говь-Алтай	24.33	6.21	7.89	4.03	14.09	8.22	1.34	2.52	4.03	0.34	1.34	0.00	0.00	0.84	0.34	0.67	0.00	0.34	0.34	0.34	0.34	0.00	0.00	0.00	77.18
6	Говьсүмбэр	22.93	9.94	4.59	9.17	16.81	10.70	1.53	0.00	3.82	0.00	0.00	0.00	0.00	1.53	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	81.01
7	Дархан-Уул	12.01	2.92	4.38	3.82	8.19	3.14	1.80	3.37	4.49	2.24	3.25	0.00	0.00	0.90	0.45	1.57	0.00	0.22	0.22	0.22	3.25	0.22	0.45	0.00	56.89
8	Дорноговь	16.27	6.58	6.40	1.90	10.73	5.54	0.00	1.73	3.98	0.87	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	4.33	0.00	0.00	3.29	61.60
9	Дорнод	19.02	5.57	5.16	1.77	11.28	4.08	1.36	4.76	3.67	2.72	0.00	0.00	0.00	0.68	1.77	0.68	0.00	0.00	0.68	2.04	0.00	0.00	0.00	0.00	65.21
10	Дундговь	21.69	3.13	8.13	1.46	12.93	5.21	0.63	0.63	1.67	0.21	1.04	0.00	0.00	1.04	0.42	0.63	0.00	0.21	0.42	2.09	0.00	0.00	0.63	0.00	62.15
11	Завхан	22.50	5.28	8.42	2.14	11.81	4.52	0.63	0.38	5.66	0.38	0.63	0.00	0.00	0.38	0.13	0.13	0.00	0.13	0.38	3.14	0.00	0.00	0.00	0.00	66.61
12	Орхон	16.23	3.63	4.60	1.21	3.51	4.85	0.00	2.42	2.42	3.03	3.03	0.00	0.00	0.97	0.00	1.21	0.00	0.00	0.00	0.00	1.45	0.00	0.00	2.30	50.88
13	Өвөрхангай	17.86	3.93	6.07	3.25	8.72	5.55	0.60	1.28	1.03	0.77	1.20	0.00	0.00	0.34	0.17	0.94	0.00	0.34	0.26	1.97	0.00	0.17	0.00	0.00	54.43
14	Өмнөговь	15.46	5.98	5.57	1.65	11.13	4.12	0.62	0.41	4.53	0.41	0.00	0.00	0.00	0.62	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.03	0.00	0.41	3.92	0.00	55.86
15	Сүхбаатар	20.02	2.73	5.64	2.37	9.28	4.37	1.82	1.64	4.19	1.82	1.82	0.00	0.00	0.00	0.00	0.18	0.00	0.18	0.18	1.46	0.00	0.00	0.00	0.00	57.70
16	Сэлэнгэ	20.00	4.29	5.17	5.95	12.78	4.68	0.39	2.93	3.02	0.98	0.00	0.00	0.00	0.00	0.20	0.98	0.00	0.20	0.10	1.37	0.00	0.00	0.00	0.00	63.02
17	Төв	14.26	1.14	5.36	1.48	9.24	4.56	0.68	1.14	4.11	0.00	0.23	0.00	0.00	0.46	0.11	0.11	0.00	0.11	0.00	3.99	0.00	0.00	1.26	48.27	
18	Увс	21.19	4.41	7.19	3.78	11.48	3.15	1.51	1.26	2.02	0.63	0.00	0.00	0.00	0.38	1.77	0.25	0.00	0.25	0.13	0.76	0.00	0.00	0.13	0.00	60.28
19	Ховд	20.58	3.50	7.35	2.83	11.76	3.50	1.70	1.13	3.17	1.13	0.00	0.00	0.00	0.45	0.23	0.90	0.00	0.23	0.00	2.26	0.00	0.23	2.15	0.00	63.09
20	Хөвсгөл	19.02	3.72	5.66	1.54	10.20	3.80	0.65	0.73	1.54	0.65	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.21	0.00	0.16	0.00	0.00	48.88
21	Хэнтий	14.32	4.77	5.90	2.67	13.48	6.04	0.56	3.23	2.11	0.00	0.00	0.00	0.00	0.28	0.56	1.40	0.00	0.00	0.56	5.05	0.00	0.00	0.00	0.00	60.93
22	Аймгийн дундаж	18.86	4.18	6.22	2.86	10.61	4.45	0.93	1.65	3.00	0.96	0.74	0.00	0.00	0.44	0.43	0.61	0.00	0.22	0.20	1.98	0.01	0.07	0.71	0.00	59.13
23	Улаанбаатар	20.39	6.82	4.68	3.11	5.53	3.46	2.00	2.58	4.92	4.12	4.84	1.39	0.64	1.49	1.26	1.13	0.00	0.36	1.02	4.22	0.00	0.06	0.77	0.00	74.80
24	Улсын дундаж	19.48	5.24	5.60	2.96	8.56	4.05	1.36	2.03	3.78	2.24	2.39	0.56	0.26	0.86	0.77	0.82	0.00	0.27	0.53	2.88	0.01	0.07	0.73	0.00	65.44

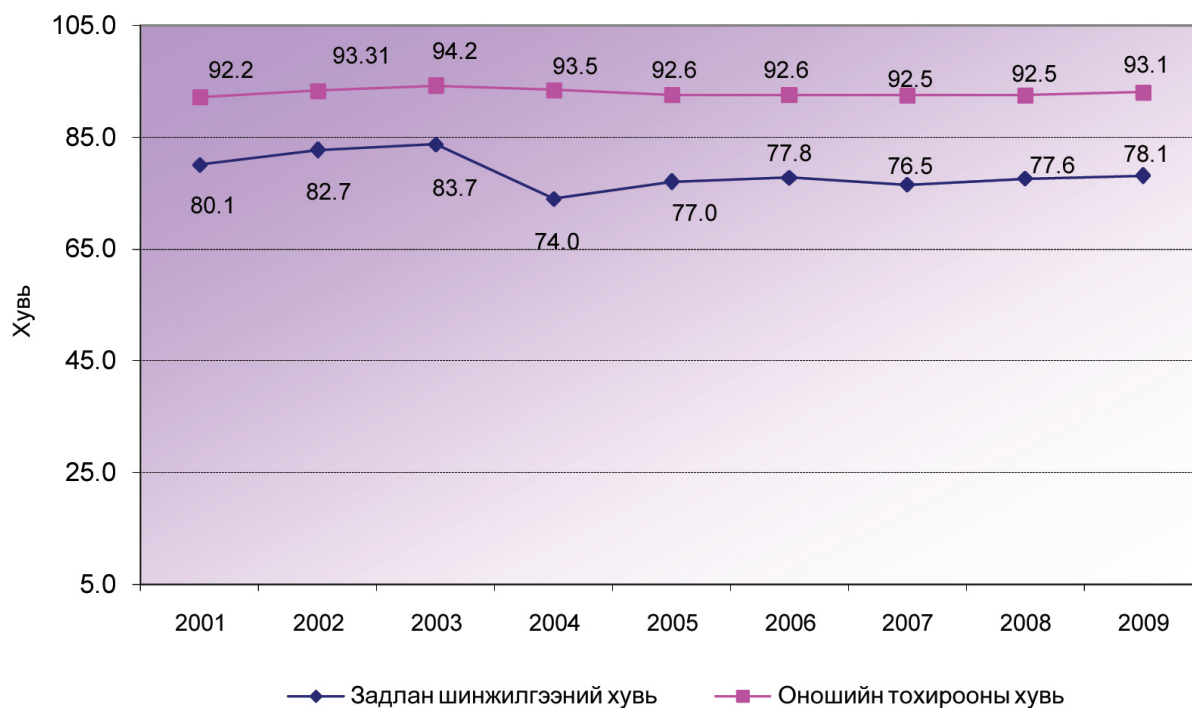
Аймаг хотын нэгдсэн эмнэлгүүдийн задлан
шинжилгээ, Үндсэн оношийн зөрөөний хувь, 2009

□	Аймаг хотын нэр	Нийт нас баралт	Эмнэлгийн хувь	Үндсэн оношийн зөрөөний хувь
A	Б	1	2	3
1	Архангай	65	69.2	2.2
2	Баян-Өлгий	56	7.1	0.0
3	Баянхонгор	73	74.0	9.3
4	Булган	21	57.1	0.0
5	Говь-Алтай	38	31.6	25.0
6	Говьсүмбэр	11	72.7	25.0
7	Дархан-Уул	89	76.4	4.4
8	Дорноговь	54	88.9	10.4
9	Дорнод	101	70.3	2.8
10	Дундговь	22	4.5	0.0
11	Завхан	42	54.8	8.7
12	Орхон	89	74.2	4.5
13	Өвөрхангай	87	67.8	3.4
14	Өмнөговь	43	76.7	9.1
15	Сүхбаатар	39	76.9	0.0
16	Сэлэнгэ	43	62.8	0.0
17	Төв	28	50.0	14.3
18	Увс	62	91.9	3.5
19	Ховд	47	57.4	11.1
20	Хөвсгөл	90	74.4	3.0
21	Хэнтий	36	75.0	7.4
22	Аймгийн дундаж	1136	66.3	5.6
23	Улаанбаатар	1819	85.5	7.5
24	Улсын дундаж	2955	78.1	6.9

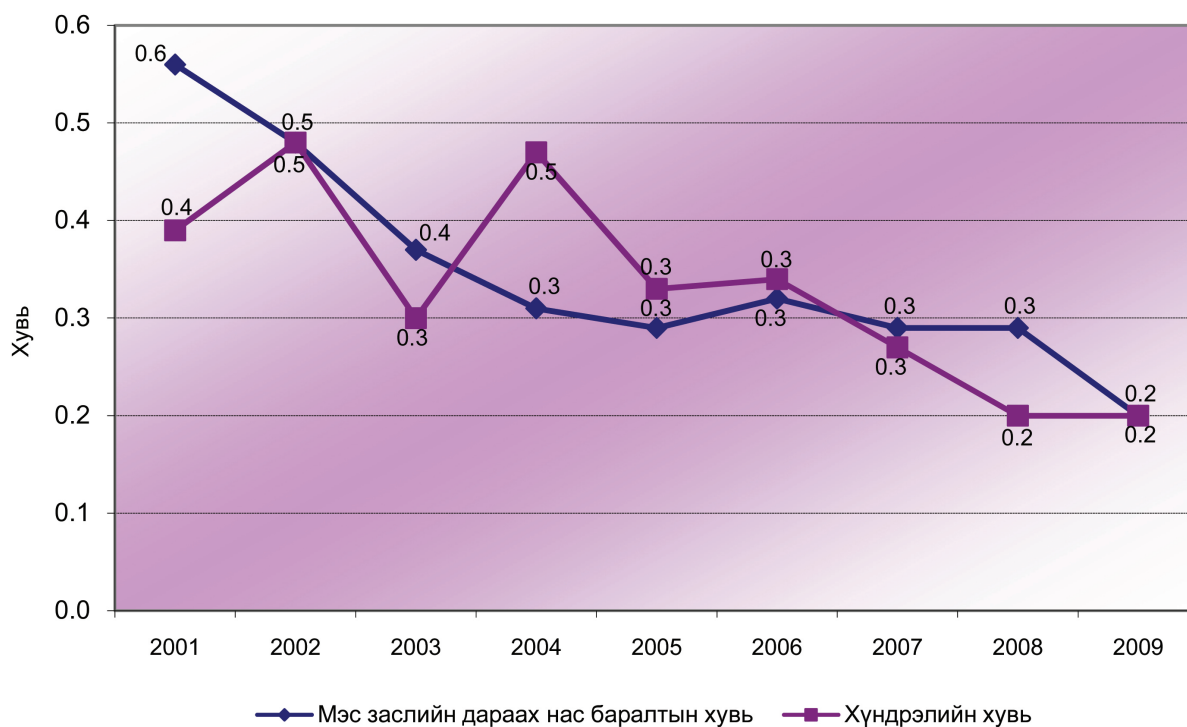
Хагалгааны дараах хүндрэл, нас баралтын хувь, 2009

□	Аймаг хотын нэр	Мэс засал хийлгэсэн хүний тоо	Хүндрэлийн хувь	Нас баралтын хувь
A	Б	1	2	3
1	Архангай	1280	0.0	0.0
2	Баян-Өлгий	1542	0.0	0.0
3	Баянхонгор	1609	0.0	0.0
4	Булган	636	0.8	0.3
5	Говь-Алтай	1410	0.0	0.0
6	Говьсүмбэр	244	0.4	0.4
7	Дархан-Уул	2298	0.1	0.0
8	Дорноговь	1259	0.0	0.1
9	Дорнод	2076	0.0	0.2
10	Дундговь	638	0.2	0.0
11	Завхан	1123	0.5	0.2
12	Орхон	2229	0.6	0.1
13	Өвөрхангай	2270	0.5	0.3
14	Өмнөговь	811	1.1	0.4
15	Сүхбаатар	720	0.0	0.0
16	Сэлэнгэ	1233	0.6	0.0
17	Төв	537	0.0	0.0
18	Увс	1403	0.4	0.1
19	Ховд	1553	0.0	0.0
20	Хөвсгөл	1579	0.3	0.1
21	Хэнтий	1155	0.8	0.5
22	Аймгийн дундаж	27605	0.3	0.1
23	Улаанбаатар	51281	0.2	0.3
24	Улсын дундаж	78886	0.2	0.2

Задлан шинжилгээ, оношийн тохирооны хувь, /2001-2009/

Мэс заслын хагалгааны үзүүлэлт, /2001-2009/

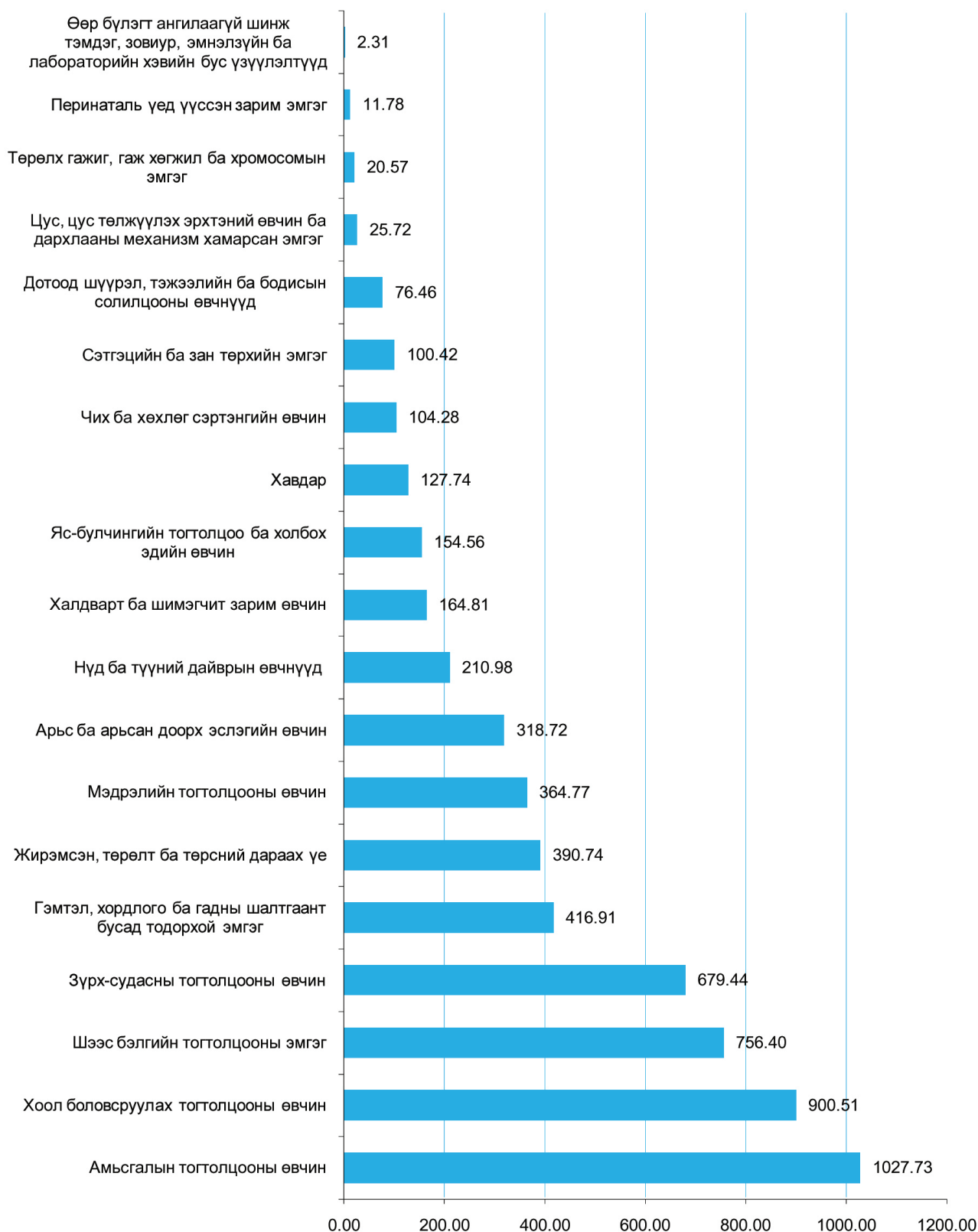

10000 хүн тутмаас стационарт хэвтэн эмчлүүлэгчид, 2009

	Аймаг хотын нэр	Бүгд	Хяналтарт ба шилжүүлэгчид өвчин	Хяналт	Цус, цус төлжүүлэх эрхтэний өвчин ба дархлааны механизм хамарсан эмгэг	Дотоод шүрлэг, тэжээлийн ба бодисын солилцооны өвчнүүд	Сэтгэцийн ба зан төрхийн эмгэг	Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин	Нүд ба түүний дайрлын өвчнүүд	Хүхэр хөхлөг сэтгэцийн өвчин	Зүрх-сүлдэсний тогтолцооны өвчин	Амьсгалын тогтолцооны өвчин	Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	Арьс ба арьсан доорх эсвэл өвчин	Яс-бугчинний тогтолцоо ба холбох эдийн өвчин	Шээс бэлчээл, ясны өвчин	Экстремсн, төрөлт ба төрсний дараах үе	Перинаталь үед үүссэн зарим эмгэг	Төрөлх гажиг, гаж хөгжил ба хромосомын эмгэг	Өөр бусад ангиллаар шийж тэмдэг, зовиур, эмнэлгүүний ба лабораторийн шинж тэмдэг бүх үзүүлэлтүүд	Тамтгал, хорлолтог ба гэнэт шалтгаант бусад тодорхой эмгэг
	A	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1	Архангай	2,427.96	77.64	24.22	8.33	17.95	21.63	195.94	7.25	16.11	429.51	284.50	325.70	42.17	52.66	481.42	359.98	2.38	3.57	0.00	76.99
2	Баян-Өлгий	2,256.90	42.43	27.76	52.28	17.33	19.20	108.60	20.77	12.70	296.25	412.63	326.68	50.21	90.19	382.30	353.26	0.00	8.47	0.00	35.84
3	Баянхонгор	2,216.58	30.96	18.41	7.74	24.28	26.74	131.93	50.08	12.43	338.33	273.25	341.38	85.14	89.71	303.27	396.03	6.10	7.74	0.00	73.06
4	Булган	2,118.84	73.20	31.03	2.91	16.16	23.43	220.42	13.09	13.09	329.65	307.35	249.83	86.78	53.97	363.27	250.80	2.10	3.88	0.00	77.89
5	Говь-Алтай	2,291.15	55.71	44.97	9.73	18.96	24.16	150.00	6.21	15.27	338.09	290.27	436.42	100.00	41.78	319.97	349.00	7.38	5.87	0.00	77.35
6	Говьсүмбэр	3,251.05	134.51	8.41	3.82	20.63	12.99	154.38	4.59	23.69	599.92	645.78	398.17	137.56	94.00	463.89	435.61	1.53	0.76	0.00	110.81
7	Дархан-Уул	2,336.57	129.60	29.06	6.28	19.19	102.67	184.73	14.59	18.40	274.58	365.58	273.57	73.27	58.35	293.88	389.48	5.27	2.58	0.00	115.46
8	Дорноговь	2,236.80	103.14	11.94	6.58	19.38	17.65	215.79	2.94	4.67	287.26	309.06	334.15	41.19	156.78	261.65	364.09	3.81	2.08	0.00	94.66
9	Дорнод	2,293.10	122.28	41.71	7.88	20.92	105.57	118.74	48.10	12.64	263.85	360.85	316.43	72.69	83.01	258.00	357.18	4.48	3.94	0.00	94.83
10	Дундговь	2,232.65	25.23	13.56	10.84	20.23	25.23	144.10	10.43	14.39	352.85	364.95	308.64	62.77	89.05	384.13	337.21	0.63	11.89	0.00	56.51
11	Завхан	2,296.88	71.89	25.77	13.70	17.72	14.08	205.12	6.03	10.81	343.12	256.02	309.18	73.78	62.72	494.94	324.39	7.29	3.77	0.00	56.56
12	Орхон	1,935.73	106.49	24.84	5.09	19.99	49.43	86.02	4.00	14.66	230.31	245.93	273.31	35.98	74.51	207.41	425.48	8.24	6.06	0.12	117.88
13	Өвөрхангай	1,842.11	45.80	31.44	6.66	18.46	22.39	88.18	5.81	16.15	299.56	259.23	288.88	51.01	42.21	280.85	330.40	5.90	5.30	0.43	63.48
14	Өмнөговь	2,143.58	42.25	23.70	13.81	22.88	18.96	156.03	16.28	4.12	348.33	355.34	273.10	60.39	69.25	211.47	437.17	1.65	4.74	0.00	84.09
15	Сүхбаатар	2,354.66	139.60	32.58	19.48	15.29	60.97	189.29	8.19	17.11	292.67	308.87	305.78	104.11	89.37	352.55	314.70	0.91	6.55	0.00	96.65
16	Сэлэнгэ	2,126.64	62.04	18.24	5.46	12.29	21.95	191.40	5.27	26.53	292.46	390.11	253.93	43.12	48.19	412.45	275.98	0.20	1.17	0.00	65.85
17	Төв	1,789.74	60.02	11.30	5.93	10.84	4.79	190.67	4.45	10.04	284.12	357.61	199.11	52.37	84.44	307.63	168.53	3.19	3.54	0.00	31.15
18	Увс	2,384.65	68.73	32.79	12.99	17.78	14.25	131.15	58.01	12.99	324.97	328.38	284.62	67.47	51.20	473.90	443.76	1.89	5.93	0.00	53.85
19	Ховд	2,530.41	64.22	39.91	13.79	14.70	28.94	157.49	11.87	25.44	349.36	554.68	300.29	86.38	129.34	293.28	383.39	0.79	13.45	0.00	63.09
20	Хөвсгөл	2,163.03	78.33	22.25	16.99	23.39	26.87	159.10	3.40	7.45	360.19	297.48	284.53	56.16	47.99	384.63	346.03	0.16	3.64	0.00	44.43
21	Хэнтий	2,279.87	147.12	20.64	6.32	18.11	12.49	160.88	10.39	37.20	215.21	526.87	306.88	69.91	108.94	246.52	295.37	0.28	7.58	0.00	89.15
22	Аймгийн дундаж	2,210.16	76.63	26.13	12.05	18.24	31.59	155.34	15.00	15.42	315.40	344.16	296.22	64.32	73.72	341.48	344.47	3.10	5.41	0.04	71.42
23	Улаанбаатар	2,672.55	89.97	90.09	11.13	29.20	57.03	204.62	50.57	18.70	347.36	329.21	398.07	72.34	95.36	268.63	440.94	18.76	20.10	3.09	127.37
24	Улсын дундаж	2,396.50	82.01	51.91	11.68	22.66	41.84	175.20	29.34	16.74	328.28	338.14	337.26	67.55	82.44	312.12	383.35	9.41	11.33	1.27	93.97

Амбулаторт бүртгэгдсэн хүн амын өвчлөл (10000 хүн амд), 2009																					
□	Аймаг хотын нэр	Бүгд	Халдварт ба шимсгэлтэй зарим өвч	Халдвар	Цус, цус төлжүүлэх эрхтэний өвч ба дэргэдүрх янз бүр хамарсан өвч	Дотоод шүүрэг, тажээлтийн ба бодисны солилцооны өвчнүүд	Сэтгэцийн ба зан төрхийн өвч	Мэдрэлтний тогтолцооны өвч	Нүд ба түүний дайварын өвчнүүд	Хүхрэг, сүлдэсний тогтолцооны өвч	Амьсгалын тогтолцооны өвч	Хоол боловсруулах тогтолцооны өвч	Арьс ба арьсан доторх эсэлтийн өвч	Ярьх-бичлэх, нийлмэл хөдлөх ба хөдлөх тогтолцооны өвч	Шээс бэлтгэх, ялгах тогтолцооны өвч	Жирэмсэн, төрөлт ба төрсний дараах үе	Перинаталь үед үүссэн зарим өвч	Төрөлх гажиг, гаж хөгжлийн ба хромосомын өвч	Өөр бүлэгт ангилалгүй шинж тэмдэг, зовиур, үнэмлэхүй ба лабораторийн шинж тэмдэг бүр	Тодорхой өвч	
1	Архангай	6619.05	60.99	12.33	27.03	60.99	135.49	444.11	146.52	165.34	945.32	1342.28	1155.21	148.47	129.22	1209.38	373.39	19.46	13.63	0.00	128.03
2	Баян-Өлгий	3513.29	86.15	5.71	82.60	23.73	27.67	157.23	29.24	23.33	463.53	748.26	487.95	81.32	150.44	664.38	355.92	0.00	10.14	0.00	45.49
3	Баянхонгор	7379.41	266.44	11.96	25.68	69.07	120.32	303.62	329.65	261.99	861.61	1143.06	1669.27	339.15	192.33	1117.38	407.64	7.15	27.56	0.00	176.14
4	Булган	4403.31	191.01	20.52	7.76	33.29	34.74	330.14	88.07	95.99	619.72	922.55	544.90	146.57	110.21	722.65	286.19	2.26	7.27	2.59	132.67
5	Говь-Алтай	5930.64	72.32	26.01	60.57	39.60	135.40	367.96	200.67	104.53	746.99	1177.37	1102.70	217.12	83.39	883.74	401.52	8.05	11.58	0.00	190.44
6	Говьсүмбэр	9228.12	113.87	7.64	4.59	78.72	49.68	376.77	256.02	199.47	1291.56	2330.91	1351.93	380.59	298.05	1208.25	439.43	1.53	3.06	0.00	693.16
7	Дархан-Уул	7899.19	176.84	68.79	25.70	58.57	250.45	273.12	396.10	141.72	1106.85	1748.47	1134.90	438.74	123.32	1008.33	390.16	5.27	7.97	0.00	385.22
8	Дорноговь	5534.02	190.70	10.56	14.71	57.80	40.67	373.26	44.13	70.78	603.76	1224.13	785.63	259.57	262.34	833.04	372.40	5.19	11.94	0.00	258.36
9	Дорнод	7281.85	281.37	30.84	45.92	81.65	228.66	258.41	295.77	296.45	528.51	1696.39	1500.88	398.76	182.33	633.53	364.66	4.62	13.45	9.92	265.75
10	Дундговь	3656.57	44.42	12.30	16.06	27.32	46.71	189.56	69.44	49.63	518.02	651.48	610.40	157.87	133.68	639.18	340.34	0.63	13.76	0.00	96.97
11	Завхан	3760.72	81.32	17.72	25.51	26.52	51.40	277.01	55.30	35.07	515.05	623.39	540.19	102.68	86.22	787.41	328.66	7.29	4.52	0.00	97.78
12	Орхон	4560.68	148.41	18.54	11.51	42.77	140.05	149.14	78.38	36.34	498.65	1037.77	617.62	218.68	162.34	580.67	428.63	8.36	10.90	0.12	240.48
13	Өвөрхангай	5944.15	140.12	51.69	28.62	61.86	53.40	434.38	228.73	121.67	774.52	1001.71	1035.98	338.35	142.09	874.92	344.84	8.63	22.98	2.48	199.93
14	Өмнөговь	6845.64	64.51	21.85	31.12	67.19	63.48	390.58	66.99	100.58	837.23	2033.31	991.82	306.08	230.64	746.75	437.17	2.68	7.42	0.00	380.28
15	Сүхбаатар	5234.25	164.54	28.76	37.31	86.09	91.01	318.34	79.90	97.01	520.91	981.22	918.24	223.33	160.35	790.47	329.07	1.64	15.47	0.18	218.23
16	Сэлэнгэ	4168.80	123.21	14.93	16.00	22.44	33.75	241.93	57.26	73.16	540.15	958.75	549.71	155.50	103.21	743.84	279.39	0.29	1.56	0.00	173.45
17	Төв	7062.19	53.63	19.28	9.81	43.82	33.43	676.76	430.63	200.71	841.53	1190.57	1587.89	272.03	187.25	1140.59	168.53	3.54	20.08	0.11	110.68
18	Увс	6059.35	107.95	26.23	57.76	58.51	65.57	219.80	148.43	121.44	674.03	1311.74	996.86	283.36	142.75	1112.75	457.00	2.40	10.47	5.30	155.49
19	Ховд	3979.40	87.96	17.52	20.69	24.76	42.40	224.20	32.56	46.58	529.80	929.92	506.85	207.81	190.62	513.97	392.21	0.79	17.98	0.00	88.64
20	Хөвсгөл	5524.07	220.52	12.95	38.20	45.72	54.30	518.48	301.20	141.05	729.13	895.43	613.57	330.17	132.31	872.93	353.48	0.16	13.43	0.00	150.44
21	Хэнтий	5429.02	134.77	9.69	16.57	29.90	43.94	287.09	168.88	124.10	451.48	1444.15	953.08	221.11	192.05	660.10	305.62	0.56	9.69	0.00	208.47
22	Аймгийн дундаж	5575.45	137.34	22.27	30.43	47.53	83.68	328.72	173.79	118.10	679.21	1140.85	914.30	246.68	152.93	841.05	354.37	4.54	12.81	1.01	183.07
23	Улаанбаатар	6600.99	205.51	283.98	18.75	119.30	125.21	418.18	266.07	83.80	679.77	860.15	880.07	425.44	156.97	631.00	444.61	22.51	32.06	4.23	763.31
24	Улсын дундаж	5988.75	164.81	127.74	25.72	76.46	100.42	364.77	210.98	104.28	679.44	1027.73	900.51	318.72	154.56	756.40	390.74	11.78	20.57	2.31	416.91

**Амбулаторт бүртгэгдсэн хүн амын өвчлөл,
/10000 хүн амд/, 2009**

10000 хүн тутмаас стационарт хэвтэн эмчлүүлэгсэд, 2009

